

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

27. 7. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 • БРОЈ 2894

NAGRADA ZA
SRBIJA
Superbrands
2007

BIH
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
500.00 SIT (2.09 EUR)
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-x

02894

9 770032 339010
PRINTED IN SERBIA

СТРИП

ТРАГОМ ДРАКУЛЕ

Hermann

За све ове 7 го 107!

ВАСИОНСКА
АРТИЉЕРИЈА

МОБИНГ
НЕВИДЉИВО
НЕПРИЈАТЕЉСТВО

Ripley

Веровали или не!

СЕЧА ДРВА НА ДУБИНИ ВЕКОЈ ОД 50 МЕТРА ИЗ ТРАЈНО ПОТОПЉЕНИХ ШУМА ПОСАО ЈЕ КОЈИ ОБАВЉА ЈЕДНА ФАБРИКА ЗА ПРЕРАДУ ДРВА У КАНАДИ.

БАКТЕРИЈУ КОЈА СТВАРА ФОТОГРАФСKE СЛИКЕ КАДА ЈЕ ИЗЛОЖЕНА СВЕТЛУ СТВОРИЛИ СУ ГЕНЕТИЧАРИ У САН ФРАНЦИСКУ.

ЗУБНУ ПРОТЕЗУ ЗА КОРЊАЧУ НАПРАВИО ЈЕ ПЕТЕР ВИРГА, СТОМАТОЛОГ ИЗ ВОТЕРТОНА, ДРЖАВА ЊУЈОРК, 14. ДЕЦЕМБРА 2005. ГОДИНЕ

© 2006 Ripley Entertainment Inc.

3-5

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• **најмања** пипета на свету, израђена од германијума, има запремину од 0,000 000 000 000 000 001 литар ■

••• **Руска Федерација** протеже се кроз десет временских зона. То значи да када је на западу јутро, на истоку је већ вече ■

••• **Велики** гребен у Аустралији највећа је „грађевина“ у свету која се састоји од живих организама. Дугачак је више од 2300 километара а његова „изградња“ трајала је око 800 милиона година ■

••• **просечна** галаксија има 100 милиона звезда и кад бисмо их бројали по три у секунди, било би нам потребно 100 година да их све избројимо ■

••• **Paedocypris progenetica**, риба дугачка свега осам милиметара, недавно откривена у мочварама Индонезије, најмањи је кичмењак на свету ■

••• **Земља** би два пута могла да се опаше бурадима напуњеним нафтом која се потроши сваког дана ■

зне начине и годишње потроше чак 25.000 тона разних врста ових мекушаца ■

••• **берза** Вол стрит у Њујорку највећа је на свету. Ту сваког дана више од 100 милиона деоница промени власника ■

••• **најстарији** устав који је још на снази, написан 1787. године, имају Сједињене Америчке Државе ■

••• **глас** плавог кита, Balaenoptera musculus, најгласнији је звук забележен у животињском свету. Може да се чује на удаљености и до 1600 километара ■

••• **„шумским бебама“**, или сенегалским галагосима, врсти малих полумајмуна који живе у афричким шумама, најокрутнији непријатељи јесу шимпанзи. Ти човеколики мајмуни лове галагосе стрелама које направе од грана, утврдили су антрополози ■

ПОДЈУЖНИ ЗАБАВНИК

27. 7. 2007.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

©2007 by King Features Syndicate, Inc.

World rights reserved.

ЖИВОТ
И ПРИКЉУЧЕНИЈА
ЈЕДНОГ
НЕЗАКОНИТОГ
СИНА

Илустровао Драган Максимовић

НЕДОУМИЦЕ МАЛОГ ПРИНЦА

У српском народу
познатији је као
велики задужбинар
и оснивач
„Велимиријанума”
нејо као син
трајично
настрадаої кнеза
Михаила
Обреновића,
званично владара
без наследника.
Ни судбина
Виљема Бергхауза,
доцније Велимира
Михаила
Теодоровића,
није била мнојо
веселија

Петнаестогодишњи дечак нервозно је поцупкивао у билијарској соби старог двора, ишчекујући долазак српског кнеза. Да ли ће овог пута успети да измамаи смешак ћутљивом и озбиљном владару? Да ли ће у његовом крупном кестењастом оку ухватити неку искру, бар наговештај пламичка? Или ће све опет бити исто? Онако како се, дечачки узбуђено и искрено, поверио госпођи Стојановић, жени свог васпитача Милутина:

„Он ми да руку коју ја пољубим, затим пољуби мене у чело, пита ме о учењу, да ми савет о одевању, поклоним ми дукат и неку књигу, а затим је аудијенција готова! Мени дође да га загрлим и изљубим, али не смем!”

Последњи сусрет збио се три године доцније, 1867. По повратку са Светске изложбе у Паризу, кнез Михаило Обреновић застао је у Женеви да се види с осамнаестогодишњим „питомцем” кога је претходног лета послао у Швајцарску да, под

надзором професора Оливијеа, настави школовање. Тада је младић први пут видео шкрти смешак на кнежевом лицу, чак му се учинило и да је ухватио неку искру у његовом оку. Овога пута, уместо уобичајене књиге, добио је на дар прстен с великим брилијантом. А елитни официр Александар Протић, касније стручњак за филозофију историје, одређен је да стално буде уз њега. Можда ће коначно, и јавно, добити презиме које му је рођењем припадало?!

Нада је угашена наредног 29. маја кад је у Кошутњаку, хицима завереника, убијен кнез Михаило док је шетао са сестричином Катарином Константиновић, по многим, будућом кнегињом која ће му коначно даривати законитог сина, престолонаследника.

Уз'о деда свог унука

Лето 1848. у Рогашкој Слатини је, попут пролећног плјуска, изнедрило краткотрајну и бурну љубавну романсу између двадесетпетогодишњег српског кнеза без кнежевине и лепе мештанке Марије Бергхауз, шеснаестогодишње кћери месног марвеног лекара. Наредног 8. маја (опет тај мај у историји Обреновића!) девојка је родила сина, крстила га у својој вери и наденула му име Виљем.

„Заносно отмен човек, тип кавалера, центлмена, галантома и дендија”, како је у једном запису описан Михаило Обреновић, одмах је девојци купио кућу и дао позамашан мираз који јој је, након четири године, омо-

гућио удају за извесног доктора Шустера. Мали Виљем Бергхауз сад је имао и закониту мушку главу у свом дому. О дечаковом издржавању је, пак, и даље бринуо његов незаконити отац, и то преко свог бечког банкара Тиркеа. И то је, ништа необично, распалило апетите Виљемовог очуха, те је непрестанце терао дечакову мајку да од дечаковог оца тражи све више новца, јер ваља „пристојно васпитава-ти малог принца”.

Ни то му није било довољно, па се шустерски вешто толико задужио да је и кућа у којој су живели, а коју је Виљемовој мајци купио кнез, стављена на добош, да би господин доктор измирио дугове. И Михаило је, преко поверљивог Тиркеа, поново купио исту кућу, сад на дечаково име. Муке малог принца нису тим престале, па га је 1857. године кнез (и даље обезвлашћено обигравајући око кнежевине) преселио у Београд и сместио код управника својих добара Анте Радивојевића.

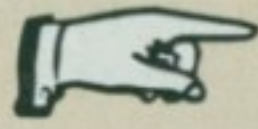
Хроничари тог бурног времена (мада се не зна кад је бура овде тиховала) оставили су податак да је дете, по свему судећи, знало ко му је отац и, чак, бележе да је 1858. године, у изгнанству, кнез Милош, деда, кад су му га довели, као у песми, узео у крило свог унука, љубио га у косу и старачки потресно плакао. Његов јединац Михаило и снаха му Јулија, грофица Хуњади, нису имали деце иако су већ о-хо-хо били у браку.

Остало је забележено и да је појава осмогодишњег детета које је говорило само

немачки узбуркало знатижељу Београђана. Мада његовом старатељу Анти није било лако, понајвише је била погођена Софија, госпођа Радивојевић, пошто се по вароши, у чијој су тврђави још столовали турбани, гласно препричавало да је дечак заправо Антин ванбрачни син, рођен у време неког од његових бројних путовања по странским земљама. Ипак, Софија се својски трудила да дечаку замени мајку, не раздвајајући га од свог сина Живка. Мало-помало дечко је постао „наш Веља”.

Ја у школу идем...

Повратком кнеза Михаила у Србију, 1860. године, варошани су, уз помоћ (полугласних) усмених новина, брзо открили да између кнеза и дечака има нека тајна веза, али је већина веровала да је Виљем Бергхауз само господарев питамац, један од неколицине. Остао је податак да је основну школу похађао код Саборне цркве и да је, без обзира што још није добро знао српски језик, био добар ђак. Али и прича да се, по повратку из школе, често жалио „мами” Софији да га деца задиркују говорећи му да није шустеров (обућарев) него кнежев син. Госпођа Радивојевић би му онда, уз загонетан осмејак, охрабрујуће нехајно, ћутке дуго мрсилу косу.

Потом се дечаковог васпитања, а на препоруку кнежевог личног лекара Пацека, прихватио сликар Стева Тодоровић, који у своју кућу на Косанчићевом венцу доводи и свог сестрића Јована Стојишића,

Стеван Тодоровић насликао је портрете и оца (лево) и сина. Оба уља на платну чувају се у београдском Народном музеју. С обзиром на то да је приликом реставрације битно измењен лик Велимира Т(е)одоровића, објављујемо црно-белу репродукцију оригинала.

како и Живка Радивојевића. Сва тројица се ускоро уписују у гимназију, а Виљем добија и личног собара Теодора Петковића, који ће уз њега остати до краја живота. Следи, на предлог Илије Гарашанина, тада председника Министарског савета и министра спољних послова и, по свему, упућеног у праву везу дечака и кнеза, школовање у кући познатог професора Милутина Стојановића. Ту развија љубав према позоришту, књижевности и уопште уметности. Лети одлазе у Италију, Швајцарску и Француску, упознајући људе и пределе о којима су учили током претходне школске године.

Занимљиво је да је кнегиња Јулија, која је умела да прекори кнеза Михаила да је кривац за брак без деце, била посебно привржена Виљему Бергхаузу и да га је чешће примала од кнеза Михаила. Уосталом, они су и након кнежеве смрти дуго одржавали присне везе, често се с тугом и пијететом сећајући оца, односно мужа.

Грабеж после смрти

Када је Виљем напунио седамнаест година, 1866, кнез је одлучио да младић пређе у православље. Кум му је био београдски митрополит Михаил и добио је име Велимир. У књизи присаједињених Београд-

шест

ОТАЦ МИХАИЛО, БЕЗ СИНОВА

Стари записи велe да је кнез Михаил Обреновић, како су то Французи изволевали да опишу, био *le homme a femme*, односно љубимац жена. Био је мужеван, леп, складан, сањалица, сентименталан, романтичан, музикалан, изванредан играч, стрелац, јахач... Да не буде мало превише?! У романескној повести „Бездно“, Светлана Велмар Јанковић успела је да нам, на дирљив и непосредан начин, приближи кнеза, човека али и владара. Распетог између свог свемира и Србије.

Овоземаљска прича, по хроникама из тог времена, упућује да је кнез Михаил Обреновић имао двојицу ванбрачних синова. Један је познатији и јунак је наше данашње приче – Виљем Велимир Михаил Теодоровић. О другоме постоје посве шкрти подаци. Не зна се из које је везе кнеза Михаила настао, зна се да се, и он, звао Михаил Теодоровић, да је својевремено био трговац у Смедереву, и да су га звали Мика Копилан. О његовој вези са (биолошким) оцем нема, засад, поузданих података. Уосталом, као ни о свој деци кнеза Милоша, Михаиловог оца.

Неки хроничари тог времена чак су убележили да је и намесник кнеза Милана Обреновића, иначе унука господара Јеврема, рођеног брата кнеза Милоша и јединог законитог мушког наследника породице Обреновић, Миливоје Петровић Блазнавац у ствари био ванбрачни син свемогућег кнеза Милоша. Занимљиво је да је тај исти Блазнавац, после страдања кнеза Михаила у Кошутњаку, оженио Катарину Константиновић, ону исту госпу с којом је убијени кнез сневао да има законитог сина, престолонаследника ■

лимира Михаила за законитог сина и одредити га за престолонаследника. Све док, нешто касније, није букнула љубав између кнеза и његове сестричине Катарине Константиновић и он се понадао да ће коначно добити законитог наследника.

Сведочанства доспела до наших дана велe да је, одрастајући, Виљем-Велимир све више личио на оца. И то не само стасом и ликом него и гласом и манирима. Био је, као и кнез Михаил, изузетан јахач и мачевалац, а волео је и музику, литерату-

исти онај који је у црквеној књизи својеручно исписао име и презиме његовог првог оца.

Велимир је из Швајцарске доведен у Београд, где му је преписан спахилук Негоје у Влашкој, Румунија, и обвезнице у вредности од тада више него пристојних 30.000 дуката. Тако је била обезбеђена материјална будућност Велимира Михаила Теодоровића.

Подразумева се да кнез Милан Обреновић, нови господар, није био баш рад боравку Михаиловог (незаконитог) сина у Србији, говорећи о њему с презрењем, као о „изјаловљеном претенденту“. Чак је чинио много тога да му, изгнаном, загорча живот. О томе речито говори прича да је, док је Велимир у Минхену прво студирао агрономију и технологију па онда и сликарство, успео да наговори Живка Радивојевића, тада управника спахилука у Влашкој, да похара свог школског друга. Да би спахилук спасао од нагомила-них дугова, Велимир је морао да се одрекне не само имања на Тегеренском језеру, него и да прода прстен с великим брилијантом, којим га је даривао кнез Михаил у време њиховог последњег сусрета. Дотичног Живка, после успешне мисије, кнез Милан наградио је местом личног секретара, а некадашњи друг дечака Виљема у повести старог Београда остао је упамћен као први Србин који је носио монокл.

Дете љубави, ма колико она по трајању наликовала животу вилиног коњица, није имало среће у тој истој неизбежној дисциплини човековог постојања. Хроничари склони, неки и задужени, да оставе писани траг о свом времену прибележили су – свако на свој начин – да се јунак наше приче заљубио у кћерку руског посланика у Минхену, да су осећања била обострана, али и да су бајковит завршетак спречили нарогушени родитељи. Њени, наравно, пошто су његови већ припадали прошлости.

Попут свог оца, који се после Јулијиног неверства повукао у самштину, и Велимир је покушао да нађе уточиште у ћутњи међу дрвећем на обалама Тегерен-

ру и позориште. И, попут оца, био допадљив женском оку.

Убиство кнеза Михаила у Кошутњаку наглавце је променило живот Велимира Михаила Теодоровића. Пошто кнез није оставио никакав тестамент, уверен да је још млад за било какву врсту опорукe, родбина је у стампеду навалила да разграби наследство. И ко зна како би се провео плод краткотрајне љубави у Рогашкој Слатини, да у његову заштиту, заједно с намесницима малолетног кнеза Милана, Михаиловог брата од стрица, није стао београдски митрополит Михаил,

ског језера. Отуд је, само у пратњи верног собара Теодора, стигао да од већ помињане пропасти спасе спахилук у Влашкој. У Србију кнеза а потом и краља Милана није имао приступа. Чак ни када се понудио да као добровољац учествује у српско-турским ратовима 1876. године. Нису, међутим, одбили новац за наоружање, као ни 700 угодних свиња које је, девет лета касније, у српско-бугарском обрачуна послао у ровове изгладнеле војске.

А у време кад је Народном позоришту у Београду, чији је оснивач био његов (не)законити отац кнез Михаило, запретила криза и гашење, Велимир Михаило Теодоровић шаље позамашан поклон у злату, мада је и даље непожељан у Србији.

Све своје остављам отаџбини

Смрт га је затекла изненада, како то она понекад уме, 31. јануара 1898. године у Минхену. Имао је непуних педесет година. Нико од Обреновића није присуствовао последњем испраћају. Сахранио га је верни и ћутљиви собар Теодор Петковић, праћен гомилом захвалних српских студената.

За разлику од оца, Велимир Михаило Теодоровић као да је знао да смрт корача упоредо са животом. Да га не би изненадила, као што се то и десило, на време је сачинио тестамент. Сву своју, нимало малу, покретну и непокретну имовину завештао је, документом од 3. фебруара 1889. године, српској држави. Уз речи:

„Моје цело имање добио сам поклоном, као неограничену својину, и могу њиме неограничено да располажем. Ако бих ја, не оставивши потомка из законитог брака, умро, то ће све моје покретно и непокретно имање, ма где се оно налазило, припасти мојој Отаџбини, то јест Краљевини Србији као мојем једином и искључивом наследнику. Ово ће моје имање бити одвојено од државног имања као задужбина, и ова ће задужбина носити име Велимиријанум...”

Остало је забележено да је, додатком тестаменту, својој полусестри Терези Шустер оставио легат с тим

да се, како то правници воле да устроје, њој доживотно исплаћује одређена сума у маркама.

Наравно, битка око његовог наследства била је и дуга и мучна. Сад су се, одједном, многи досетили да им је он био рођак и да у том замешатељству око права на коришћење нечега што дотад није било њихово, може нешто да се „испилићари”. То су, усрдно, радили и појединци, али и држава. На крају, оно што је несудбени наследник српског кнежевског престола желео од почетка, задужбина „Велимиријанум” уведена је у такозвани регистар 5. фебруара 1905. године, а одлуку је потписао краљ Петар I Карађорђевић. Њен први председник био је Никола Пашић, а прва одлука била је да се, 1910. године, кости оснивача задужбине пренесу на Ново гробље у Београду.

Потом је Државни савет, као извршни орган задужбине, по пројекту руског архитекта Василија Михаиловича Андросова, намештеника у секцији града, 1926. године подигао одговарајућу капелу. Бисту задужбинара урадио је Петар Убавкић, први вајар обновљене Србије, а 18. маја (опет обреновићевски мај) 1927. године његови земни остаци пренесени су у капелу.

Задужбина „Велимиријанум” – чији је циљ био да послужи напретку науке и уметности, трговине, индустрије и занатства, а чији (престојан) део се издвајао и за изградњу и улепшавање Београда – званично је трајала до 1940. године. Документа, пак, сведоче да су се, све донедавно, из њеног фонда помагала многа прегнућа из области просвете и културе.

А у готово пауковој мрежи именовања и преименовања данашњих београдских улица, чија имена понајчешће не знају ни сами староседеоци, ево питања за решавање свакојакх питања: чик пронађите улицу, сокак, шор, степениште или томе слично које би, на плавој металној табли, до нових промена, баштинило име (не)срећног малог принца из важне династије која данас нема (мушких) потомака ■

Петар Милашовић

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК

27. 7. 2007.

EA mobile
NAJNOVIJE SVETSKJE IGRICE
SAMO NA MONDU!

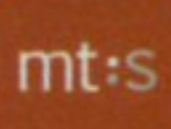
**NAJBOLJI
DOWNLOAD**
MONDO
BOGATILI ZA CEO SVET.

**EA MOBILE
IGRICE**

Najbolje svetske Java igrice od sada i u Srbiji - EA Mobile igre stigle su na Mondo portal! Izaberite najpopularnije igre sa vrhunskom pričom i savršenom grafikom i budite najbolji na svom telefonu!

Postanite heroj Drugog svetskog rata u Medal of Honor™, sabotirajući proizvodnju razornih V2 raketa. Kreirajte svog Sim-a, a zatim istražujte i menjajte njihov svet u mobilnoj verziji najprodavanije PC igre: The Sims™ 2. Otkrijte tri načina da zadovoljite svoju strast za rešavanjem slagalica sa Tetris™ Mania, najpopularnijom igrom svih vremena. Postanite gospodar ulica u Need for Speed Carbon i budite prvi trkač u gradu. Povedite svoj omiljeni fudbalski tim do pobede u EA SPORTS™ FIFA 07! I jos mnogo toga ...samo na portalu Mondo.

Sa mobilnim telefonom poseti Mondo na adresi <http://wap.mts064.telekom.yu>
Za bliže informacije poseti www.mtsmondo.com ili pozovi naš korisnički servis 064/789

imate prijatelje!

© 2006 Electronic Arts Inc. Electronic Arts, EA, EA logo, EA SPORTS, EA SPORTS logo, Need for Speed, Medal of Honor, The Sims, Maxis i Maxis logo su žigovi, odnosno registrovani žigovi Electronic Arts Inc. u SAD i ostalim zemljama. Sva prava zadržana. Zvanični proizvođač sa FIFA licencom. FIFA LOGO © 1977 TM. Proizvedeno sa dozvolom u Electronic Arts Inc. Imena igrača, kao i sličnost sa istima, korišćeni su uz dozvolu Međunarodnog udruženja profesionalnih fudbalera (FIFPro), nacionalnih timova, klubova i/ili liga. Mitsubishi Lancer Evolution IX MR - Mitsubishi i Lancer Evolution imena, amblemi i dizajn su žigovi i/ili intelektualna svojina MITSUBISHI MOTORS CORPORATION i uz dozvolu korišćeni u Electronic Arts Inc. Dodge Challenger Concept, Dodge HEMI i njihovi modeli korišćeni su, uz dozvolu u Electronic Arts Inc. Proizvedeno u EU. Svi proizvodi, nazivi kompanija, brendirana imena, žigovi i logoi svojina su odgovarajućih vlasnika. EA™, EA SPORTS™ i Maxis™ su brendovi Electronic Arts™. Tetris Mania® & © 1985-2006 Tetris Holding LLC. Odobreno za The Tetris Company. Dizajn igara - Alexey Pajitnov. Dizajn loga - Roger Dean. Sva prava zadržana. Ovlašćeni partner - Electronic Arts Inc. Tehnologija igara © 2006 Electronic Arts Inc. Sva prava zadržana.

ЗАДАЦИ
ЗА 21. ВЕК

ВАСИОНСКА АРТИЉЕРИЈА

**Васионски бродови
и сателити данас
се лансирају
помоћу скупих
и мањкавих
ракета.
Да ли ће у скорој
будућности ракете
заменили моћни
супертопови?**

осам

Посматрачи васионских полетања у будућности можда неће имати прилику да гледају ракете како се у стубу ватре и дима полако дижу увис. Уместо тога, лансирања ће подсећати на лет звезда падалица, само ће оне летети у супротном смеру, према небу. Будуће летелице неће моћи да се виде, већ само измаглица много пута бржа од метка која ће остављати светлећи траг и стварати грмљавину, која ће се чути километрима унаоколо.

Али, пре него што крену пут неба, ове васионске ле-

телице убрзаваће се на земљи, вероватно на кружној путањи, и тек када достигну потребну брзину биће упућене на лансирну рампу. Ипак, овакви „земаљски лансери“ неће заменити спејсхатл и сличне летелице с људском посадом јер је огромно убрзање смртоносно за жива бића. Овај поступак биће основа нове, још моћније артиљерије али и револуционаран начин слања терета у васиону.

Њутнов топ

То сваким даном налажу све веће потребе за новим сателитима, не само за теле-

визијске преносе, Интернет, сателитску навигацију или мобилну телефонију, јер се намена сателита непрестано шири. Они се користе и у научне сврхе, за метеоролошка осматрања, проучавање еколошких поремећаја, све до одржавања везе с рибарским флотама на удаљеним морима. А да би се изашло у сусрет овим потребама, са ценом која је прихватљивија од досадашње и с поступком који је мање штетан по околину, потребно је из корена променити технологију. Сада најмање деведесет одсто те-

Париски топ био је највеће артиљеријско оружје у Првом светском рату. Постављен на шине, могао је да гађа неки град са удаљености од 120 километара.

жине ракете приликом полетања отпада на тежину самог горива, чинећи ову технику не само скупом већ и штетном због велике количине издувних гасова. Насупрот томе, новом врстом лансера, код којих би се летелице убрзавале док су још на земљи, ови недостаци могли би да се отклоне. Летелице више не би морале да носе велику количину горива, а коришћење електричне струје и магнетног поља за убрзавање брода били би знатно чистија технологија од постојеће.

Иако нам тако не изгледа, многе замисли у вези са земаљским лансерима нису новост. Прву врсту таквог лансера предложио је још Исак Њутн далеке 1687. године у својој чувеној књизи „Principia Mathematica”. Разматрајући гравитацију, Њутн је замислио топ који с врха планине водоравно испаљује ђуле. Израчунао је да што је ђуле брже, даље ће одлетети. Њутн пише: „Повећавајући брзину можемо по жељи повећавати и даљину на коју ће ђуле бити избачено... или да оно чак обиђе целу Земљу пре него што падне.” А када би било испаљено још брже: „Можда никада не би пало на Земљу... већ би наставило своје кретање у бесконачност...” Два века касније, Њутнову замисао искористио је пионир научне фантастике Жил Верн замисливши циновски топ како испаљује истраживаче на Месец. Верн је исправно израчунао колика би брзина требало да се постигне, али је занемарио чињеницу да би велика G-сила смрвила путнике.

Далекометна артиљерија

Оваква предострожност није потребна када се ради о артиљерији. У 20. веку било

је више покушаја да се направе супертопови, али не за истраживање васионе већ да буду моћно оружје. Први овакав пример били су „париски топови” које су Немци користили пред крај Првог светског рата. Ова чудовишта могла су да избаце гранату тешку 94 килограма на удаљеност од 120 километара. Током Другог светског рата Немачка је развијала и V-3 пројектиле којима је намеравала да из Француске гађа

Ирачка тајна намера да се направи супертоп (пројекат „Вавилон”) откривена је и обустављена.

стор. Булов крајњи циљ био је да се у орбиту избаце терет, али пројекат је обустављен 1966. године због недостатка новца. Ипак, Булова умешаност у овакву врсту подухвата није се на томе завршила. Јавност је поново чула за њега 1990. године у вези с ирачким супертопом. Откривено је да је од 1988. године радио за Садама Хусеина на пројекту „Вавилон”. Овај упорни истраживач никада није одустао од замисли да изгради топ који ће моћи да лансира сателите и није му било важно ко му за то даје новац. Ирачани су, пак, желели супертоп којим би гађали противничке сателите. Хапшењем Була 1990. године, пројекат је обустављен, а делове вавилонског топа, под лажним именом да су нафтоводне цеви спремне за утовар, запленила је енглеска царина.

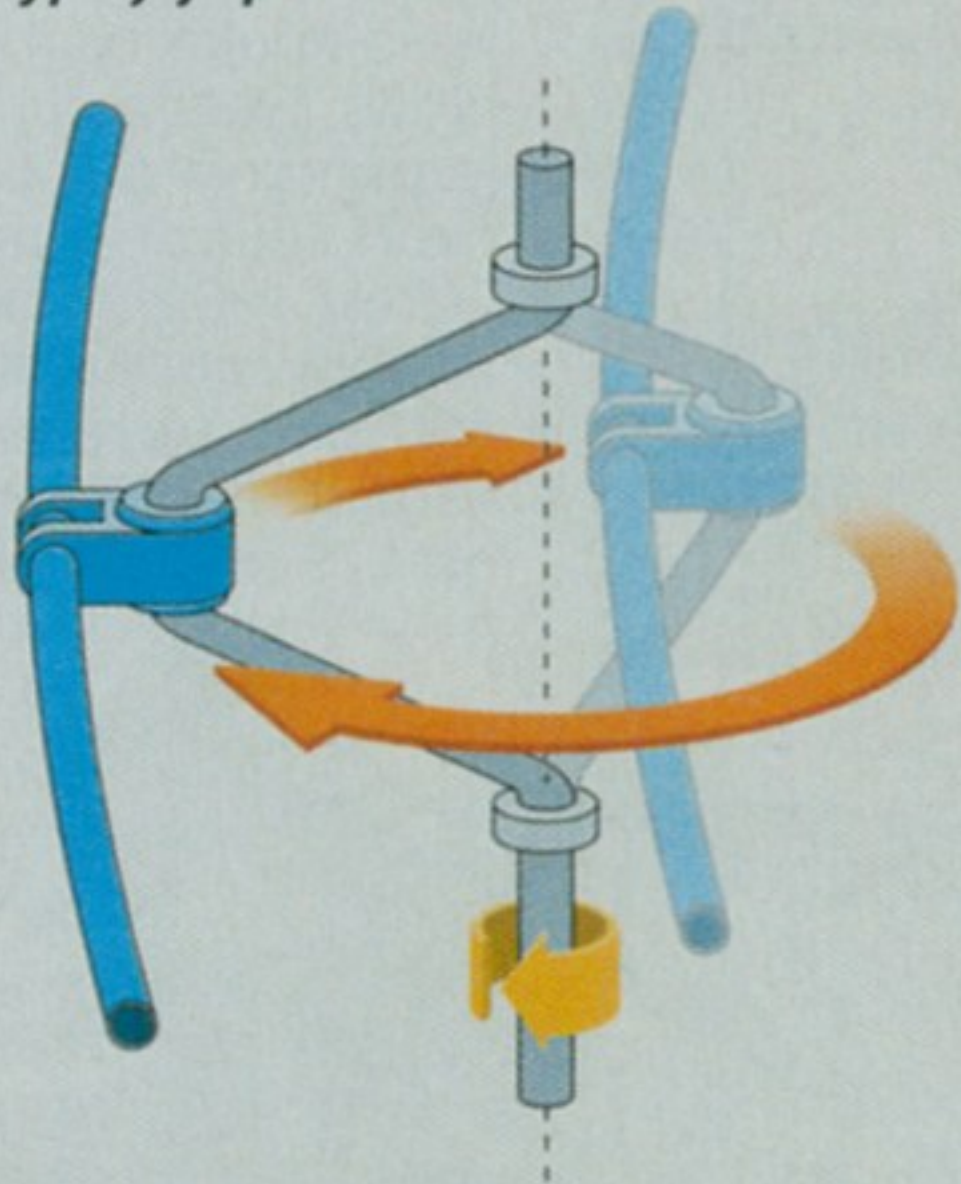
Супертопови би могли знатно да оборе цену избацивања терета у васионски простор. Сада она износи и до 15.000 евра по килограму. Изградња земаљских лансера вероватно би била скупа, можда би се у почетку потрошиле и десетине милијарди евра, али би се они касније исплатили због знатно мање

Жил Верн је предвидео лет на Месец испаљивањем из топа.

СЛИНГАТРОН

1 Слингatron ће имати обртне руке с кугличним лежајевима које ће омогућавати да се цео уређај врти.

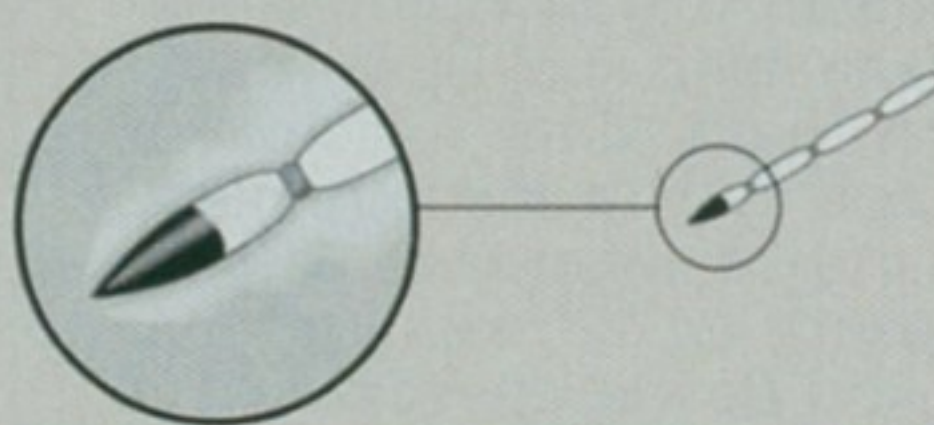

2 Снажни мотори, електрични или чак с унутрашњим сагоревањем, обртаће руке и њихати слингатрон.

3 Магацин садржи пројектиле спремне за лансирање. Слингatron би се пунио пројектилом само у одређеном положају.

4 У зависности од закривљености путање, моћи ће да се лансирају пројектили сачињени од више спојених делова који ће носити различите врсте терета.

5 Спољашњи слој пројектила биће од материјала који испарава услед трења, тако да ће пројектил лежати на слоју гаса док се убрзава.

Дерек Тајдмен

Васионски лифт причвршћен за екватор окретао би се заједно са Земљом.

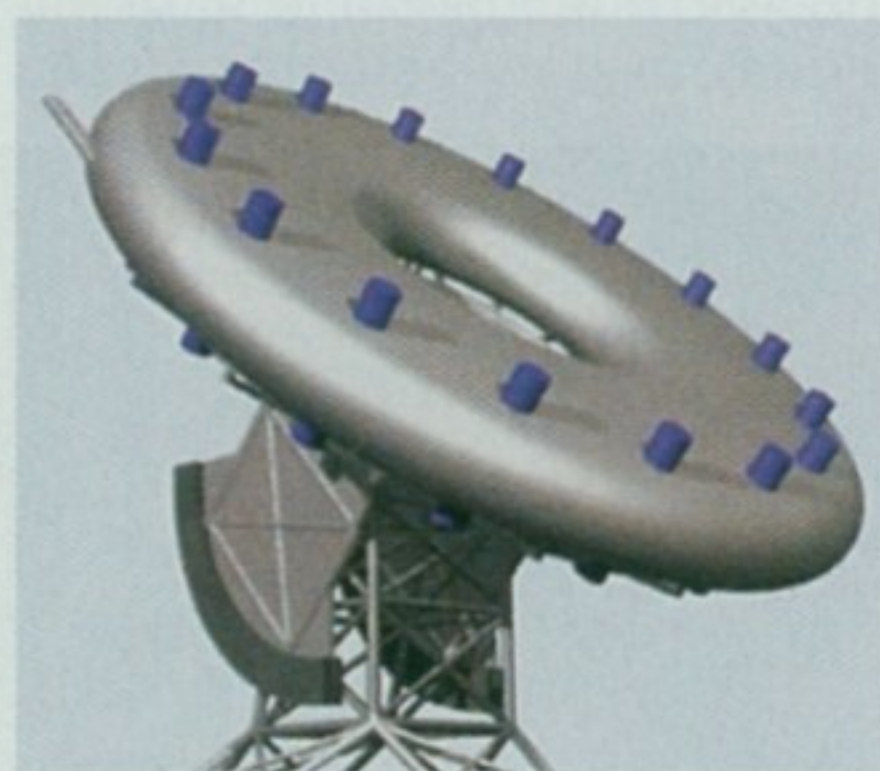

цене по килограму избаченог терета. Претпоставља се да би цена могла да буде од десет до сто пута нижа него када се користе ракете. И лансирања би могла да буду чешћа, готово свакодневна, а број корисника већи. Ради поређења, изградња свејашатла „Индевр“ износила је око 1,6 милијарди евра (по ценама из 1992. године), а шатл може да полети само неколико пута годишње. Сваки лет шатла

НЕ ВОЛИТЕ РАКЕТЕ И ТОПОВЕ? КРЕНИТЕ ЛИФТОМ!

Васионски лифт наизглед је једноставна замисао: један крај дугачког кабла причврсти се за Земљину површину, а други за противтег који се налази на висини од 36.000 километара. На тој висини сателити круже истом брзином као и Земља, тако да ће и овај ослонац стајати у месту. Центрифугална сила држаће кабл у затегнутом стању. Затим се за кабл причврсте кабина и мотор и – лифт је спреман за употребу. Да би се оваквим лифтом послао сателит у васиону, требало би га подићи на жељену висину, а затим откачити.

Оваква генијална замисао није се још остварила (један од њених највећих промотора је Артур Кларк), јер непремостива препрека је недовољна чврстина постојећих каблова. Кабл васионског лифта морао би да буде направљен од нечега што је 20 пута јаче од најбољег челика. Угљеничне наноцеви имају то својство, али тешкоћа је у томе што не могу да се праве по приступачној цени, да буду довољно дугачке и да их има довољно за један овакав кабл. Али, ко зна – технологија брзо напредује...

Могући изглед слингатрона.

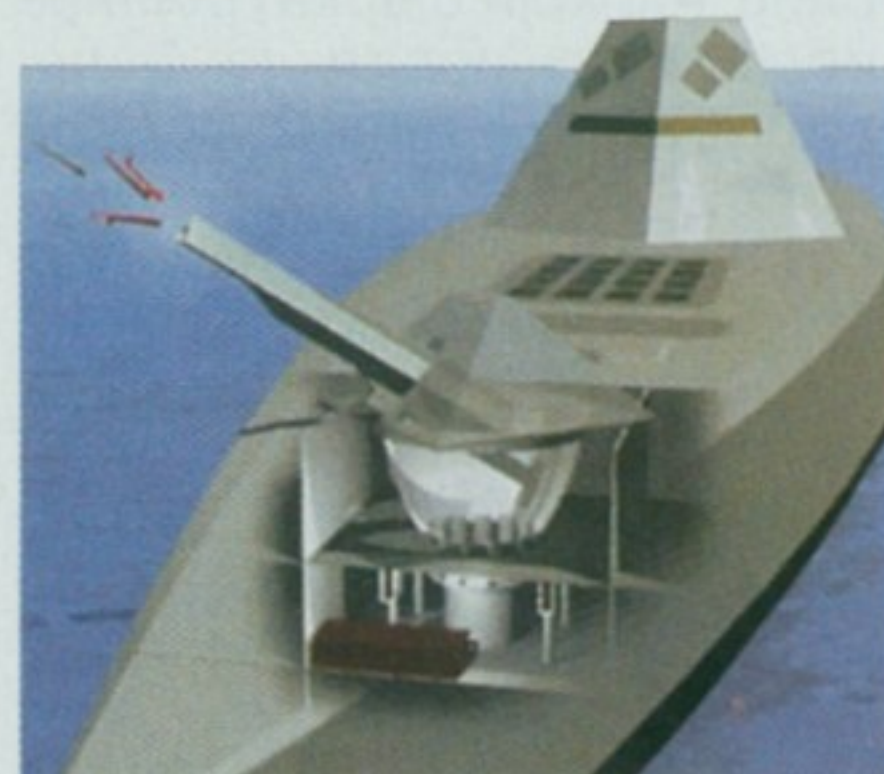
кошта око 500 милиона долара, а требало би урачунати и његово скупо одржавање.

Зелене машине

Земаљски лансери били би и еколошки чистији. Док свејашатл сагори више од 1000 тона горива при сваком полетању, они би трошили много мање енергије. Поред тога, енергија би могла да потиче из „зелених извора“ – васионски програм који би користио супертоп могао би у потпуности да се ослања на електричну струју добијену из соларних ћелија или из турбина које покреће ветар. Размишља се и о употреби ласера, а најновија замисао је енглески слингатрон, савремени облик велике праћке.

Изумитељ слингатрона Дерек Тајдмен каже да је на замисао дошао када је видео план америчке владе истраживачке лабораторије „Сандија“, чији су стручњаци убрзавали лак пројектил гађајући га из топа тежим пројектилом (ефекат билијарске

кугле). Тајдмен је решио да пронађе неки „мање насилан“ начин. Схватио је да би најбоље било да се пројектил креће по кружној путањи, а да се убрзава тако што би се вртела цела путања којом се креће. Истраживачи који раде на развоју конкурентског „шинског топа“, где се за убрзавање користи електромагнетно

Електромагнетни шински топ био би веома моћно оружје.

поље, сматрају да његова замисао противречи законима физике. Тајдмен објашњава: „Дејство закона физике може врло лако да се докаже. Ставите кликер у тигањ и посуду вртите укруг – кликер ће кружити већом брзином од брзине којом вртите тигањ.“

Ипак, све нове технике морају најпре да изађу на крају с одређеним тешкоћама техничке природе. У првом реду, то је велико трење које настаје услед отпора вазду-

РЕЧНИК

Балистички пројектили – ракете, гранате или нека друга тела чију путању одређују само гравитација и њихова брзина лета.

Орбитална брзина – брзина потребна да би се кружило око Земље. За висину од 160 километара износи око 8000 метара у секунди.

Излазна брзина – брзина потребна да се потпуно надвлада Земљина гравитација. Износи око 11.000 метара у секунди.

G-сила – сила која се јавља као последица убрзања.

ха на великим брзинама. Пројектили који се испаљују с тла, а крећу се брзином од више километара у секунди (и до 20 пута већом од брзине метка), могли би да се запале! Ракете немају препреку такве врсте јер се споро крећу кроз доње, гушће, слојеве атмосфере, а брзину добијају тек када се попну у више слојеве, где је ваздух разређен. Питање је да ли би топлотни штит око пројектила био одговарајуће решење. Тајдмен размишља о могућности да се спољашњи слој

пројектила начини од материјала који би испаравао, чиме би се смањило трење. Ако се превазиђе и ова тешкоћа, изградња орбиталних хотела, лабораторија и васионских фабрика могла би да постане део свакодневице будућих генерација. Огромни васионски бродови могли би да се склапају на самој путањи, омогућавајући путовања и ван граница Сунчевог система.

Лансирајући прстен
– убрзавање као
у акцелератору
субатомских честица.

Постоји и замисао да се направи „светлосни брод“, који би користио пулсирање ласера управљено на реп летелице, где би се развијали гасови који би брод гурали унапред. Пошто би имала малу G-силу, летелица би могла би да се користи и за превоз људи.

Међутим, војни пројекти, као што је некад био случај у развоју ракета, и овде воде трку. Постоји неколико замисли. Предвиђа се да ће земаљски лансери прву примену имати као противсателитско оружје или ће служити за одбрану од балистичких ракета. Али, пре свега, они би могли да буду врло моћно нападачко оружје – моћније и од ракетног. Баражном ватром надзвучних пројектила лако би погађали мете на другом крају света. Зато најразвијеније земље журе да савладају техничке потешкоће, с којима се годинама боре, и да их направе пре својих могућих противника. Америчка морнарица одредила је рок у ком треба да се направи оперативни електромагнетни шински топ (electromagnetic rail gun). Јануара ове године, у морнаричком центру у Вирџинији извршена је прва проба овог оружја, енергије од осам мегаџула. Испален је пројектил тежак 3,2 килограма без бојеве главе. Ни прави пројектили неће имати експлозивно пуњење нити ће морати да буду много већи и тежи. Захваљујући својој огромној брзини (кинетичко оружје), имаће разорну моћ равну „томахаук“ ракетама. Домет пробног пројектила био је око 250 наутичких ми-

ља, висина лета 95 миља, брзина приликом полетања око 7, а при удару око 5 маха. Предвиђено је да између 2015. и 2020. године у употребу уђе оружје од 64 мегаџула. Код овог оружја пројектил убрзава јака електромагнетна сила. Две шине (суперпроводници) спојене су с половима снажног извора електричне струје. Кроз једну шину струја тече у једном смеру, а кроз другу у супротном. Струјно коло затварају електропроводне „санке“ смештене на доњем крају шина, које могу да клизе по њима. На санке се смешта пројектил. Када се укључи струја, између шина се јавља јако (одбојно) магнетно поље управљено према њиховом излазном крају. Ношен санкама које надзвучном брзином клизе по шинама, пројектил излеће у орбиту.

Америчко ваздухопловство развија „лансирајући прстен“. Пројектил који може да лебди у јаком магнетном пољу убрзава се у подземном тунелу кружног облика. Његова брзина повећава се до више километара у секунди, а затим се, преко излазне рампе, упућује у небо... Изгледа да ће супертопови променити наш живот у знатно већој мери него појава ракета ■

G. B.

Kasta Metabarona

Život jednog plemena iz daleke budućnosti proticao je u miru. Do jednog dana. Tada će tvrđavu posetiti, nepozvani, carski trgovci. Videće ono što nisu smeli. I blagostanje će se pretvoriti u surovi svemirski boj mišićavih robota prefinjenih karoserija i uglancanih duša. Sa ljudskom pričom u pozadini.

Kasta metabarona Hodorovskog i Himeneza je futuristički herojski ep, ali i porodična saga o vasesljenskim ratnicima neprevaziđene hrabrosti i časti.

Beli Put kompletnu sagu o metabaronima objavljuje u dve knjige. Prve četiri priče su pred vama.

Zaplovite „hodoverzumom“!

Beli Put
Izdavačka kuća
www.bellput.co.yu

113237

POSETITE NAŠU KNJIŽARU!

Zeleni venac, Jug Bogdanova 8a, 11 000 Beograd
Radno vreme: 09–22h, radnim danom i vikendom

planet
multimediacenter

ЖИВОТ ЈЕ БАЈКА – ФРАНСОА РАБЛЕ

Франсоа Рабле рођен је крајем петнаестог века, вероватно 1494. године, на породичном имању, у једном месташцу поред Шинона, у Француској. Био је најмлађи син Антоана Раблеа, богатог велепоседника, адвоката и неименоване припаднице породице Фрапан. Имао је још два брата и сестру. Остале појединости из најранијег раздобља живота потоњег славног писца нису

познате. У петнаестој години већ је био у фрањевачком манастиру као искушеник. Извесно је, међутим, да се закалуђерио у фрањевачком манастиру Фонтан ле Комт 1521. године.

Калуђер, правник, лекар и писац

Убрзо ће постати јасно да весели фрањевац не намерава мирно да проведе остатак живота. Уз посебно допуште-

ње папе Клемента VII постао је бенедиктинац, односно калуђер бенедиктинског реда у манастиру Сан Пјер близу Поатјеа. Франсоа Рабле разликовао се од других калуђера. Осим што је био весео, насмејан и спреман за шалу, одлично је знао грчки и латински, проучавао је филозофију, као и природне науке. (Требало би имати у виду да су књиге на грчком тада биле забрањене јер је сматран

Једини постојећи Раблеов портрет.

СМЕХ НАД УМЉЕМ

Весели и безбрижни Рабле још ово ништа није зарадио од издања својих дела. Наводно, у његовој ојоруци писао је: „Велики сам дужник, а ништа не поседујем. Преостало остављам сиромашнима”

Панорама по Андреу Дерену.

јеретичким језиком.) И, није прошло много, а Рабле је већ био бискупов секретар.

Франсоа Рабле ипак је одлучио да напусти манастирске зидине и позабави се науком. Најпре је уписао правни факултет у Поатјеу, потом је био тотор бискуповом нећаку у Мејезеу, а затим се запослио као секуларни свештеник у Паризу. У међувремену, стекао је још једну диплому: ни мање ни више него медицинских наука! У тајне лечења проникао је још за време боравка у манастиру. Бенедиктинци су, уосталом, били познати као добри травари, а бавили су се и лечењем. Медицину је дипломирао на Универзитету у Монпељеу 1530. године. Две године касније био је именован за главног лекара највеће болнице у Лиону. Док је лечио људе, бавио се и књижевношћу. У то време настала су Раблеова најзначајнија књижевна дела.

Као доктор медицинских наука, од 1537. године предавао је медицину у Монпељеу и писао медицинске књиге. Био је један од најпознатијих лекара у својој земљи. У проучавању анатомије користио је тела преминулих и његово знање није се могло мерити са оскудним познавањем медицине његових савременика. Глас о изванредном лекару се прочуо и Франсоа је постао лични лекар париског бискупа, кардинала Жана де Белеа. На препоруку кардинала, Рабле је ступио у службу кардиналовог брата, а потом је именован за краљевог секретара за молбе и жалбе.

Судећи по сачуваним сликама, Франсоа Рабле носио је кратку косу и дугу браду.

Имао је дугачак нос. Волео је да путује, а циљ његових путовања најчешће је био Рим. Из љубавне везе са непознатом дамом, Рабле је добио сина Теодула који је, нажалост, умро када му је било само две године.

Најзначајнија дела Франсоа Раблеа била су сатирични романи у стиховима „Гаргантуа“ (1534) и „Пантагруел“ (1533). Роман „Пантагруел“ објавио је под анаграмским псеудонимом Alcofrybas Nasier (Francois Rablais). Учину и ждерињи Пантагруе-

ко тога изрекао је на рачун владара, схоластичара, краљева, Католичке цркве, као и самог папе. Истини за вољу, уживао је наклоност и заштити веома моћних људи. Био је омиљени писац краљеве сестре Маргарете, краљице Наваре. Можда је, ипак, много тога дуговао ведрој и веселој нарави, као и смислу за хумор. Осим тога, вероватно је био лукав и врло проницљив. Позната је анегдота о једном његовом путовању. Наиме, када је једном приликом требало да отпутује у Париз, а није

Велико ждрање – дрворез из 16. века.

Па ипак, весели и безбрижни Рабле готово ништа није зарадио од издања својих дела. Наводно, у његовој опоруци писало је: „Велики сам дужник, а ништа не поседујем. Преостало остављам сиromашнима“.

По свој прилици, Рабле је умро 9. априла 1553. године у Паризу. Чини се да је смисао за хумор задржао до краја. Наиме, непосредно пре него што ће умрети, пријатељи су га затекли с маском домина како седи поред кревета. На питање зашто не легне и зашто носи маску, Рабле је одговорио на латинском: „Beati qui in Domini moriuntur“ (Блажени су они који у Господу умиру).

Велика је срећа што је Раблеова дела – „Гаргантуа“ и „Пантагруел“ на српски језик превео Станислав Винавер (1891–1955), велики песник, преводилац, савршени познавалац језика и ретко обдарени филолог. О Раблеу, Винавер је педесетих година прошлог века написао и ово:

„Рабле се правио шерет-будала и само тако избегао ломачу. То је, уосталом, очигледно из дубље анализе текста. Његови јаросни напади на католичку цркву и на папу довели би му смрт да није умео да изврдава – и то изванредним језичким шеретлацима којима нема равних у светској књижевности. Он је играо игру у вратоломне скокове и у тобожно безазлено снебивање. Сви који су имали посла са цензуром, покушавали су ту исту игру, пре свега сличне језичне шеретлуке. (...) Наш неукроћени језик дорастао је делима која кључају животном снагом. Преводити Раблеа била ми је сласт, јер сам доживљавао не само Раблеа него и наш језик. Трудио сам се цео тај наш језик, исконских лепота, да ставим у службу онога чији убојити смех грми над вековима људског умља и безумља“ ■

Мирјана Оићановић

И БЕЗУМЉЕМ

лу, сину цина Гаргантуе, многи су препознали Анрија II, краља Француске, али и Карла V. Рабле се бранио тврдећи да то није тачно. Објашњавао је како име главног јунака потиче од грчке речи *panta*, што значи све, и арапске речи *gruel*, што значи жедан (будући да је јунак рођен у време суше). Сва је прилика да је већину кулинарских ђаконија које је описао у делима „Гаргантуа“ и „Пантагруел“ Рабле лично окусио још као дечак у кући својих родитеља, где се вероватно добро јело. У сваком случају, ова два дела донела су Раблеу велику славу.

Јер, ништа слично до тог времена није написано у Француској. Рабле је показао смисао не само за комедију већ и сам језик, за монолог, дијалог, стварајући један особен свет из маште.

Готово стотину издавача (штампара) у 16. веку борило се у Француској да објави Раблеове романе у стиховима. Иначе, пишчеви поклонници били су, између осталих, Молијер, Расин, Монтењ, Волтер, Балзак, Готје, Иго... Додуше и Џонатана Свифта и Лоренса Стерана називали су енглески Рабле.

На пут без пребијене паре

Због тога што је био припадник римокатоличке цркве, његове сатире на њен рачун нису прошле незапажено. Раблеова дела су по објављивању, 1534. године, на Универзитету у Паризу проглашена за опсцена и јеретичка. У ствари, право је чудо како је Рабле избегао ломачу, а толи-

имао пребијене паре, отишао је у крчму и на сто ставио три (празна) умотана пакета. На једном је писало „Отров за краља“, на другом „Отров за кардинала“, а на трећем „Отров за престолонаследника“. Будући да је на сваком јавном месту и тада, баш као и данас, било дежурних шпијуна, у крчму је убрзо грунула стража и Рабле је кочијом спроведен у Париз на саслушање. Тек када је стигао у престоницу, испричао им је

зашто се одлучио на превару.

Занимљиво је такође да је Рабле ушао у књижевност и као преводилац. Са италијанског на француски превео је „Медицинска писма“ Ђованија Манардија. Било је јасно да добро зна језик и да је медицина само једна од области за које је био обдарен. Волео је и да се поиграва језиком и измишља нове речи и кованице. Писао је о археологији и објавио „Топографију античког Рима“.

Овако је Густав Доре видео Гаргантуу.

Илустровала Светлана Кнежевић

КАНАЂАНИ, УПОЗНАЈТЕ КАНАДУ!

Досељеници који задовоље неопходне услове да би постали држављани Канаде пре него што званично добију пасош, **морају прво да положе тест** (исти случај је и у САД). Власти у тој држави заинтересовале су се да сазнају како би рођени Канађани

прошли тај испит. А, резултати су поражавајући. Испоставило се да шездесет одсто грађана не би знало да одговори на најједноставнија питања о канадској историји, политици, култури, географији.

Када је 1997. године обављено слично истраживање, Канађани су прошли знатно боље – тест је тада могло да положи око четрдесет пет одсто одраслих грађана те земље. Рецимо, Канађани не знају да наброје области које су у саставу њихове државе или нису чули да им је на челу државе британска краљица Елизабета II ■

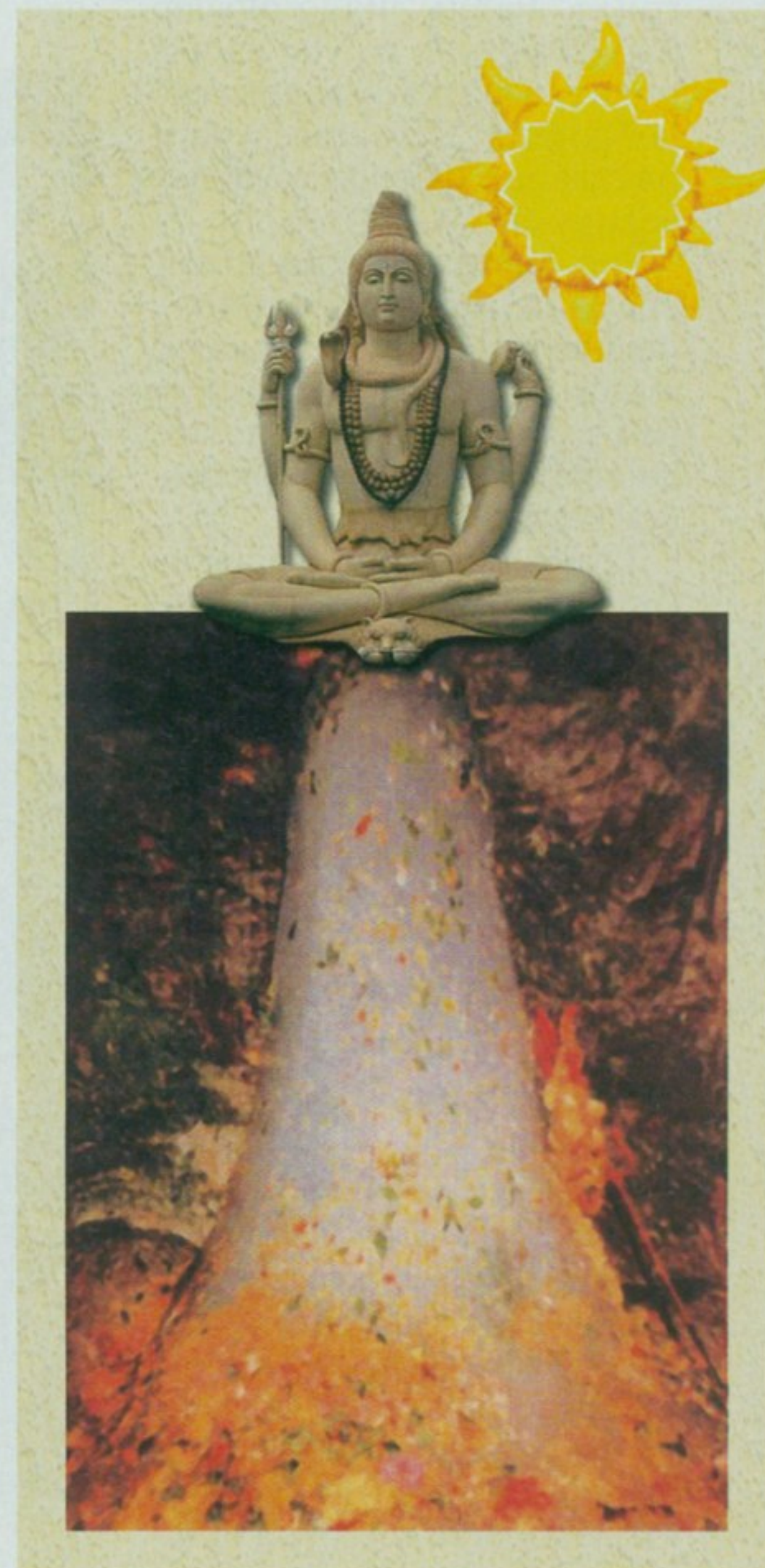

САВРШЕНА ЖЕНА

Савршена лепота била је предмет истраживања уметника кроз историју наше цивилизације. Међутим, берлински пластични хирург **Мартин Грендл** сматра да су лекари, а посебно хирурзи, најпозванији да дају одговор на то како изгледа савршено леп човек. Тачније – жена. Доктор Грендл и његови сарадници интервјуисали су чак шездесет хиљада мушкараца и жена, покушавајући да сазнају шта би они променили на свом телу како би савршено изгледали. Дошли су до следећег закључка: најлепша жена јесте она која има дуге и лепе ноге, груди средње величине, вретенасто тело и мало шире кукове него што је то уобичајено. Истраживање Мартина Грендла изнето је на светском конгресу пластичних хирурга, који је недавно одржан у Берлину ■

ИСТОПЉЕНИ ШИВА

Велике врућине стигле су и до севера Индије, где су изазвале топљење леда, односно великог светог фалуса бога Шиве у чувеном светилишту у **Амарнату** у једној од кашмирских пећина које годишње посети око милион ходочасника. Занимљиво је да је пећина отворена само од јуна до септембра јер је искључиво тада могуће доспети до ње, због великог снега и леда којим је готово окована. Међутим, снег се ове године сасвим отопио, као и свети фалус ■

ХАЛО ПАРИС, ЗОВЕ ХИЛТОН!

Још истог дана када је **Шајра Барлов** добила нови број мобилног телефона позиви нису престајали, посебно у касним ноћним сатима. Убрзо се испоставило о чему је реч. Шајра је сасвим случајно добила стари број светски познате наследнице хотела, чувене Парис Хилтон. Иако је ова скромна студенткиња Калифорнијског универзитета у Лос Анђелесу (UCLA) добила број још пре пет месеци, позиви упућени Парис Хилтон ни данас не престају. Постали су још учесталији када се сазнало да ће двадесетшестогодишња наследница морати да одлежи у затвору три недеље. Без обзира што телефон понекад зна да јој се „усија“, Шајра каже да јој не пада на памет да промени број. И њој и њеним пријатељима веома је забавно што су на неки начин у вези с таквом ВИП дамом. Како би задовољиле све већу потражњу за новим бројевима, телефонске службе у САД, на сваких шест месеци „рециклирају“ оне који више нису у употреби. Десило се да Шајра „наследи“ број чувене Парис Хилтон. До овог податка случајно су дошли новинари часописа „Тајмс“ када су окренули број мобилног телефона, у намери да се распитају како наследница хотела подноси чамотињу затвора, изненадивши се што им се јавила непозната особа. Купко је убрзо почело да се одмотава и све је изашло на видело. На питање да ли је искористила могућност да себе и своје пријатеље некад стави на листу за неки пријем или журку кад јој већ стижу позиви за провод, Шајра је рекла да је одолела таквим искушењима ■

КРАВА НИЈЕ ШТО И БИК

И ове године цела **Памплоне** девет дана била је на ногама. Тај градић на северу Шпаније у свету је познат по Сан Фермин фестивалу, који се одржава сваке године средином јула.

Врхунац светковине је трка у којој на десетине бикова, у дужини од осамсто метара, трче улицама Памплоне. Одважни младићи утрчавају међу животиње и, трчећи упоредо с њима, чикају их одмеравајући тако своју снагу и доказујући неустрашивост. Овај фестивал, који се одржава од краја 16. века, прославио је Ернест Хемингвеј

(1899-1961) романом „Сунце се поново рађа“ објављеним 1926. године. Од 1924. године, откако се бележи, у овом опасном надметању настрадало је тринаест људи.

Овогодишња новина је што су жене дигле глас и покушавају да се изборе да се, током фестивала у Памплони, приреди посебна трка у којој би учествовале само припаднице лепшег пола. Али, уместо бикова, оне захтевају да трче с кравама.

Приређивачи фестивала одлучно одбијају овај, како кажу, непримерен захтев и дају објашњење. Нико женама не забрањује да, раме уз раме с мушкарцима, трче улицама када се пуне бикови (и, заиста, појави се и покоја храбра жена). Не би било у духу фестивала да се измисли нова трка, још мање да она буде намењена припадницама само једног пола ■

ТАОЦИ
КАО
ПОСЛЕДЊА РЕЧ
ДИПЛОМАТИЈЕ

РОПС

НА ВИСОКОМ

Византијски историчар 12. столећа Никита Хонијат помиње таоце када описује угушивање побуне Теодора Манкафе у Филаделфији, граду који се налазио у малоазијској области Лидији. Тамошњи великаш осамосталио се од цара Исака II Анђела (1185–1195, 1203–1204), па је чак ковао и властити новац. Василевс је у касно пролеће 1189. године лично кренуо да умири непослушног великаша и војском је окружио Филаделфију. Пошто се опсада одужила, а цар је био обавештен да се многољудна војска учесника Трећег крсташког рата, коју је предводио немачки цар Фридрих I Барбароса (1152–1190) преко Угарске и Балканског полуострва креће према Византији, склопљен је договор. Свестан да нема довољно снаге за намеравањем подухват, Теодор Манкафа одрекао се царских амбиција, али је задржао некакву власт у граду. Исак II Анђео је као залог верности житеља Филаделфије узео неколико младих људи и повео их са собом у Цариград.

Никита Хонијат такође доноси веома занимљиву приповест о таоцима у оквиру веома напетих и замршених веза византијског и немачког цара током првих месеци 1190. године. После многих перипетија, постигнут је договор да крсташи могу да прођу кроз ромејске земље, али без било каквог скретања, строго се држећи пута, док се василевс Исак II Анђео обавезао да неколико својих рођака по крви да као таоце. Међутим, неки од цариградских судија који су у својству талаца требало да буду у пратњи Фридриха I Барбаросе одлучили су се на непослушност. Једноставно, нису пристајали да се придруже немачком цару. Али, свесни кривице, нису се усудили ни да изађу пред Исака II Анђела. Скривали су се не код своје куће него по туђим домовима у Цариграду све док Фридрих I Барбароса није продужио ка истоку. Озлојеђен том непослушношћу, византијски цар дао је друге таоце, а имовину и куће оних који су се скривали поделио је по свом

избору другима. Уз то, Исак II Анђео изабрао је и нове судије. Ипак, касније је преиначио своју одлуку, схвативши да кривце није руководила непослушност него претерано и, показало се, сасвим неосновано страховање.

Веома илустративан пример о значају талаца у преговорима двеју држава и чињеница да се свака страна, наравно не без разлога, својски старала да број људи који треба да у својству заложника бораве у туђини буде што мањи, дају преговори Византије и Србије 1298. и 1299. године. Личило је то на право дипломатско рвање које је потрајало месецима. У „Посланичком слову” византијског преговарача Теодора Метохита, извештају који је послао у Цариград са последњег од пет својих путовања у Србију, читамо следеће редове: „Остала је, дакле, трећа тачка женидбеног уговора: о таоцима. Он (краљ Милутин) рекао је да је то, између осталих, питање најтеже

за договор и за извршење, заклињући се да то није због њега већ, како је горе речено, због њихових рођака и пријатеља чија би се деца и најмилији предали у залог и које би највише заболело када би уопште били предани и када би морали да се удаље од својих домована и да живе далеко од својих, међу туђинима”. Ове речи, које византијски преговарач Теодор Метохит приписује владару Србије, износе суштину невоље талаца и оних који су приморани да их дају. Отуда не треба да изненађује настојање да се, колико је то могуће у датим околностима, избегне њихово слање.

Још једна занимљива прича везана је за византијско-српске односе, али је смештена у последњу деценију 11. столећа. Било је то време када је жупан Вукан упадао у византијске области, па је цар Алексеј I Комнин (1081–1118) у три маха – 1091, 1093. и 1094. године – дола-

ТВО ПОЛОЖАЈУ

Један од начина да се у средњем веку обезбеди поштовање неких међудржавних уговора састојао се у узимању талаца. Штавише, таоци су чинили део оновремене дипломатије. Наравно, то је значило не само прилично ограничење њихове слободе кретања и делања него је у случају нарушавања постигнутих договора могло да их изложи великој неизвесности, није претерано рећи и опасности

зио на границу са Србијом. Српски жупан би онда василевсу обећавао да ће се уздржавати од нових упада, али би после царевог одласка настављао по старом. Напоследку, Алексије I Комнин дошао је 1094. године у Липљан и Вукан је морао да му као таоце преда двојицу својих синоваца, Уроша и Стефана Вукана. Исход таквог споразума довео је до тога да је српски жупан, свестан чињенице да владар Византијског царства има начина да га учени, сасвим обуставио непријатељске акције против Византије.

У време грађанског рата у Византијском царству од 1341. до 1347. године узурпатор Јован Кантакузин, који је био присиљен да потражи помоћ у Србији, морао је да у касно лето 1342. као таоца на двору Стефана Душана (1331–1355) остави свог средњег сина Манојла Кантакузина.

У чувеној хрисовуљи коју је василевс Јован V Палеолог (1341–1391) потписао 15. децембра 1355. године и упутио папи Иноћентију VI (1352–1362) у Авињон, у којој је – да би добио неку помоћ са Запада – изнео читав низ нереалних обећања, помиње се и давање талаца. Млади ромејски цар је међу сијасет других предлога предложио поглавару римокатоличке цркве да ће му у резиденцију у Авињон – било је то доба такозваног авињонског ропства папа (1305–1378), када се папска столица налазила не у Риму него у Француској – послати свог другорођеног сина Манојла Палеолога, тада дечака од пет и по година, као таоца и будућег папиног штићеника који ће бити васпитаван у западном духу. Иноћентије VI је као искусан политичар био свестан нереалности царевих обећања, те их није схватио сувише озбиљно, а одговорио је учтивим писмом, испуњеним богословском ре-

ториком, остављајући без подробнијег коментара широкогруде предлоге Јована V Палеолога.

И чувени цар, монах и историчар Јован Кантакузин доживео је под старе дане да буде талац свог унука Андроника IV Палеолога (1376–1379). Пошто га је после трогодишње владавине, почетком лета 1379. године, отац Јован V Палеолог потиснуо с престола, млади василевс побегао је у Галату, део Цариграда преко пута залива Златни рог у ком су живели Ђеновљани. Да би се осигурао, као таоце повео је своју мајку Јелену и две њене сестре Марију и Теодору, па чак и деду по мајци Јована Кантакузина, тада монаха Јоасафа, који је имао осамдесет година. Тако је Јован Кантакузин с кћеркама био приморан да проведе готово две године у мучним условима сужањства, лишен довољно хране и под будном присмотром неотесаних чувара.

Један од најубедљивијих примера како се таоци могу употребити за политички и било какав други притисак – нећемо нимало претерати ако то назовемо најстрашнијом уценом – поново је везан за Јована V Палеолога и његовог сина, доцнијег василевса Манојла II Палеолога (1391–1425). Десило се то у последњим месецима 1390. године, када је византијски цар, уплашен могућношћу да Османлије нападу престоницу, одлучио да одређеним утврдама ојача бедеме и одбрамбену моћ Цариграда. Међутим, султан Бајазит I (1389–1402) у корену је сасекао тај његов подухват, иначе достојан сваке хвале. Затражио је да се све што је подигнуто одмах сруши, а беспоговорност свог захтева пропратио је претњом да ће у противном ослепети Манојла Палеолога, који се у складу са обавезама царства као вазал султана у то време налазио код Турака. Ни за тренутак не посумњаваши да ће свирепи Бајазит I остварити свој наум, стари василевс је невољно али послушно и темељно испунио султанов захтев ■

Радивој Радић

Четрдесетпетогодишња Еми Нолтон тек се запослила као млади истраживач у Центру за океанографију у америчкој области Нова Енглеска. Први посао одвео ју је на Амелија острво, наомак обале америчке државе Џорџије. Еми је с неколицином истраживача проучавала подручја где живе китови, посебно она места у Атлантском океану где женке на свет доносе младе.

Јануара месеца Еми Нолтон је, са још три истраживача, кренула авионом у разгледање подручја. Пошто је од обале требало да се удаље око шездесет километара, укрцали су се у авион марке „цесна скајмастер 337“, летелицу с два мотора. Иако је био облачан дан и дувао јак ветар, пилот их је уверио да нема разлога за забринутост – могу безбедно да узлете.

Неколико пута удаљавали су се и поново приближавали обали. Пошто је у тако малом авиону простор оскудан, сви су видели шта ради пилот. А он их је у тренутку када су пред собом поново угледали обриси града Саване одједном обавестио да мотори користе гориво из помоћних резервоара и да ће их ускоро пребацити на главне резервоаре. Седећи тачно иза капетана „цесне“ и посматрајући како грозничаво притиска дугмиће на командној табли, Еми је знала да је нешто кренуло по злу.

Очигледно, дошло је до већег квара јер ни први, а убрзо ни други мотор није успео да пребаци како би користио гориво из главних резервоара. Како сведочи Еми Нолтон, тада је изненада одлучила да употреби радио, који је од њих четворо истраживача једино она имала. Успоставила је везу с обалском стражом и у кратком разговору навела им је где се отприлике налазе, колико их је у авиону, о каквој летелици се ради и до каквог квара је дошло.

Усредсређен на то да авион некако доведе до копна и да га што пре приземи, пилот их је упозорио да губе висину, што је било очигледно.

Уместо да лете изнад хиљаду и по метара од земље, спустили су се на око хиљаду метара. И даље настојећи да отклони квар, пилот је послао СОС поруку командном торњу аеродрома у Савани. Еми је поново позвала обалску стражу и саопштила:

„Изгубили смо и други мотор. Падамо!“ У том тренутку прекинула се веза.

Како подсећа Еми Нолтон, тада још није постојала опрема попут уређаја за глобално позиционирање, која би тачно одредила где су се затекли када је летелица почела да пада. Могло је само отприлике да се наслутити да су од обале били удаљени двадесетак километара.

На питање да ли су се путници успаничили, Еми каже да, колико год

тонуо, Еми ни тада није паничила него је размишљала да све мора да обави како треба, молећи се да јој се нога не закачи за неку сајлу или да се не догоди нешто непредвиђено.

Пре него што је заронила, дубоко је удахнула, прошла кроз врата и, широм отворених очију, настојала да види светлост, како би знала у ком правцу треба да плива да би се спасла.

Кад су све четворо истраживача испливали на површину и надували појасеве за спасавање, узнемирено су почели да се осврћу јер нигде нису видели пилота. Од авиона назирао се још само део трупа и врх крила, и сви су се уплашили да пилот није успео да се извуче. Срећом, одједном се појавио, као да је био избачен из неког подводног катапулта.

Капетан им је рекао да је пливао унаоколо, у потрази за гуменим чамцем за спасавање, који је избацио

ПАДА

то звучало невероватно, и пилот и њих четворо остали су неуобичајено присебни. Пошто су престали да јој раде мотори, „цесна“ се претворила у једрилицу која се полако, али неумитно спуштала ка морској површини. У авиону је наступио мук. Док су од капетана летелице узимали појасеве за спасавање, сви су били занети размишљањем шта ће се догодити кад падну у океан. У тренутку кад је „цесна“ пала и потом се за петнаестак секунди напоскон зауставила, вода је већ продрла у унутрашњост и присутнима досезала негде до струка.

Нема пилота у авиону

Без обзира на силовит ударац, нико није био повређен. Осим Еми Нолтон и још једне жене која је седела поред пилота, друга два истраживача, укључујући и капетана летелице, били су мушкарци. Док је вода продирала у авион, нико од њих петоро није правио нагле покрете. Чинило се као да су увежбан тим који, не размењујући речи, зна шта би у ком часу требало чинити. Свесни да не могу да отворе врата док се не изједначе унутрашњи и спољашњи притисак воде, чекали су. Када је истраживач поред Еми успео да отвори врата, полако су, по реду седења од врата, један по један напуштали „цесну“.

Еми не зна колико је то трајало, али верује да се радило о само неколико минута. Трудећи се да што пре напусти метални кавез који је брзо

Еми Нолтон

из авиона пре него што га је напустио. Плућајући у кругу, све петоро посматрали су „цесну” како, са светлима која су и даље горела, нестаје испод воде. Сви су се стресли од тог призора.

Потом су се некако сместили у мали гумени чамац. Знали су да у њему неће моћи дуго да преживе без воде и хране. Еми Нолтон признаје да је први пут тада изгубила присебност и, настојећи да је нико не види, почела да плаче. Добро је што их је било петоро, па су, кад год би неко изгубио присебност, једно друго тешили, истовремено се трудећи да и сами себе умире.

Накнадни страх

Најприсебнији је био пилот, који се трудио да их забави неким догодовштинама чим би приметио да им попушта пажња или би певао арије из познатих опера.

Једино што се нико није усудио да помене била је спасилачка екипа. Иако су и Еми и пилот јавили да су у опасности, нико није могао да зна када ће и да ли ће их наћи. И ако их открију, неће ли бити сувише касно? Спасилачки тим авионом је кренуо у потрагу за унесрећенима. Погрешно схвативши где су пали, кружили су над подручјем које је ближе копну, уместо да надлећу даље, према пучини. У бази је остала неколицина стручњака, помно преслушавајући снимак разговора који је Еми водила с једним од запослених у обалској стражи. Четрдесет пет минута враћали су траку и трудили се да одгонетну шта је пилот рекао. Испоставило се да СОС који је капетан авиона послао, на аеродрому у Савани уопште није примљен. Тек пошто су стручњаци дешифровали речи пилота, спасилачком тиму послали су приближне координате места удеса.

После отприлике три сата, унесрећени у малом гуменом чамцу угледали су авион који је надлетао изнад њих и светлосним знацима послао сигнал да су их спазили. Убрзо се појавио и хеликоптер. У корпусу који је спустио, укрцавала се једна по једна особа: прво жене, потом мушкарци. Када су се сви нашли на сигурном, умотани у дебелу ћебад, превезли су их у болницу у Савани. Из предострожности, задржали су их до наредног дана а онда пустили кући јер, срећом, нико није био повређен.

• • •

Сећајући се несреће, Еми Нолтон је тек накнадно осетила страх. Дуго после удеса будила се ноћу сва у зноју, а кад је летела авионом ослушкивала је рад мотора и трудила се да истраживања обавља на копну ■

В. С.

Илустровао Владимир Алексић

МООО!

Прво је отказао један,
потом и други мотор.
Сва четири путника,
заједно с пилотом,
нису знала да ли ће
успети да се извуку
из авиона који је
брзо тонуо

**НАПАД
ОСЕЋАЊИМА**

НЕВИДЉИВО НЕПРИЈАТЕЉСТВО

Крајем недавно завршене школске године у редакцију „Забавника“ често су стизала писма незадовољних ђака: били су огорчени због неправде која им је нанета. Као што се може наслутити, неправда се огледала у закљученим оценама, али и у некој врсти кињења којем су били подвргнути, после чега је уследило осећање ниже вредности. Другим речима, стекли су лош углед код професора, али и вршњака.

Међутим, то је била једна страна медаље. Професори би, са своје стране, вероватно имали да кажу како ђаци ништа не уче, да су непослушни, понекад и незахвални. И једно и друго мишљење оправдано је и не искључује постојање складног, пријатељског односа између наставника и ђака. Ипак, у исто време, стални сукоб подсећа на једну нову појаву – сада већ подробно испитану и описану у психологији – која се зове мобинг.

Шведски лекар, доктор Хајнц Лејман, стручњак за индустријску психологију и психијатрију, 1999. године објавио је књигу под називом „Mobbing“, која је постала светски бестселер.

Мобинг, односно *mobbing* је енглеска реч. Означава начин понашања на радном месту (то може да буде и школа, факултет, новинска редакција...) и подразумева сталну психолошку, тачније емотивну злоупотребу неке особе; реч је о својеврсном

емотивном злостављању, мучењу, кињењу, тлачењу. Другим речима, мобинг је снажан психички терор. То је злонамерно, несексуално, нерационално понашање које изазива трауме на радном месту.

Израз *mobbing* први је употребио аустријски зоолог Конрад Лоренц да би описао понашање појединих животињских врста које понекад окруже

Међу радним људима у енглеском говорном подручју, значење овог израза постало је слично речима *abuse* (злоупотреба) или *intimidation* (заstraшивање).

Међутим, када су психолози прихватили тај појам као слику извесних међуљудских односа, користили су енглеску реч *mobbing*, без обзира на место где се емоционално злостављање дешава. У

став. Када на твој рачун тај други прави неслане шале. Када те никада не похвали, а увек само куди. Када је такво понашање свакодневно понижавање. Као одговор на мобинг, јавља се страх: страх да ћеш бити одбачен, да ћеш погрешити. Тај страх се временом све више повећава и постаје опсесија. Разуме се, уколико мобинг не престане.

Баш као и у животињском свету, циљ мобинга јесте да се одређена особа удаљи с посла, не прибегавајући уобичајеним средствима као што су отказ, отпуштање, изbacивање. Постоји такозвани вертикални мобинг: тада надређени емотивном злоупотребом покушава да одстрани нерадног запосленог. Постоји и хоризонтални мобинг, када надређени на исти начин покушава да удаљи из околине особу себи равну или чак способнију. Мобинг није болест, али може да изазове различите болести. Многи људи који се јављају психотерапеутима и психолозима за помоћ због страха и несигурности били су заправо жртве мобинга. Извесно је да је од последица мобинга сваког пацијента лако излечити. Другим речима, мобинг је лако заборавити када престане: потребно је највише шест месеци. Ипак, такав начин понашања није безазлен за оне који су жртве.

Израз *мобинг* означава непрекидно, стално, психолошко кињење и ниподаштавање одређене особе од стране неке друге особе (најчешће је то шеф, директор, наставник) или пак читаве групе

неког свог сродника плашећи га: машу крилима, реже, пијучу, креште, како би га заувек удаљили из групе. На енглеском, *mob* значи гомилу, гужву или олош. Уосталом, исто што и на латинском *mobile vulgus*. *Mob law* је – закон руље. *Mob* на енглеском значи и окупити се, опколити, нагрнути, насрнути... Преведено са енглеског, *mobbing* значи напад одређене групе на појединца. Израз је временом мењао, односно попримао нова значења.

психологији, тај израз означава непрекидно, стално, психолошко кињење одређене особе од стране неке друге особе (најчешће је то шеф, директор, наставник) или пак читаве групе. Како изгледа мобинг на примеру? Мобинг је када се некоме љубазно јавиш, а та особа ти не одговори на поздрав. Када нешто урадиш и даш све од себе, а твој надређени то и не погледа или оцени лоше, без икаквог објашњења, али уз омаловажавајући

Шведски психијатри сматрају да је мобинг узрок великог броја самоубиства у тој земљи. У блажим случајевима, мобинг изазива главобоље, губљење вида, дрхтавицу, тахикардију, знојење, гастритис, осип...

емотивно насиље требало би саопштити да смо свесни тога шта се заправо дешава... Можда ће их то уразумити. Уколико је реч о особама које уживају у кињењу или нису способне за друга осим насилна осећања, онда нема користи. Требало би их избегавати ■

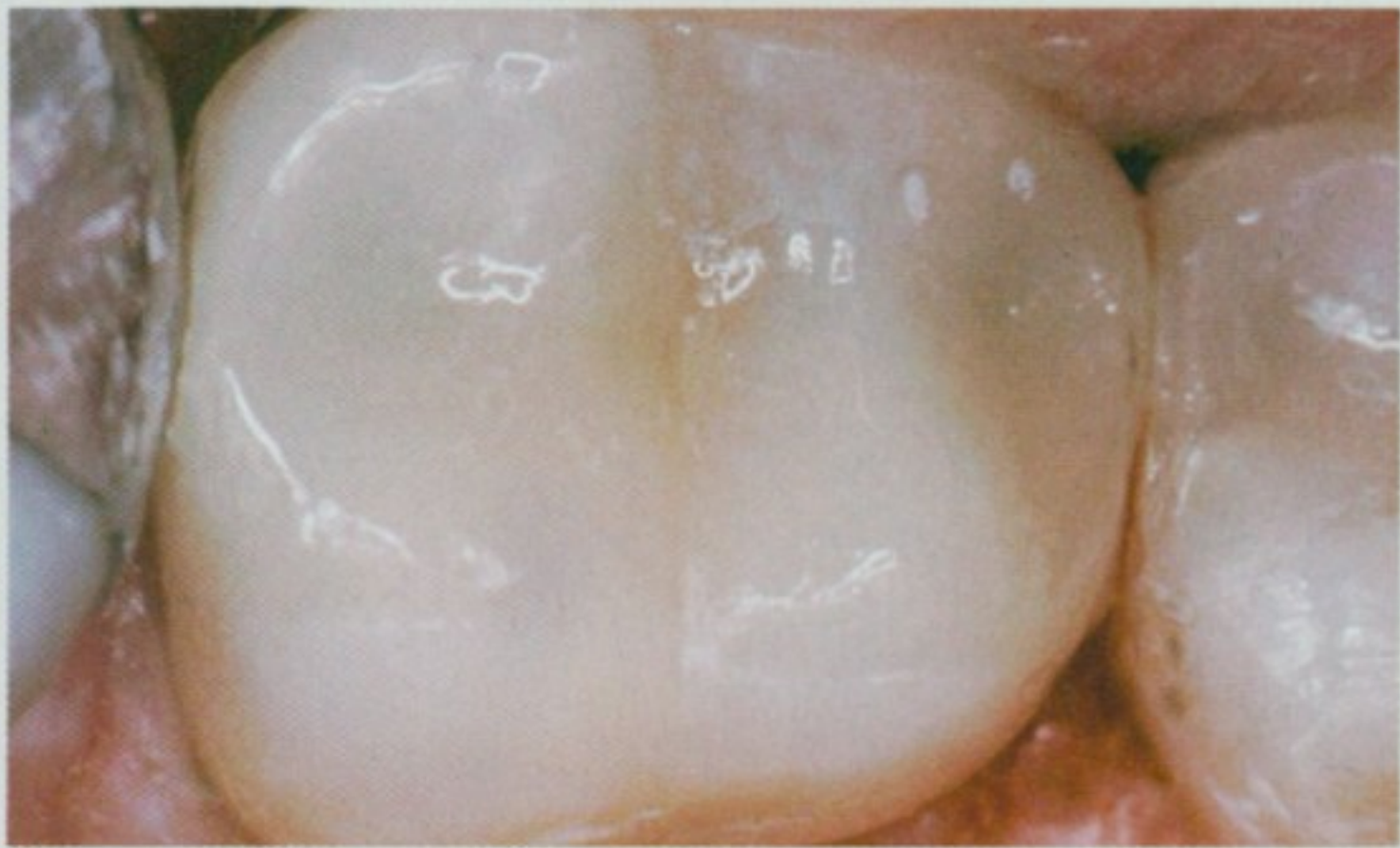
М. Огњановић

Илустровао
Добросав
Боб Живковић

Како се борити против мобинга? Најпре би требало учити да корен невоље која се јавља на послу, или за време посла, не потиче искључиво од тебе, већ да изостаје пријатељска (радна) наклоност, с друге стране. Подстицај. Уколико су ниподаштавање, омаловажавање емоција и рада, као и кињење свакодневни, онда је то можда мобинг на делу. Када тога постанемо свесни, можемо се лако ухватити у коштац. Особи или особама које су непријатељски настројене и спремне да врше

ЗАШТО? КАКО!

ЗАШТО СЕ ЗУБИ НЕ ОБНАВЉАЈУ КАО НОКТИ И КОСА?

Коса и нокти у основи су једноставне беланчевинасте грађе које излазе из фоликула длаке и лежишта нокта. Зуб је, по својој природи, много сложенији. Додуше, неке животиње, као на пример коњи, имају зубе који се обнављају да би се надокнадило трошење изазвано жвакањем траве. Коњски зуби састоје се од чвршћих и мекших слојева, који су водоравно поређани. Мекши слојеви се брже троше, а тврђи остају да обезбеде чврстину угриза. И ајкулини зуби се обнављају. Они који отпадну замењени су новим који израстају иза њих. Људски зуби нису намењени убијању плена или преживању чврстих биљних влакана, па се зато мењају само једном ■

ЗАШТО СЕ БОЛЕСНИЦИ НАМЕНСКИ ДОВОДЕ У СТАЊЕ КОМЕ?

Коми изазваној медицинским средствима прибегава се већ више од једног века да би се лечили болесници кад уобичајени начини лечења не помажу. Мозак се успављује уз помоћ барбитурата, моћних седатива. Тако изазвана кома пружа прилику мозгу да се одмори и залечи након повреде или удара. Истовремено, пацијенти остају мирни током интензивне неге и не ваде цевчице из тела. Један од уобичајених разлога примене медицински изазване коме јесте да се смањи отицање и притисак у мозгу, који обично прати оштећења мозга услед повреде, удара или тумора. Ако се притисак не смањи, може изазвати даља оштећења притискајући мождано ткиво о унутрашњост лобање и смањујући проток крви у мозгу. Барбитурати смањују рад мозга и сужавају крвне судове, што све заједно смањује интракранијални притисак. Међутим, медицински изазвана кома може бити и опасна по пацијента. Продужена непокретност повећава опасност од смртоносне упале плућа, а барбитурати могу да изазову и штетне нуспојаве у раду срца и крвотока ■

КОЛИКО ИМА ОТПАДА У ЗЕМЉИНОЈ ОРБИТИ?

Према подацима свемирске команде америчког ратног ваздухопловства, у орбити око Земље тренутно плови око 10.000 предмета већих од 10 центиметара. Већином су то остаци ракетних потисника. У тај број улази и приближно 3.100 сателита, али се не зна колико их је исправно, јер међу њима има много строго поверљивих шпијунских сателита.

Ако се прошире параметри, да би у рачуницу ушли и мањи предмети, ствари се драстично мењају. Истраживање спроведено уз помоћ циновског радио-телескопа Аресибо у Порторику наговештава да у Земљиној орбити има око 150.000 предмета већих од 10 милиметара, и вероватно око милион предмета већих од два милиметра. Путуюћи орбиталном брзином од 28.000 километара на час, сваки од тих ситних предмета подједнако је убојит као и пушчани метак ■

КАКО СЕ ЉУДИ КОЈИ ХОДАЈУ ПО ВАТРИ НЕ ОПЕКУ?

Безбедно шетање по ужаленом угљевљу ствар је физике. Ужалени материјал требало би да има добру топлотну изолацију, тако да проводљивост топлоте на људско стопало буде спора. Добро је и да се на горњој страни угљевља образује слој пепела који ће такође изоловати топлоту. Друга важна ствар јесте да голо стопало буде у додиру са ужаленим угљевљем што краће. Према физичару Дејвиду Вилију са Универзитета у Питсбургу, током хитре шетње дуге четири метра, свако стопало је у додиру с ужаленим угљевљем само једну секунду. Готово да човек пожели да проба и сам... Али, ипак немојте ■

ДА ЛИ ГЕНЕТСКИ РАЗНОВРСНИ ПАРОВИ ИМАЈУ ЈАЧЕ И ПАМЕТНИЈЕ ПОТОМСТВО?

У свим видовима размножавања постоји оптимални ниво генетске сличности. Ако су партнери у блиском сродству, то је опасно јер сувише рецесивних мутација може да се испоји на деци. С друге стране, ако су партнери генетски веома удаљени, гени једнога могу бити крајње неприлагођени

животној околини другог.

У крајњим случајевима могу чак да не припадају истој врсти, што доводи до неплодног потомства.

Ово се не дешава међу људима, али причињава тешкоће код размножавања животиња када врсте које међусобно личе живе исувише близу.

У уобичајеним популацијама, размножавање има мање везе с физичком издржљивошћу или интелигенцијом, а више с јачањем имуног система. Бирањем партнера који има другачији имуни систем, добијају се потомци отпорнији на различите облике зараза ■

КОЈА ЈЕ ЖИВОТИЊА НАЈОТПОРНИЈА НА ЗАРАЗЕ?

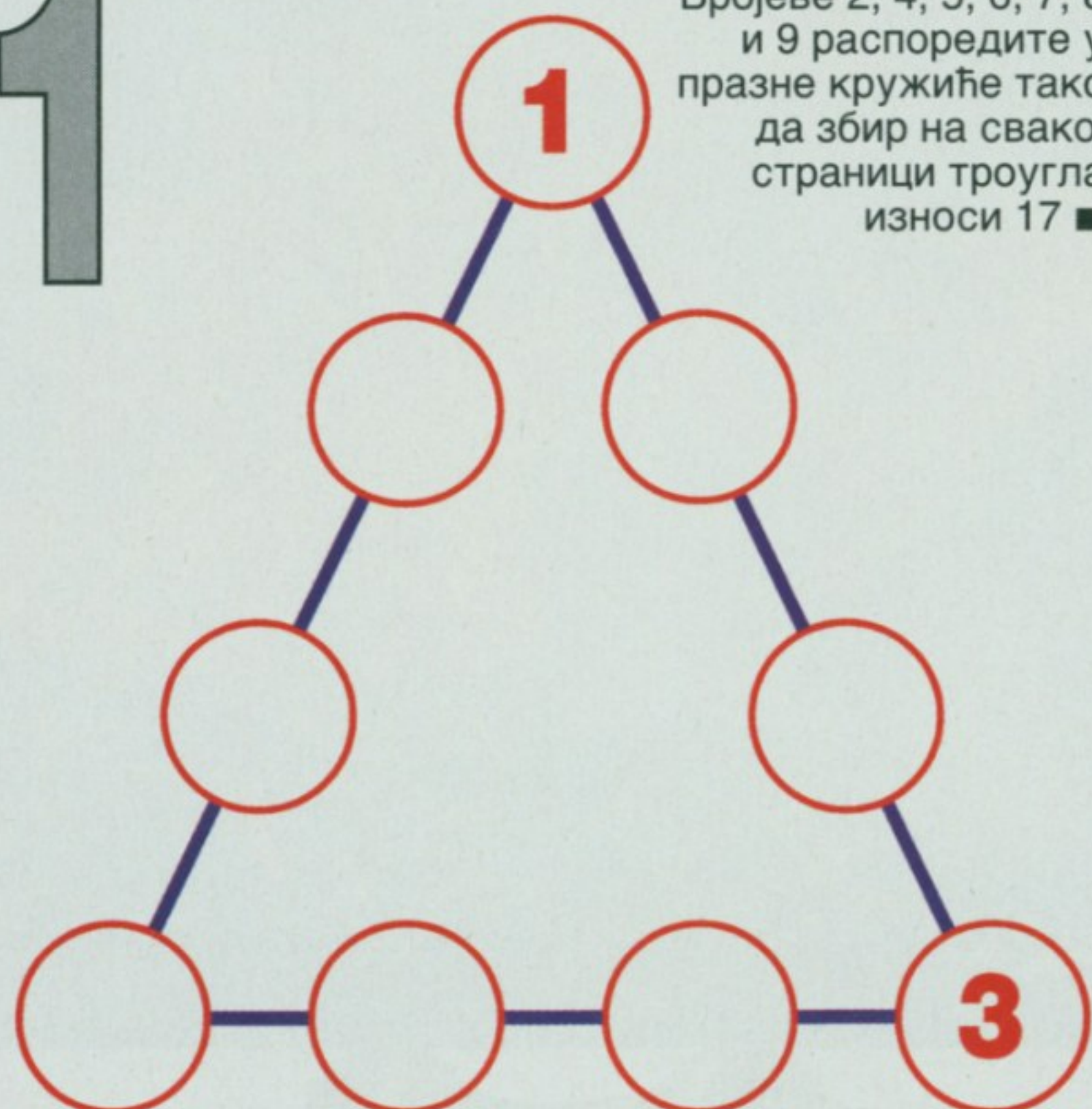
Опасност од заразе не зависи од неповољних услова као што су промаја или хладноћа. Може се рећи да је у питању својеврсна трка у наоружању између носилаца заразе и домаћина. Животињске врсте могу да развију готово потпуни имунитет на одређену заразу, да би биле покошене нападом потпуно друге заразе. Јак имуни систем је као велика стајаћа војска – има смисла хранити је само ако постоји стални ризик од најезде. Зато животиње које живе у топлим, влажним тропским поднебљима (као бразилска жаба на слици), погодним за микроорганизме, улажу више енергије у имуни систем. Поларни бели медведи проводе живот у хладноћи, где се већина вируса и бактерија не развија, па су зато мање отпорни ■

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГ

ИСТИ ЗБИР

1

Бројеве 2, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 распоредите у празне кружиће тако да збир на свакој страни троугла износи 17 ■

ЛЕВИ И ДЕСНИ ЦЕП

4

У левом и десном џепу капута имате укупно 35 динара. Ако се из десног џепа пренесе у леви онолико динара колико је било у левом, тада ће у десном џепу бити 3 динара више него у левом. Колико је динара било на почетку у сваком џепу? ■

ОСУМЊИЧЕНИ

5

Радош, Томаш и Мираш осумњичени су да је један од њих разбио прозор у учионици, али свако је порицао да је крив. „Ко од вас тројице лаже?“, питао је разредни старешина.

Радош: „Мираш је лажов.“

Томаш: „Лаже Радош или Мираш.“

Мираш: „Знам да Томаш неће да слаже.“

На основу ових изјава разредни старешина одмах је казнио кривца. Ко је разбио прозор? ■

ПОЗОРИШНА ПРЕДСТАВА

2

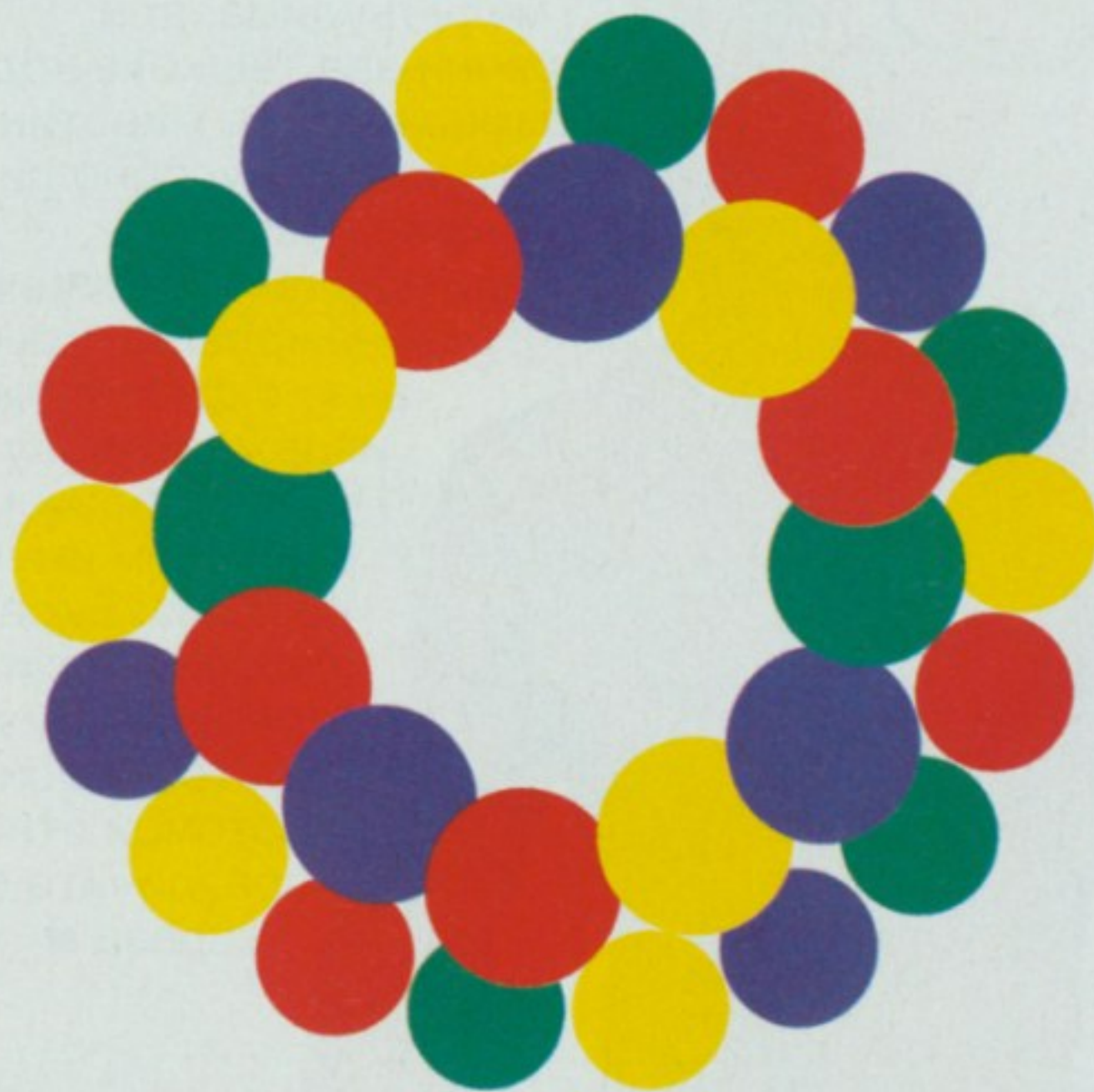
На једној позоришној представи било је 720 гледалаца. Колико је било мушкараца, а колико жена, ако се зна да на сваких 7 мушкараца долази 8 жена? ■

БРОЈ КУГЛИЦА

6

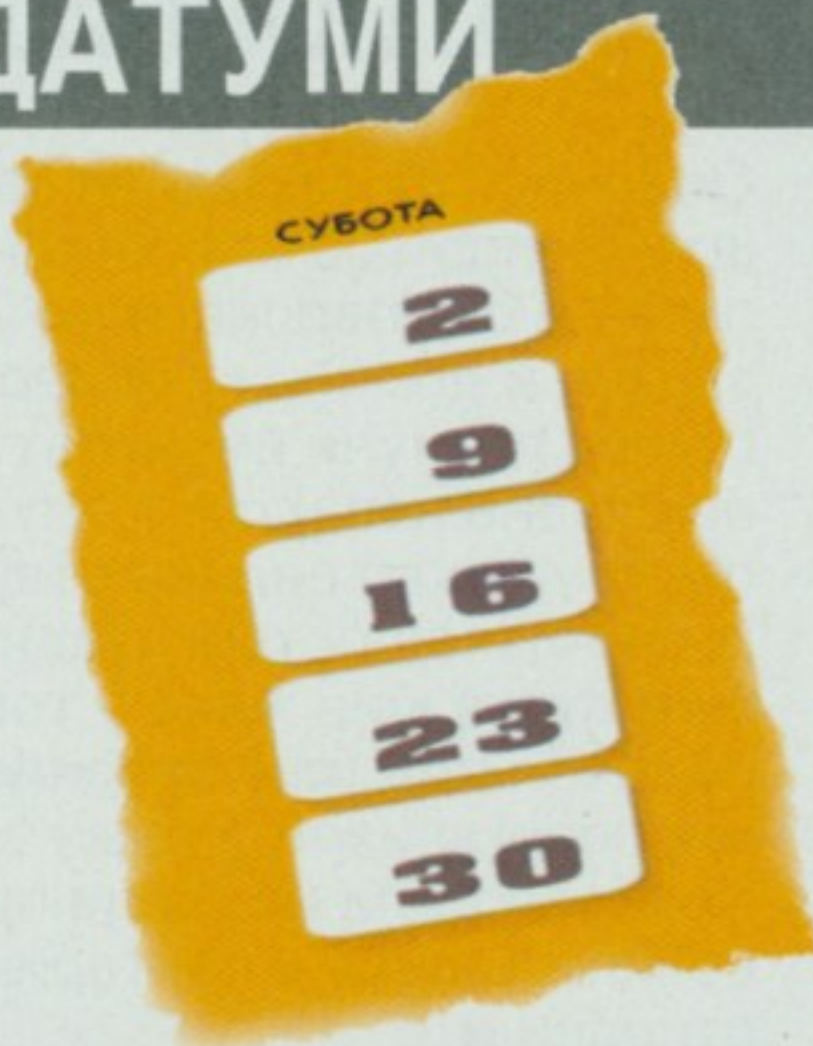
У кутији се налази више од 30 куглица различитих боја: црвене, зелене, плаве и жуте. Колико најмање куглица морамо да извучемо из кутије не гледајући у њу, да би међу извученим куглицама било бар 6 куглица исте боје? ■

ПАРНИ ДАТУМИ

3

У једном месецу три суботе пале су на паран датум. Који је дан у недељи (седмици) био 25. дан тог месеца? ■

ИЧКЕ загонетке

ГРУПА НАВИЈАЧА

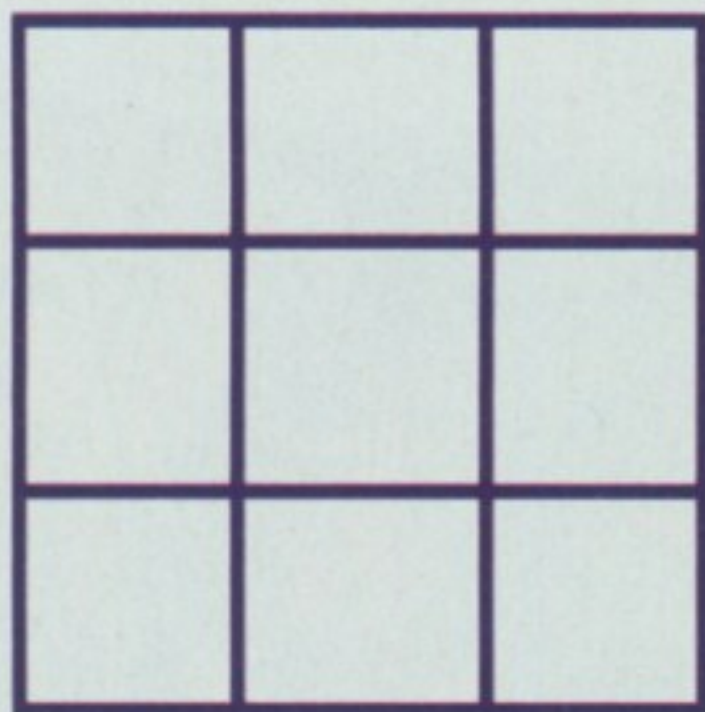
7

Душан и Петар навијачи су „Партизана“, и заједно с групом пријатеља из улице кренули су на дерби. У групи је више од 70 одсто навијача „Црвене звезде“. Колико је најмање навијача из улице кренуло на утакмицу? ■

ПОДЕЛА

8

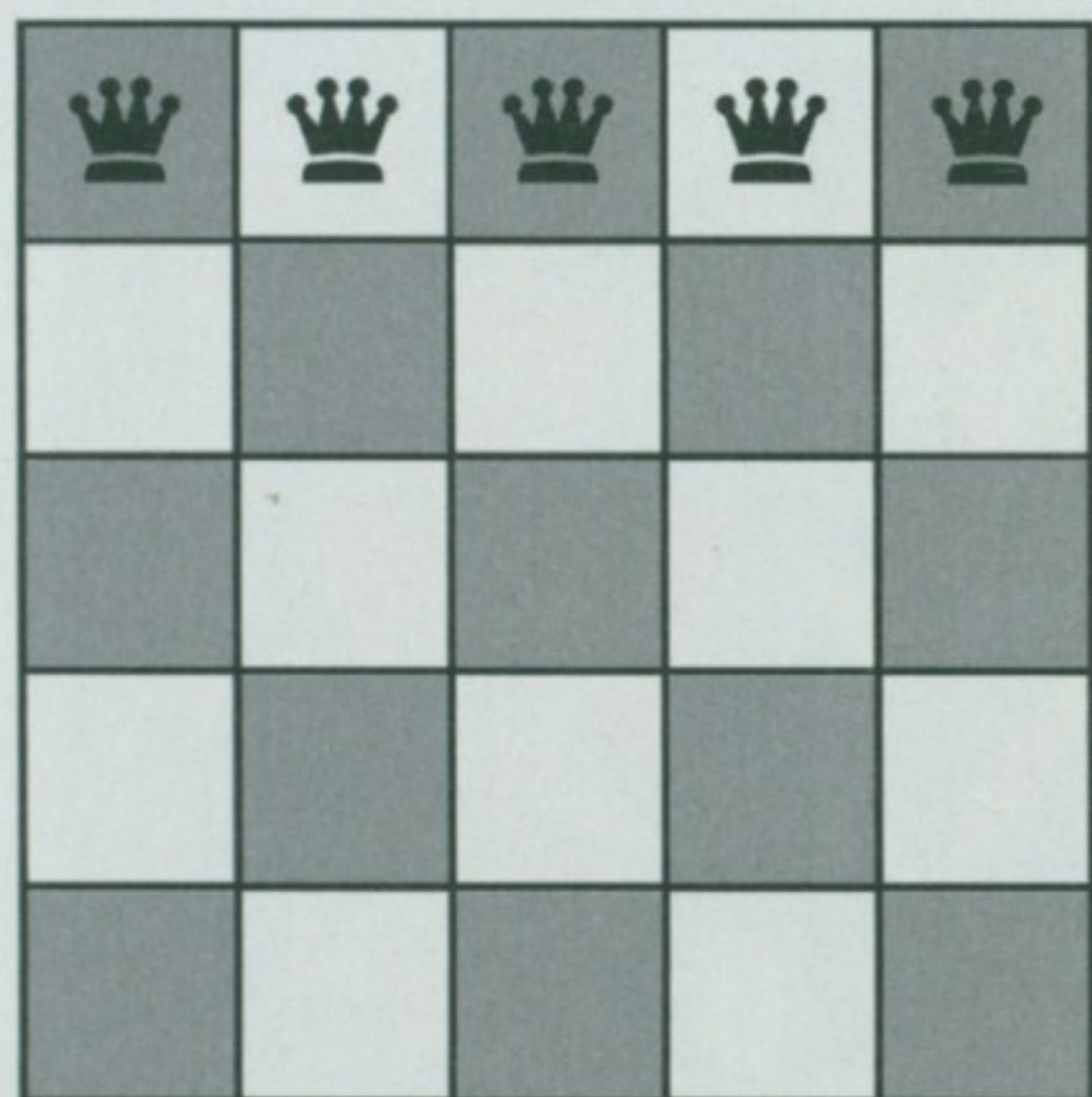
Квадрат странице 3 cm разрежите на делове од којих се могу саставити два квадрата са површинама 5 cm² и 4 cm². Прикажите поделу сликом ■

ПРИМИРЈЕ

9

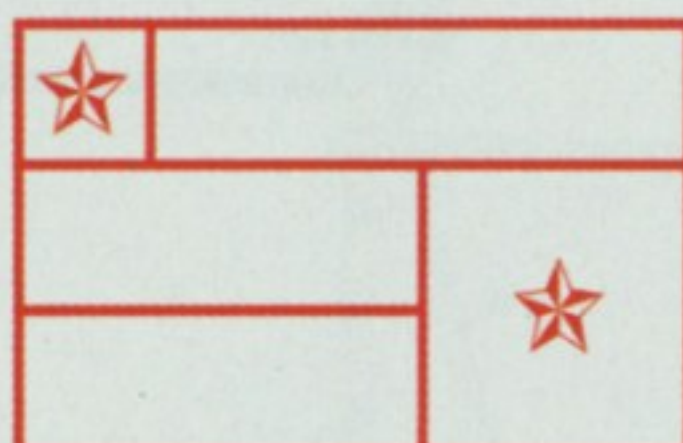
На делу шаховске табле 5 x 5 поља поставите 5 краљица (дама) тако да ниједна од њих не напада другу (занемарити боју фигура) ■

УОЧИТЕ!

10

Која се од фигура А, В, С и D разликује по нечему од свих осталих? ■

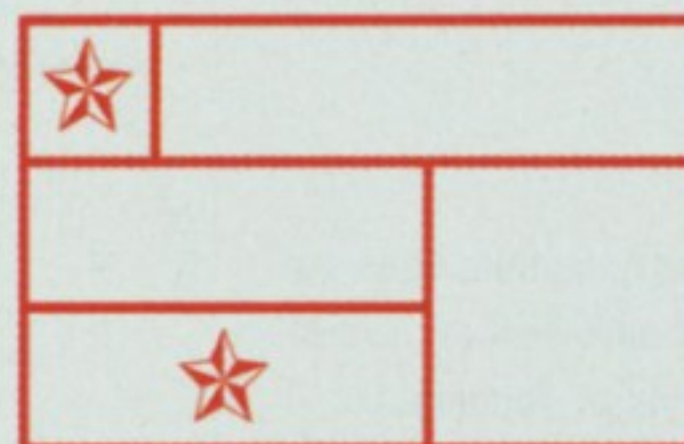
A

B

C

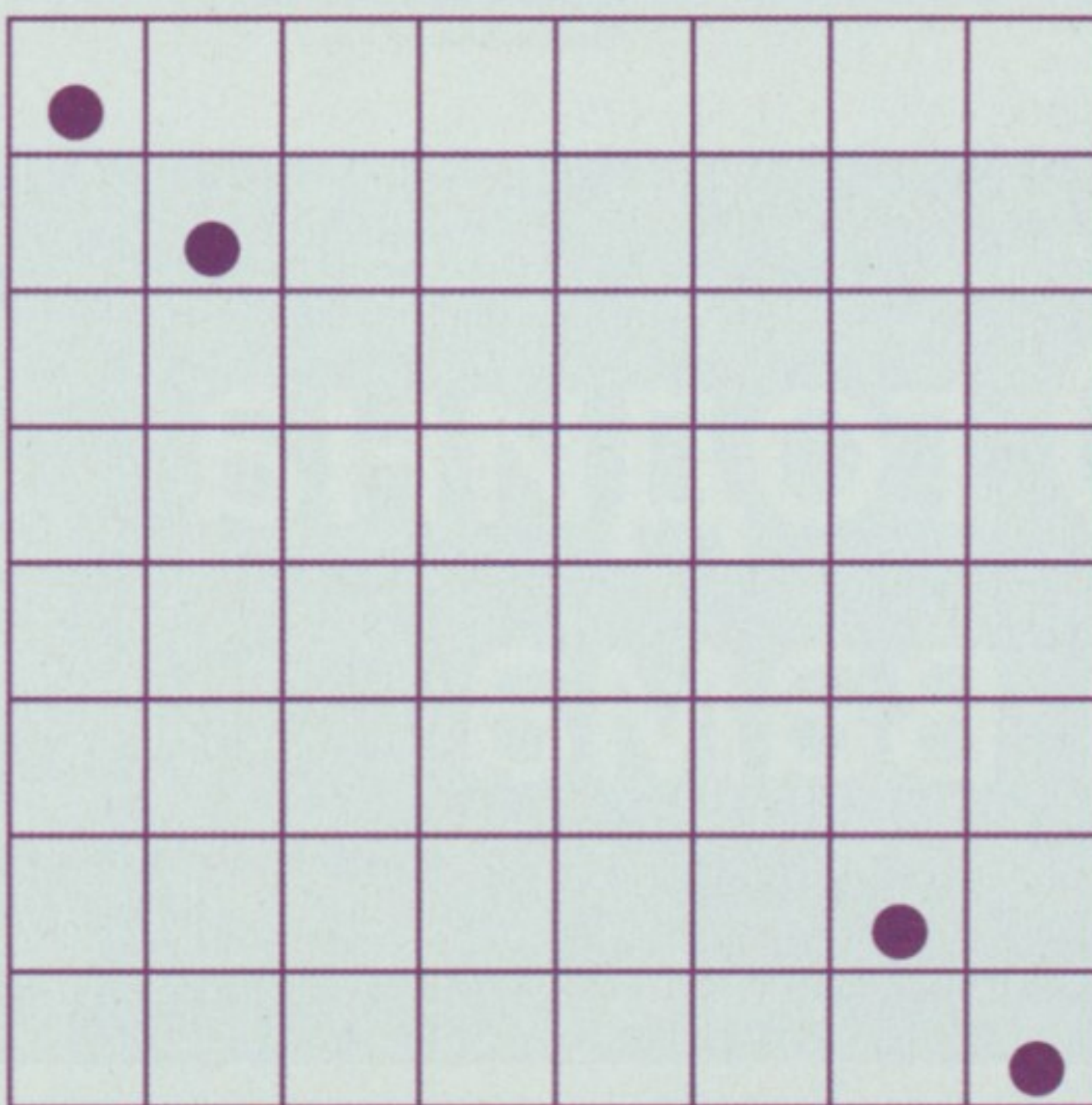

D

ЈЕДНАКИ ДЕЛОВИ

11

Поделите дату мрежу на четири једнака дела истог облика, тако да сваки део садржи по једну куглицу ■

РЕБУС

12

Решите овај ребус (исто слово значи исту цифру).

ЦАР
+ ЦАР
—
КРАЉ

Уређује
Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА
НА
СТРАНИ

65

Брод и његова посада

Да би успели у својим нападима, пирати морају да имају брз брод. То је мање-више једино и потребно тим људима пристиглим са свих страна.

■ Био једном један брзи брод

Пирати користе разноврне бродове. Често отимају трговачке бродове и прилагођавају их својим потребама. Ипак, идеалан брод је лак једрењак, брз и згодан за пловидбу. Његов плитак труп омогућује пиратима да се сакрију близу обале и да изненада нападну.

■ На броду

На броду се чувају залихе воде за пиће и животних намирница, затим ужад, једра, оружје, топовска ђулад, барут и плен. Остаје мало места за посаду која спава овде-онде, у висећим постељама. Једино капетан има посебну кабину. У његовој кабини су смештене мапе и инструменти за пловидбу.

■ Како се постаје пират

Посаду чине професионални поморци без посла, демобилисани војници, одбегли робови, људи ван закона, сељаци које је на разбојништво натерала сиротиња, заробљени морнари или киднаповани цивили. Међу њима има и много побуњених помораца, који због строге дисциплине и рђавих поступака официра напуштају морнарицу или дижу побуне.

50 година са вама

ЗАВОД ЗА УЧБЕНИКЕ
БЕОГРАД

БЕОГРАД

Обилићев венац 5, тел/факс: 2638 405
Косовска 45, тел/факс: 3224 708
Kralja Milana 19, тел. 3235-409
Вукасовићева 50, тел/факс: 3594 835

НИШ Трг краља Александра 3
Тел. 018 511 428

НОВИ САД Сремска 7
Продаја: 021 616 310
Књижара: 021 624 433

КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ђетковића 1
Тел. 028 421 609

www.zavod.co.yu

БУДУЋНОСТ ШТАМПЕ ПОСТАЈЕ СТВАРНОСТ

Последњих неколико година све су учесталије приче како ће новине, књиге, уопште сви медији штампани на хартији, устукнути пред електронским облицима. Развој технологије омогућиће да се заустави трошење хартије и скупо штампање.

Наравно, такве приче о будућим догађањима многи сврставају у далекосежна предвиђања. Првенствено они којима је прелиставање дневних новина готово прави обред којим почињу и завршавају дан. То што могу да чују и виде у телевизијским емисијама или прочитају на некој Интернет адреси није им никакво задовољство. Они уживају у томе да у руци држе укоричену књигу или новинску хартију,

зван Iliad по Хомеровом јуначком спеву, који представља прву генерацију читача. Да бисмо прочитали новине, не треба ићи у продавницу. Довољно је прикључити се на њихову Интернет адресу.

Iliad подсећа на малу, танку свеску, величине 155 x 217 x 16 милиметара, тежак је свега 390 грама, има процесор од 400 мегахерца, 64 мегабајтни рам, флеш меморијску картицу од 128 мегабајта, MMC, USB и „Филипсов“ екран, величине 122 x 163 милиметра, резолуције слике 1024 x 768 пиксела. Налик на фолију, на њему се путем електрофорезе, баш као на хартији, тачкасто исписују слова, обликују слике. „Електронска хартија“ и „течно мастило“ пријају оку,

„Електронска хартија“ и „електронско мастило“ требало би да се усаврше да би читачи ушли у ширу употребу.

КАД КАЖЕМ НОВИНЕ, МИСЛИМ ЕЛЕКТРОНСКЕ

Сходно времену све се мења, па и навике. Белгијанци су већ читали дневне новине у електронском облику, а становници Сједињених Америчких Држава у џепном уређају поседују целу библиотеку одабраних књижевних дела

с препознатљивим типом слова, која шушка док окрећу странице, а не воле да гледају у екран рачунара и читају једнолично исписане вести.

Тешко је одрећи се таквих навика, поготово када су добре, лепе и корисне, а читање новина и књига то свакако јесте.

Ипак, ма шта ко желео и заговарао, приче о будућности полако постају стварност. Да би то било што безболније прихваћено, стручњаци су смислили како да помире старе навике и нове тековине. Изумели су мале дигиталне уређаје – такозване читаче, који новине и књиге одштампане на хартији преносе и у електронском облику. Два таква уређаја већ су позната.

Један од њих је произведен у холандској кући „iRex Technologies“, на-

а могућност да се сваки део текста увећа олакшава читање. Наравно, могуће је преснимити и сачувати одабране вести.

Да прича о уређају Iliad није само хвалисање стручњака „iRex Technologies“, доказ је испитивање обављено с белгијским дневним листом „De Tijd“. Од априла 2006. године, 200 редовних читалаца добијало је новине током

три месеца само електронским путем с џепног уређаја Iliad. На задовољство уредништва и руководиоца „iRex Technologies“, читаоци су се убрзо сложили да електронски облик у потпуности опонаша изглед правих новина, те да као такав може и да их замени.

Истоветно, баш као да је одштампан на хартији, белгијски дневни лист „De Tijd“ изгледа на уређају Iliad.

Попут „iRex Technologies“, и јапанска кућа „Sony“ има сличан Е-Book, назван „Librie“, који је предвиђен за електронски приказ књижевних дела, тачније целе једне библиотеке путем Интернет адресе. Величине 126 x 190 x 13 милиметара и са 4 AAA батерије, тежак 300 грама, овај мали уређај има меморију од 10 мегабајта, проширену картицом од 512 мегабајта, може да ускладишти чак 10 000 страница дела. И Librie има „Филипсов“ екран, али од 15 центиметара, са сликом резолуције 800 x 600 пиксела, као и USB.

Могућности уређаја куће „Sony“ испитане су и у Јапану и у Сједињеним Америчким Државама. Међутим, иако су и Librie и Iliad добили све похвале, ниједан од ових електронских читача није у широј употреби. Разлог – још увек неусавршена електрофореза, технологија коју користе оба уређаја као начин тачкастог обликовања слова и слика на екрану.

Ипак, стручњаци се надају да ће убрзо савладати и ту препреку. А док они не нађу одговарајуће решење, хартија ће још нешtedимиче да се троши и у њеном шушкању још дуго ће да се ужива у већини земаља ■

С. Д.

двадесет седам

ДРАКУЛА ИЗМЕЂУ МИТА И СТВАРНОСТИ

ОНАЈ КОЈИ НАБИЈА НА КОЛАЦ

Типична филмска прича о грофу Дракули, по роману ирског писца Брема Стокера из 1897. године, почиње овако: часовник откуцава поноћ, мртвачки сандук полако се отвара, уз скрипу, и из њега излази гроф Дракула. Огрнут тамним плаштом, хитрим корацима излази из свог трансилванијског дворца и креће у ноћ, дуж мрачних и пустих улица...

Прави Дракула био је унук прослављеног влашког војводе Мирче, који је годинама успешно одолевао најезди Турака и настојањима Отоманског царства да покори Влашку. Када је 1418. године умро, Мирча је иза себе оставио неколико незаконитих синова, што је у војводству у коме нису постојала утврђена правила наслеђивања био повод жестоким раздорима и крвавим обрачунама између потенцијалних владара.

Из сукоба два главна такмаца, Мирчиног незаконитог сина Влада (Дракулиног оца) и Дана Млађег, Мирчиног синовца, као победник је изашао Влад.

У време рођења Влада Млађег, 1431. године, у тврђави Сигишоару, Влад Старији је командовао гарнизон који је оближњи планински превоз између Трансилваније и Влашке бранио од упада Турака.

Те исте године Владов отац доживео је велику част да га римско-немачки цар Сигисмуд у Нирнбергу именује витезом Змајевог реда Светог римског царства, основаног ради очувања хришћанства пред надирућим исламом и све већим освајачким намерама Турског царства. Поносан на указану част, Влад Старији додао је крштеном имену надимак Дракул, што је изведеница из латинске речи draco и у преводу значи змај, а на румунском – ђаво.

**Румунски владар
Влад Цепеш, познатији као
Дракула, себи је обезбедио
бесмртност суровошћу,
којој је тешко наћи премца
у европској прошлости**

У румунској историји Дракула син, познатији као Влад Цепеш, кога су Турци звали казиклу беј – у преводу онај који набија на колац, био је познат по суровости. Непријатеље, као и све оне који су имали храбрости да му се супротставе, кажњавао је набијањем на колац.

Влад је постао озлоглашен и по другим суровим поступцима кажњавања. Често је наређивао да се људима огули кожа, да их живе скувају, да им одрубе главу, да буду слепољени, угушени, обешени, спаљивани, пробадани, живи закопавани...

Посебно је волео да им сам одсече носеве, уши и удове. Ипак, његова најдража казна било је – набијање на колац.

Суровост, која је основно обележје румунског грофа и владара, историчари сматрају последицом његовог борава међу Турцима. Он је, с братом Радуом, међу њима провео део детињства јер их је отац дао у залог турском султану Мурату Другом. Дечаци су на Муратовом двору у Једрену били око шест година.

Претпоставља се да је Дракули било једанаест година, а његовом млађем брату око седам када их је отац предао у ропство. По неким наводима из тог времена, дечаци тамо нису мучени физички, али је више него сигурно да је психолошки учинак био погубан, нарочито за Влада, који је гледајући суровост и сам постао такав.

Историчари сматрају да је тада створено и супарништво међу браћом, које је изнедрило међусобну мржњу. Када је Мурат решио да их ослободи, Раду је одлучио да остане у Турској, а Влад се вратио у Влашку, где је сазнао да му је отац убијен, а старији брат Мирча жив закопан.

Дракула је владао Влашком у три наврата. О првом, кратком раздобљу (1448. године) веома се мало зна, изузев да је следећих осам година провео кујући завере како би дошао на престо по други пут, што му је и пошло за руком 1456. године. То раздобље његовог шестогодишњег владања уједно је и најпознатије.

После неколико окршаја с турском војском 1461. и 1462. године, Влад је, спасавајући живот, побегао у Трансилванију, под влашћу мађарског краља Матије Корвина, у чијем је заробљеништву остао до седамдесетих година 15. века. Влашког престола се, по трећи пут, помогао 1476. године, али је власт изгубио већ исте зиме – погинуо је на бојном пољу.

Околности под којима је Дракула изгубио живот највероватније ће остати вечита тајна. Претпоставља се да је убијен у бици вођеној крајем децембра 1476. године недалеко од Букурешта.

Према једном руском извору, њега је грешком убио његов војник, убеђен да је реч о турском великодостојнику. Далеко је ближе истини да га је смакао плаћени убица кога

Име Влада Цепеша налази се и на списку дародаваца нашег манастира Хиландара на Светој Гори

је најмио његов супарник и наследник на власти из династије Басараба. По неким другим изворима, завереници су Дракули одсекли главу да би је потом, као доказ добро обављеног задатка, послали султану у Цариград.

Распрострањена је верзија према којој су калуђери манастира Снагов сахранили Дракулу поред олтара. Међутим, ископавања која су обављена почетком тридесетих година прошлог века нису дала резултата. Ипак, неки верују да је гроф Дракула заиста сахрањен у том манастиру, али не на месту на коме се првобитно мислило.

По тој верзији, Дракулини остаци заиста су нађени негде унутар манастирског имања и одмах им се изгубио сваки траг. Има и оних који не верују у те тврдње већ сматрају да је Дракула скончао на сасвим другом крају Румуније, далеко од Снагова и свих места која се спомињу.

Међу самим Румунима и данас су мишљења о њему углавном подељена. Док неки верују у легенду о вампиру плаве крви, други мисле да је Влад Цепеш био чврст и непоколебљив владар, без самилости према непријатељима ■

Ј. Радовановић

ПОДТИТНИ
ЗАБАВНИК
27. 7. 2007.

НАЦРТАО
ХЕРМАН

НАПИСАО
ИВС

ТРАГОМ ДРАКУЛЕ

ВЛАД ЦЕПЕШ

Copyright © 2006 by Strip Art Features
Sva svetska prava zadržana

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК
Број 2894

ПОЧЕТКОМ 15. ВЕКА НАД ЕВРОПОМ СЕ НАДВИЛА СЕНКА ПРЕТЊЕ. ИЗ СРЦА АНАДОЛИЈЕ НА ЊЕНО ТЛО НАДИРАЛЕ СУ ХОРДЕ ИСЛАМСКИХ ВОЈНИКА КОЈЕ СУ СВОМ ЗАКОНУ ПОТЧИЊАВАЛЕ ХРИШЋАНСКЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДЕ. ЈУГ БАЛКАНА, СВЕ ДО ДУНАВА, ВЕК ЈЕ БИО ПОКОРЕН...

С ДРУГЕ СТРАНЕ ВЕЛИКЕ РЕКЕ ПРОСТИРАЛА СЕ ПОБОЖНА ПРАВОСЛАВНА КНЕЖЕВИНА ВЛАШКА, А ИЗНАД ЊЕ, ОД ПРВИХ ОБРОНАКА КАРПАТА, ТРАНСИЛВАНИЈА ПОД ЗАШТИТОМ КАТОЛИЧКОГ УГАРСКОГ КРАЉЕВСТВА...

У ТИМ ПЛАНИНСКИМ ПРЕДЕЛИМА СКРИВАЛИ СУ СЕ ОНИ КОЈИ СУ ПОЛАГАЛИ ПРАВО НА ВЛАШКИ ПРЕСТО ЧЕКАЈУЋИ ПРИЛИКУ ДА ГА ЗАУЗМУ...

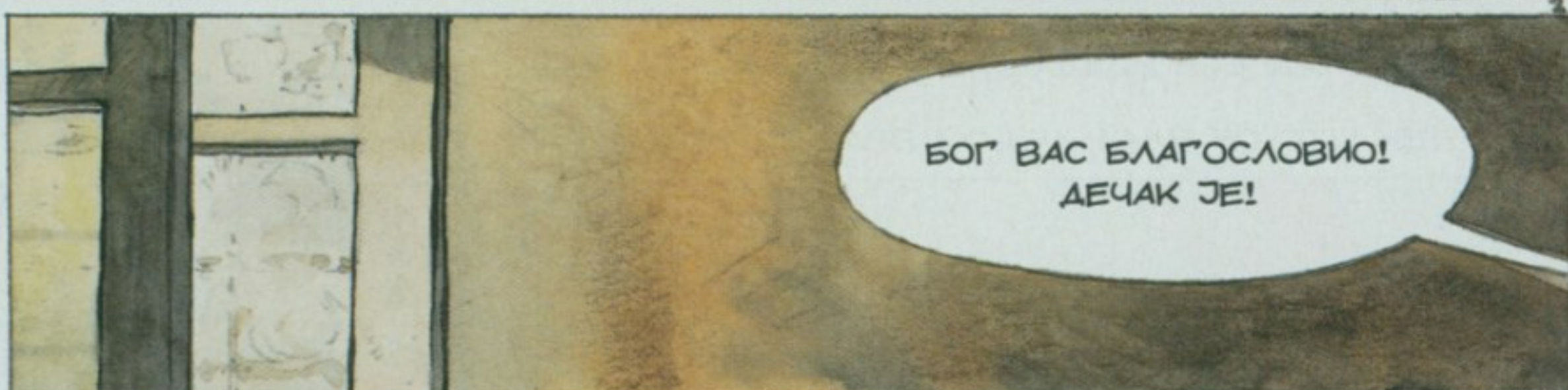

СИГИШОАРА У
ТРАНСИЛВАНИЈИ...

АААХ!

НАПНИТЕ
СЕ ЈОШ ЈЕДНОМ,
ГОСПОЂО!

БОГ ВАС БЛАГОСЛОВИО!
ДЕЧАК ЈЕ!

И ТАКО СЕ, 1430. ГОДИНЕ, РОДИО ДРУГИ СИН ВЛАДА БАСАРАБА,
ВЛАШКОГ КНЕЗА БЕЗ КРУНЕ И ПРЕСТОЛА...

ДЕТЕ ЈЕ НА КРШТЕЊУ ДОБИЛО ИМЕ ВЛАД ПО ОЦУ КОЈИ ЈЕ УБРЗО СТЕКАО И НАДИМАК ВЛАД ДРАКУЛ, У ЗНАЧЕЊУ ВЛАД ЗМАЈ...

А НАДИМАК ЈЕ ДОБИО КАДА ГА ЈЕ СИГИСМУНД I ЛУКСЕМБУРШКИ, НЕМАЧКИ ЦАР И КРАЉ УГАРСKE, 1431. ГОДИНЕ ПРОГЛАСИО ВИТЕЗОМ РЕДА ЗМАЈА И ПОВЕРИО МУ СВЕТУ МИСИЈУ У БОРБИ ПРОТИВ ТУРАКА НА ХРИШЋАНСКОЈ ЗЕМЉИ...

ИЗ ЦАРЕВЕ РУКЕ ПРИМИО ЈЕ ТАДА И КРУНУ ВЛАШКЕ УЗ ОБЕЋАЊЕ ДА ЋЕ ИМАТИ ВОЈНУ ПОДРШКУ КАДА СЕ БУДЕ БОРИО ЗА ПРЕСТО СВОЈЕ ЗЕМЉЕ. ЗАТО ЈЕ ВЛАД, СИН ВЛАДА БАСАРАБА, ИМАО НАДИМАК ЗМАЈЕВ СИН - **ДРАКУЛА...** АЛИ, ТЕК ШТО СЕ ВЛАД ДРАКУЛ ВРАТИО У СИГИШОАРУ, РАВНИЦЕ СУ ЗАДРХТАЛЕ...

3

ВОЈСКА КОЈУ ЈЕ СИГИСМУНД I ОБЕЉАО ВЛАДУ ДРАКУЛУ ПОЈАВИЛА СЕ НА ЗИДИНАМА ТВРЂАВЕ УЗ ЗАГЛУШУЈУЋИ БАТ КОПИТА. АЛИ, НА ЊЕНОМ ЧЕЛУ БИО ЈЕ АЛЕКСАНДРУ АЛДЕА, БРАТ ВЛАДА ЦЕПЕША...

АЛЕКСАНДРУ?!
ШТА БЕШ ТИ, БРАТЕ, УНУТАР ОВИХ
ЗИДИНА НА ЧЕЛУ МОЈЕ ВОЈСКЕ?
ЗАШТО СУ СВА КОПЛА УПЕРЕНА
У МЕНЕ?

ОВО ВИШЕ НИЈЕ ТВОЈА ВОЈСКА!
НАШ СВЕТИ ЦАР МЕНИ ЈЕ ДАО КРУНУ
И ПОСТАВИО МЕ ЗА КНЕЗА! ЗЕМЉА
ПРИПАДА МЕНИ И НИКОМЕ НЕЋУ
ДОЗВОЛИТИ ДА МИ СЕ
НАЂЕ НА ПУТУ!

ТЕБЕ ЋЕ НАДГЛЕДАТИ
ГРАДСКА СТРАЖА И БЕЗ
МОЈЕ ДОЗВОЛЕ НЕ СМЕШ ДА
НАПУСТИШ ГРАД!

БУДИ
ЗАХВАЛАН ШТО
САМ ТИ ПОШТЕ-
ДЕО ЖИВОТ!

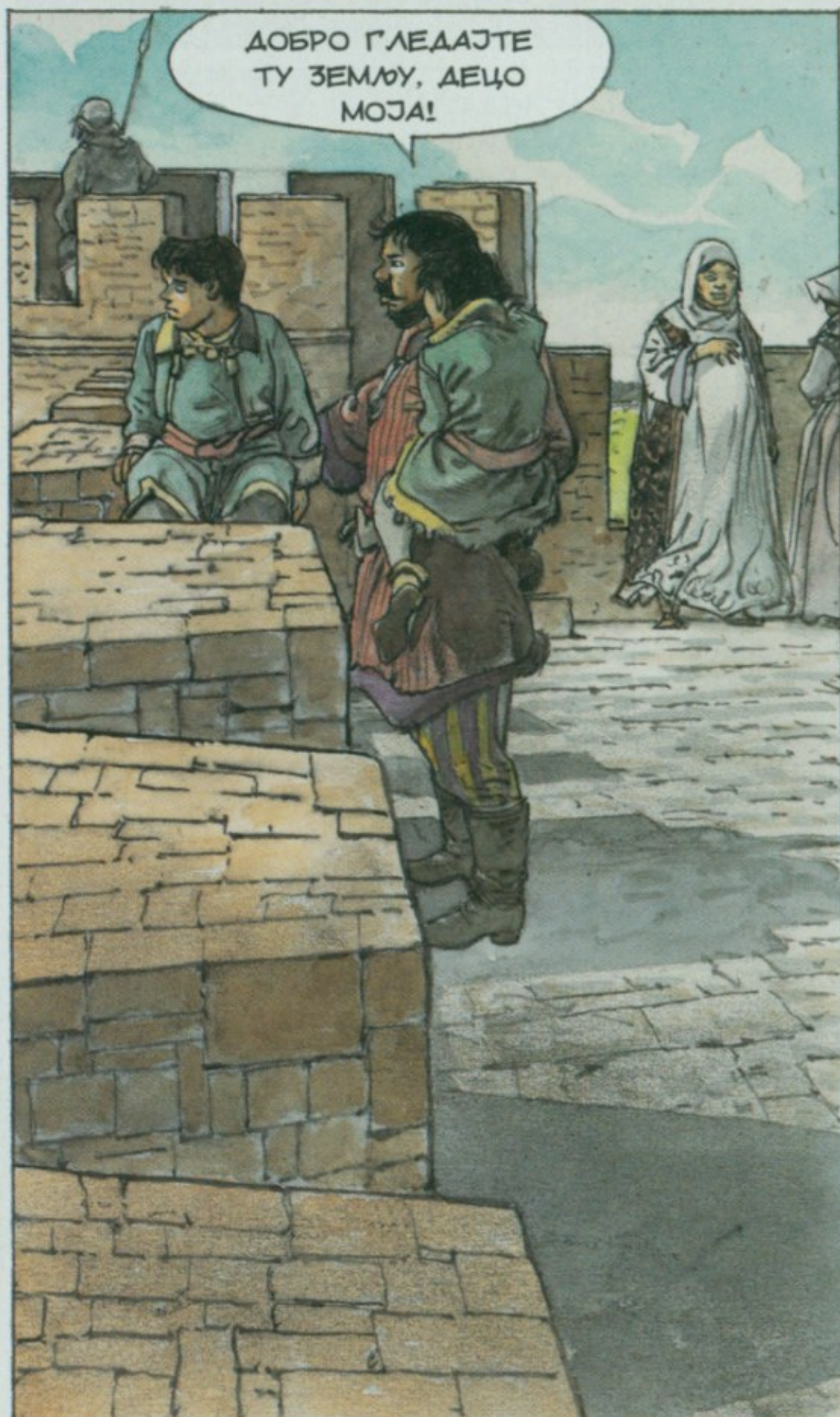
ПРОКЛЕТ БИО,
АЛЕКСАНДРУ!
ЗАВРШИЋЕШ У ПАКЛУ!

ПОСЛЕ ПЕТ ГОДИНА ВЛАДАВИНЕ АЛЕКСАНДРУ АЛДЕА ЈЕ ПРЕМИНУО И ПРЕСТО ВЛАШКЕ ОСТАО ЈЕ БЕЗ ВЛАДАРА.
УЗ САГЛАСНОСТ СИГИСМУНДА I, ВЛАД ДРАКУЛ ЈЕ С ВОЈСКОМ ПОБЕДНИЧКИ УШАО У ЗЕМЉУ...

НАКОН СМРТИ ПРВЕ ЖЕНЕ, КОЈА
МУ ЈЕ ПОДАРИЛА ДВА СИНА, ВЛАД
СЕ ОЖЕНИО УДОВИЦОМ СВОГ
БРАТА АЛЕКСАНДРУА...

ТРГОВИШТЕ, У ЈЕСЕН
1436. ГОДИНЕ...

fermari

ДОБРО ГЛЕДАЈТЕ
ТУ ЗЕМЉУ, ДЕЦО
МОЈА!

ТУ ПОЧИВАЈУ ДУШЕ
ВАШИХ ПРЕДАКА, КАО
ШТО ЋЕ ПОЧИВАТИ И
НАШЕ И ОНИХ КОЈИ БУДУ
ДОШЛИ ПОСЛЕ НАС! ТО
ЈЕ ВАША ЗЕМЉА! АКО
ЗАТРЕБА, БОРИТЕ СЕ ЗА
ЊУ ДО ПОСЛЕДЊЕ КАПИ
КРВИ! НЕМОЈТЕ ДА
ЈЕ ПРЕПУСТИТЕ
НЕПРИЈАТЕЉУ!

ГОСПОДАРУ, СТИГЛА СУ ДВА
СУЛТАНОВА ПОСЛАНИКА! ТРАЖЕ
ДА ИХ ПРИМИТЕ!

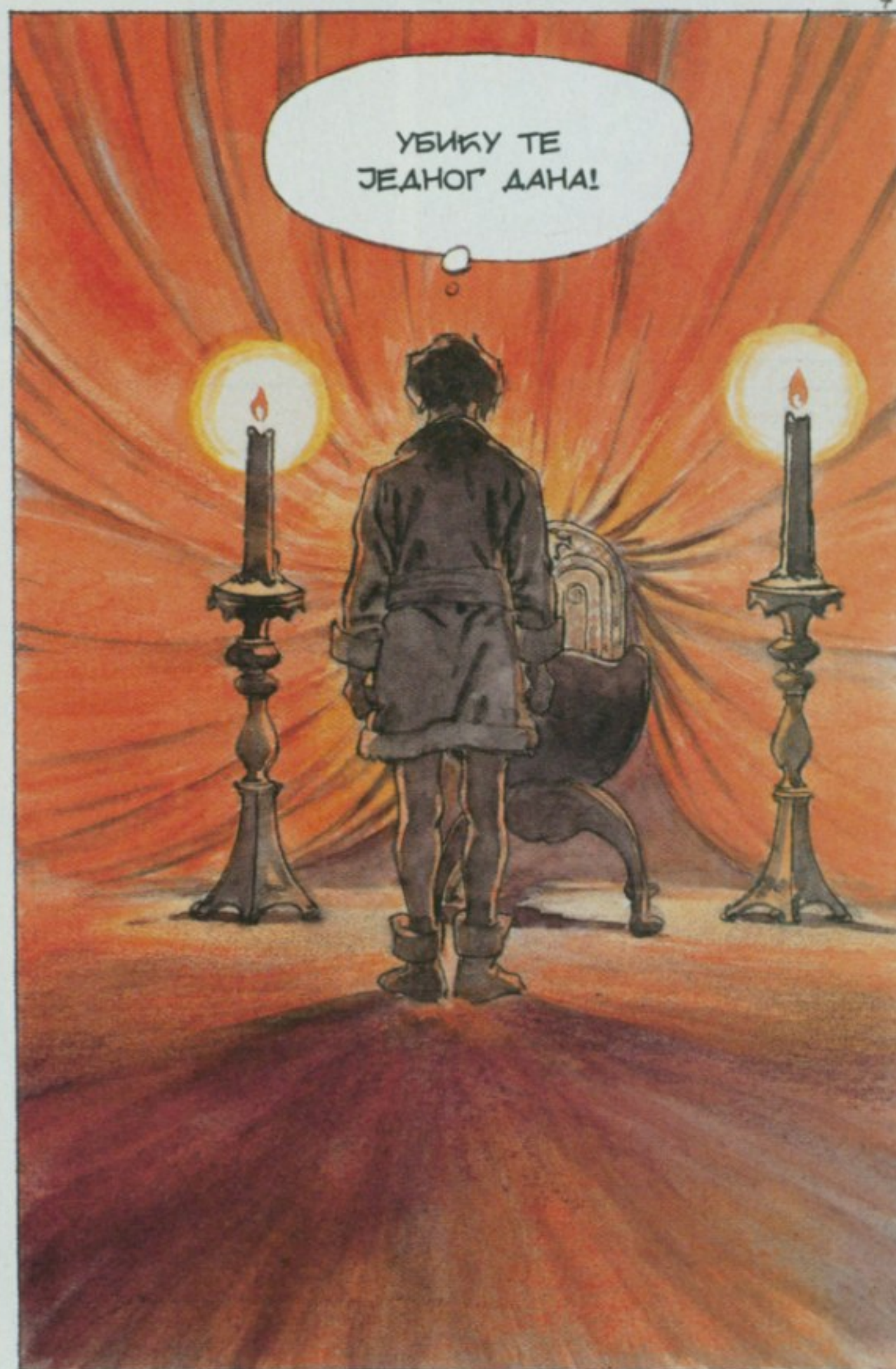
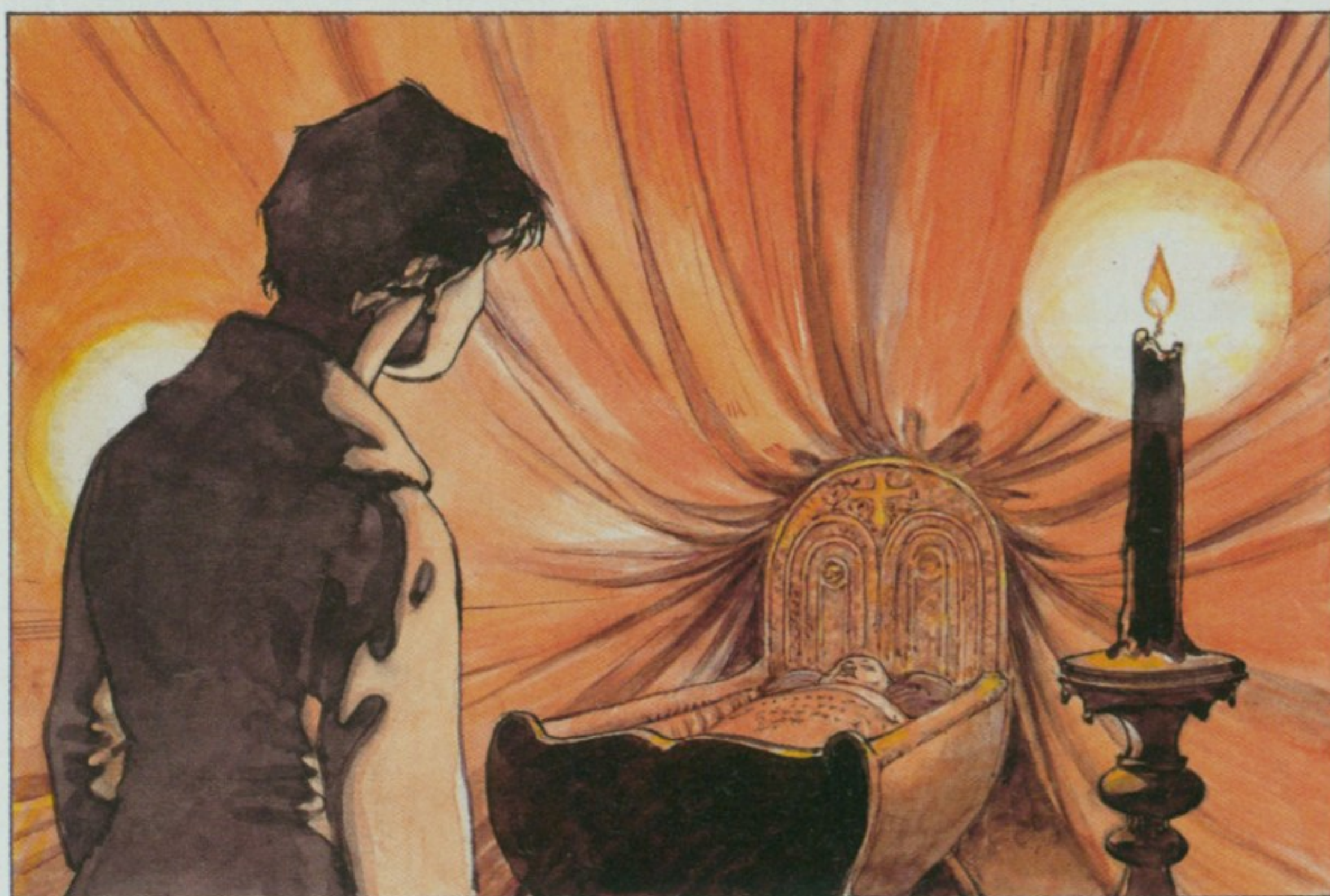
НЕКА САЧЕКАЈУ!

ВЛАД ДРАКУЛ ЗАРОБЉЕН ЈЕ И ОДВЕДЕН У ЈЕДРЕНЕ ПРЕД СУЛТАНА. ПОШТО СЕ ЗАКЛЕО ДА ЋЕ ПОШТОВАТИ СПОРАЗУМ КОЈИ ЈЕ ПОТПИСАО ЊЕГОВ БРАТ АЛЕКСАНДРУ АЛДЕА И ДА ЋЕ ПЛАЌАТИ ДАНАК ТУРЦИМА, ВРАЋЕН ЈЕ У ВЛАШКУ...

ГОРАК УКУС
ПОНИЖЕЊА
УБЛАЖИЛА ЈЕ
РАДОСНА ВЕСТ...

ЊЕГОВА ДРУГА ЖЕНА ПОДАРИЛА
МУ ЈЕ ЈОШ ЈЕДНОГ СИНА, РАДУА...

ВЛАД ЗМАЈ НИЈЕ ИМАО КУД. ЊЕГОВ СИН МИРЧЕ ДОБИО ЈЕ ЗАПОВЕДНИШТВО НАД 4 000 ЉУДИ И ПРИДРУЖИО СЕ КРСТАШКОМ ПОХОДУ ЈАНОША ХУЋАДИЈА. У СУКОБУ С ОТОМАНСКИМ СНАГАМА КРСТАШИ СУ ПРЕТРПЕЛИ КРВАВ ПОРАЗ...

МОЈА ДЕЦА!

ПО СУЛТАНОВОМ НАРЕЂЕЊУ,
ТВОЈА ДВА СИНА БИЋЕ ТАОЦИ
СВЕ ДОК СЕ НЕ ОПАМЕТИШ!

АЛИ, АКО НАС ПОНОВО
ИЗДАШ, НЕЋЕШ ИХ
ВИДЕТИ ЖИВЕ!

ОЧЕ!

ОХ!
СУДБИНО
ПРОКЛЕТА!
ПОЛУДЕКУ!

ГОСПОДАРУ
ДРАКУЛ!

ШТА ХОЋЕШ? ГОВОРИ!

ГОСПОДАРУ, ЈАНОШ
ХУЊАДИ...

ШТА?
ХУЊАДИ?

ВЛАДУ ДРАКУЛУ ДОЈАВЉЕНО ЈЕ ДА ЈАНОШ ХУЊАДИ ПОКУШАВА ДА СЕ С НЕКОЛИКО НАЈБЛИЖИХ САБОРАЦА
ВРАТИ У ТРАНСИЛВАНИЈУ И ДА СЕ НАЛАЗИ У БЛИЗИНИ ЊЕГОВОГ ЗАМКА...

9

ГОСПОДАРУ ХУЊАДИ! ИЗА НАС СУ
НЕКИ ЈАХАЧИ! СУСТИЖУ НАС!

НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

Moraš da probaš!

MINAQUA
fructo

Pametni mehurići

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

ЕНИГМАТИКА

АНАГРАМ

ТО ОЦЕНА ДИ(Р)ИГЕНТА

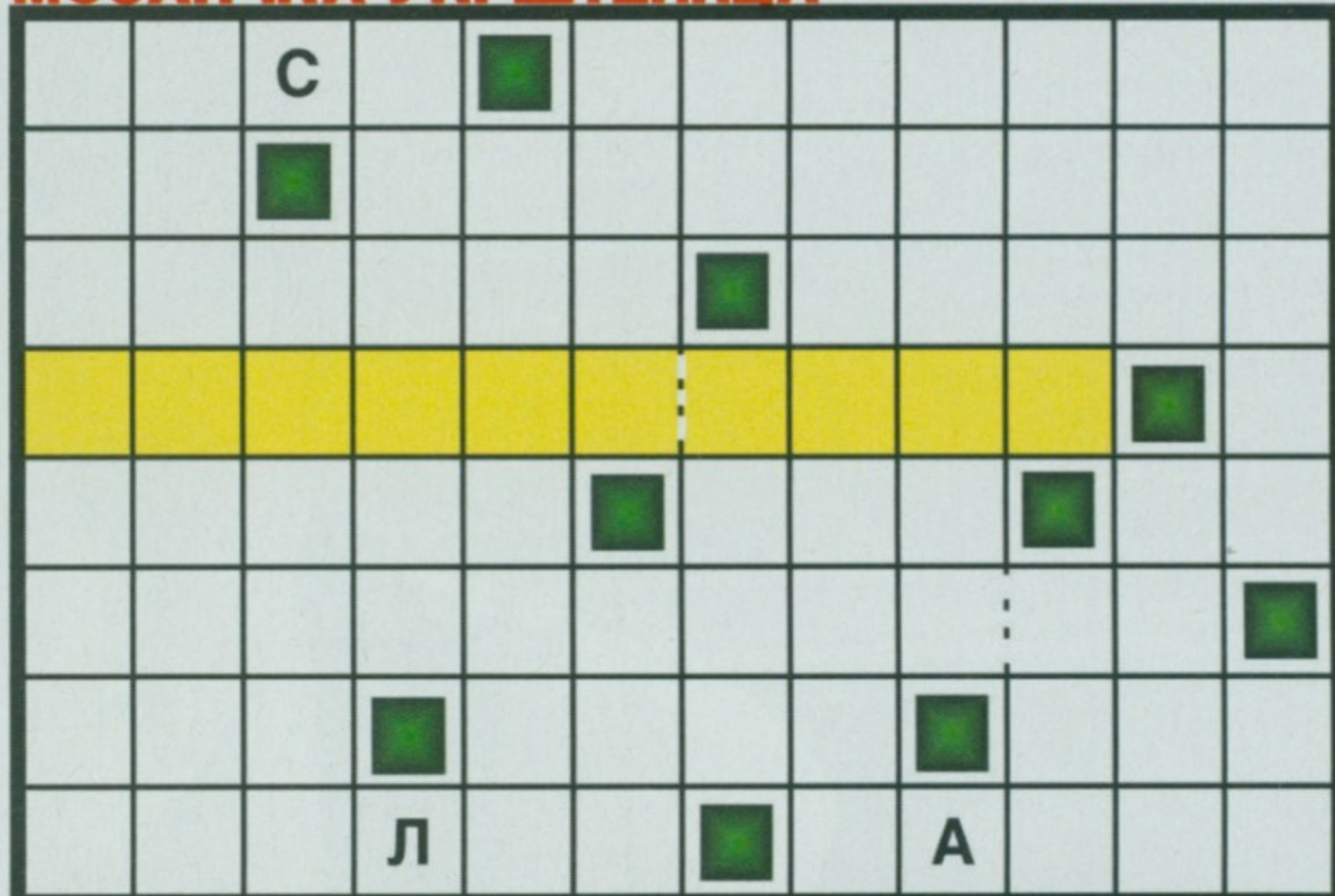
ПОМИЦАЉКА

Називе држава помакните лево-десно како бисте у двама узастопним усправним колонама добили називе још две државе.

НИГЕРИЈА
ТУРКМЕНИСТАН
ТУВАЛУ
МОЗАМБИК
ТРИНИДАД И ТОБАГО
ЈОРДАН
МАЂАРСКА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

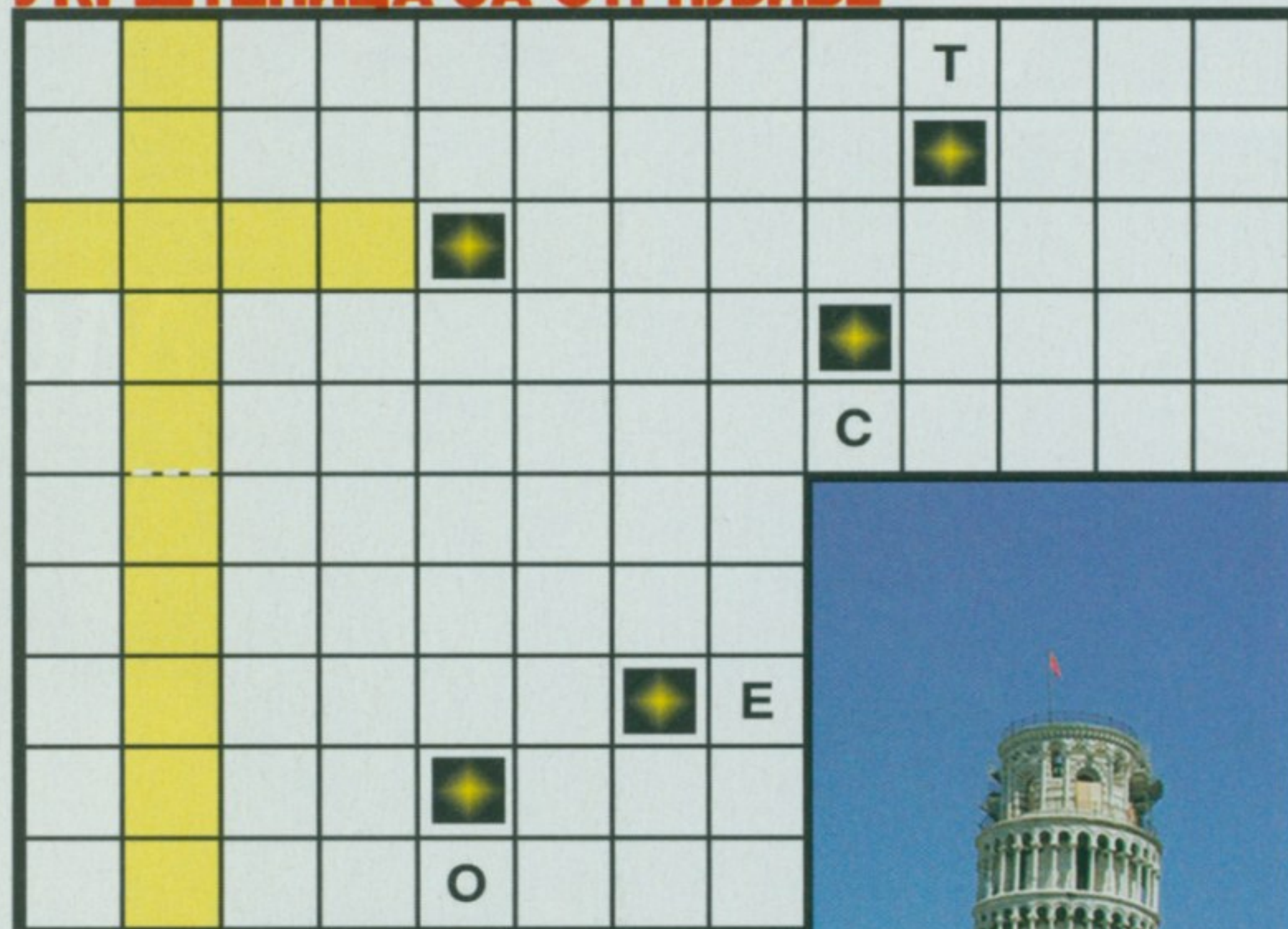

Речи из пописа распоредите ВОДОРАВНО у укрштеницу, а водоравне речи откријте комбиновањем. У означеним пољима добићете име и презиме фудбалера са слике.

ДИРЕКТОР, ЕРИСТИ, ЖЕ, ИВ, ИТА, МАУН, НЕП, ОВЕЛИКО, ПРОЛАЗАК, РАСИПАТИ, РЕАЛ, РИТИ, СКАЛ, СРБ, ТИМОК, ТОРБАК, ТУРНИР ■

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

У означена поља УСПРАВНО упишите назив грађевине, а ВОДОРАВНО назив града са слике. Укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АВАНТУРА, АКАНТ, АЛИСА, АЊ, АОН, АРКА, АТИКА, ЕНА, ЕРАТОСТЕН, ЕСЕН, ИЛИР, ИРИЈАН, ЈАК, ЈАРА, КОЦКА, ЛАЗА, ЛЕК, МАРАМИЦА, МЕРА, МЕТ, НЕЦЕР, ЊС, ОК, ОТАНАК, ПО, РИ, СЕПАРАЦИЈА, СКЛОП, СМЕТАНА, СМУК, СТАРАЊЕ, СТАРТ, СУЕЦ, СЦЕНА, ТРАСА, УНАЦ, ЦОЛ ■

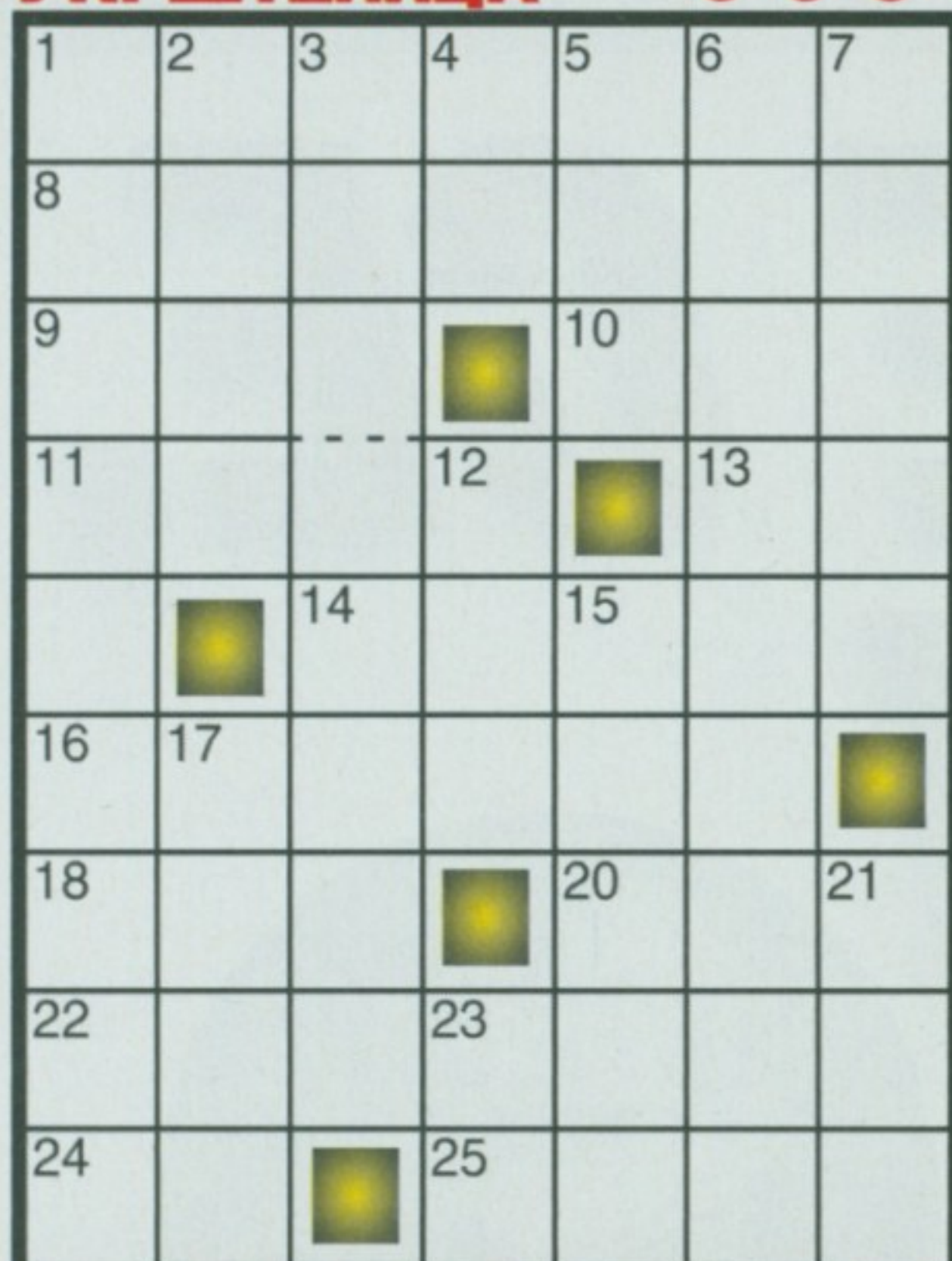
Дечје одељење „Чика Јова Змај“
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail: zmaj@bgp.org.yu

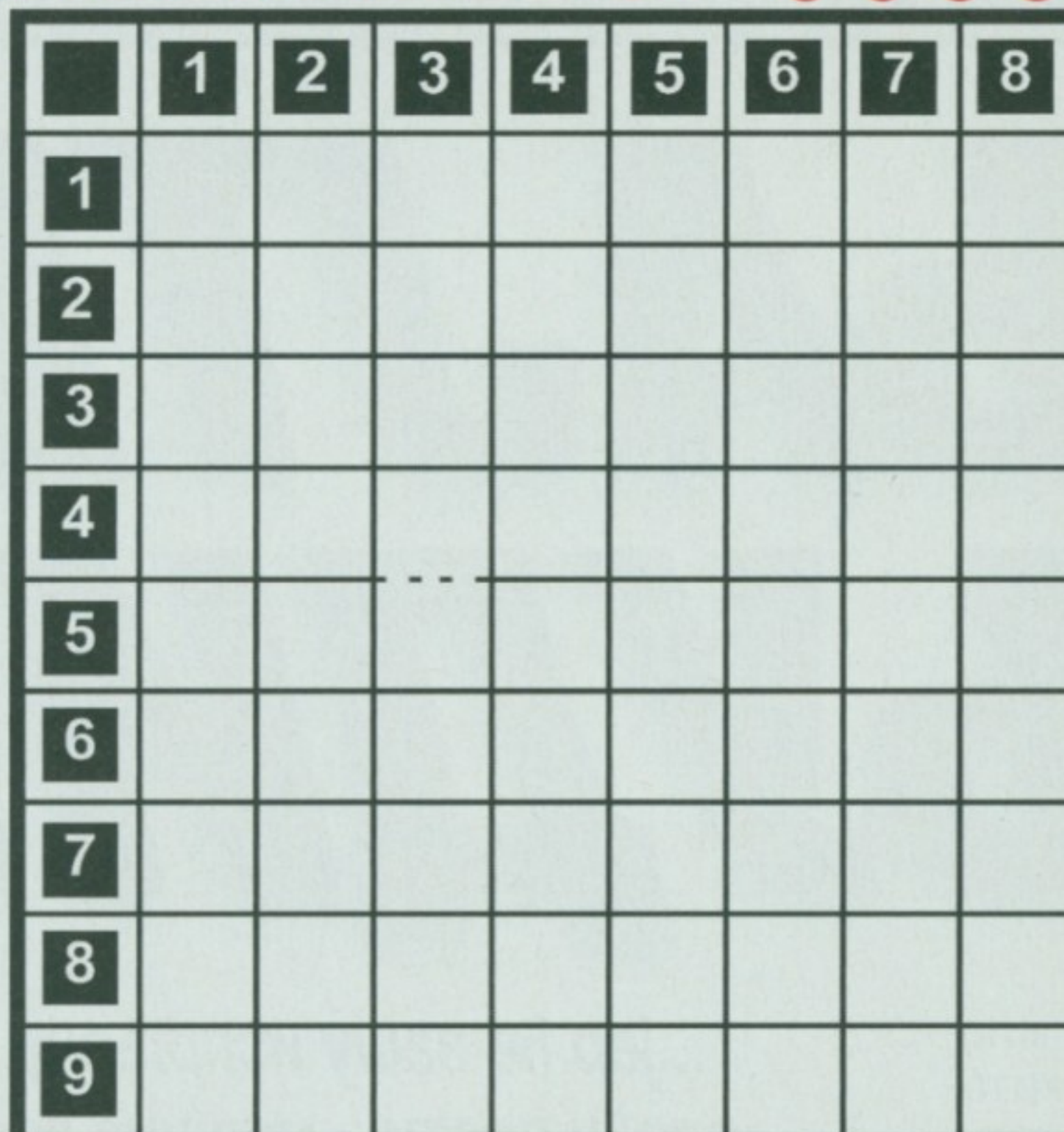
Дечје одељење Библиотеке града Београда свим читаоцима „Политикиног Забавника“ који уписа од 33 одсто. Дођите, дружите се с нама, учите, забавите се, радујте се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести неознао куда...

33%

УКРШТЕНИЦА

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Судба, коб, 8. Себичност, 9. Превремен, 10. Име глумице Софреновић, 11. Град у Русији, на југу Финског залива, 13. Основна тарифа (скр.), 14. Муслимански свештеници, 16. Управне области у Турском царству, 18. Трговинска радна организација (скр.), 20. Име спринтера Болдона, 22. Становник европске државе, 24. Име сликара Аралице, 24. Град у Италији.

УСПРАВНО: 1. Шпански писац са слике, 2. Ђошак, 3. Роман писца са слике, 4. Символ бизмута, 5. Позади, 6. Милијардити део метра, 7. Породица градиатеља виолина из Кремоне, 12. Тип француског аутомобила, 15. Име двају старогрчких јунака, 17. Арсеније одмила, 21. Очеви, 23. Река у Колумбији ■

Број црних поља означен је у загради на крају описа.

ВОДОРАВНО: 1. Припадник народа на Балкану – 13. и 2. слово азбуке (1), 2. Прво слово – Изасланик (1), 3. Манастир у коме је фреска са слике (0), 4. Име музичара Озборна – Египатски бог сунца (1), 5. Припадник монголског племена – Врх у Турској (1), 6. Велико језеро у Северној Америци (1), 7. Име редитеља Драгојевића – Ознака за волумен (2), 8. Ознака за тону – Филмско платно (мн.) (1), 9. Орган чула вида – Наш песник Војислав (1).

УСПРАВНО: 1. Острвска држава у Тихом океану – Део намештаја (1), 2. Ознака за радијус – Врело – Символ калијума (2), 3. Фреска са слике (0), 4. Назив – Мањи морски гребен, ртић (2), 5. Име фудбалера Савељића – Име сликара Матиса (1), 6. Пасмина паса – Име глумца Паћина (2), 7. Посуде за умивање – Аутомобилска ознака за Ниш (1), 8. Атлетичар Слободан (0) ■

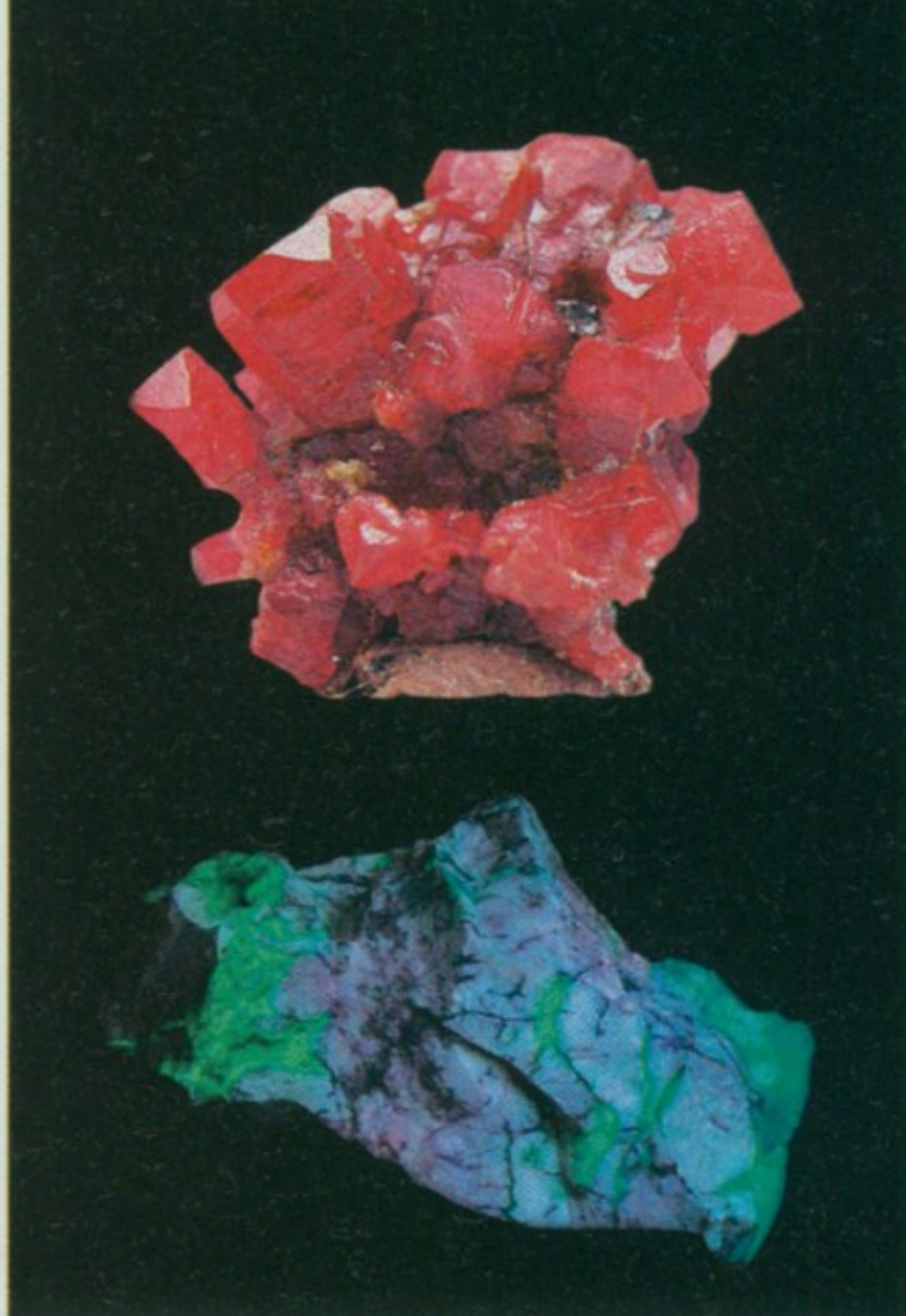
ПАЛИНДРОМ

Напоако кад
се пише –
исто **цвеће**
замирише.

АНАГРАМИ

Сви се **БРИНУ**
сви их цене,
два камена –
ПОЛА стене.

МОЗГАЛИЦА

Које слово наставља низ?

Б Ж Ј П ?

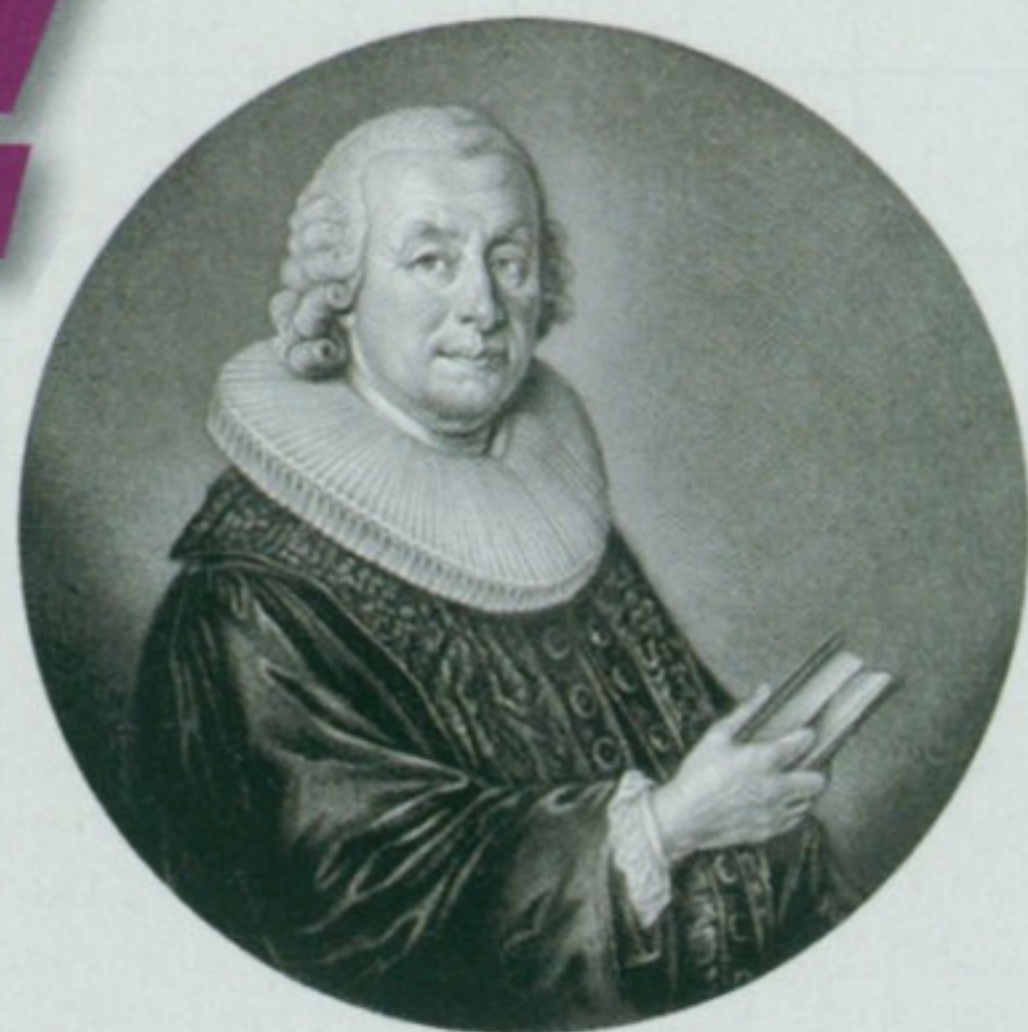
РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

ПРЉАЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

Шта је прво што двоје младих када се венчају хитају да купе за свој стан (под условом да не живе са родитељима)? Одговор је јасан и једноставан: машину за прање веша! Чини се да је прање ипак најважније. Јер, усисавање није обавезно, што се кувања тиче, не мора баш све да се прокува или испржи, о пеглању да и не говоримо...

Ако би се основали клубови обожаваца веш-машина, имали бисмо велики број жестоких љубитеља. Љубитељки, тачније речено. Из данашњег угла, живот у граду без машине која сама пере тканине тешко је замислив. Где би то могле да се нађу младе домаћице које би свакодневно умакале своје лепе ручице у

*...јер ће вашу испрљану одећу прати – машина за веш! Да није тако, живот би нам био много другачији.
Готово незамислив*

Теолог који је измислио машину за прање веша –
Јакоб Кристијан Шефер

корита са вешом, или пак ложиле ватру испод казана где се веш полако кува? Тешко би било наћи неку такву... Радије би се свакодневно бавиле слободним пењањем (free climbing) него што би трљале сапуном нечије крагне!

Наравно, знамо да постоје многи који и не сањају о чаробном изуму какав је машина за веш, јер немају ништа да обуку, нити да поједу... Али, свет је одвајкада био подељен на онај сиромашан и онај богатији, односно заостао и напреднији део и извесно је да је према многим живот неправедан.

Дешавања у добошу

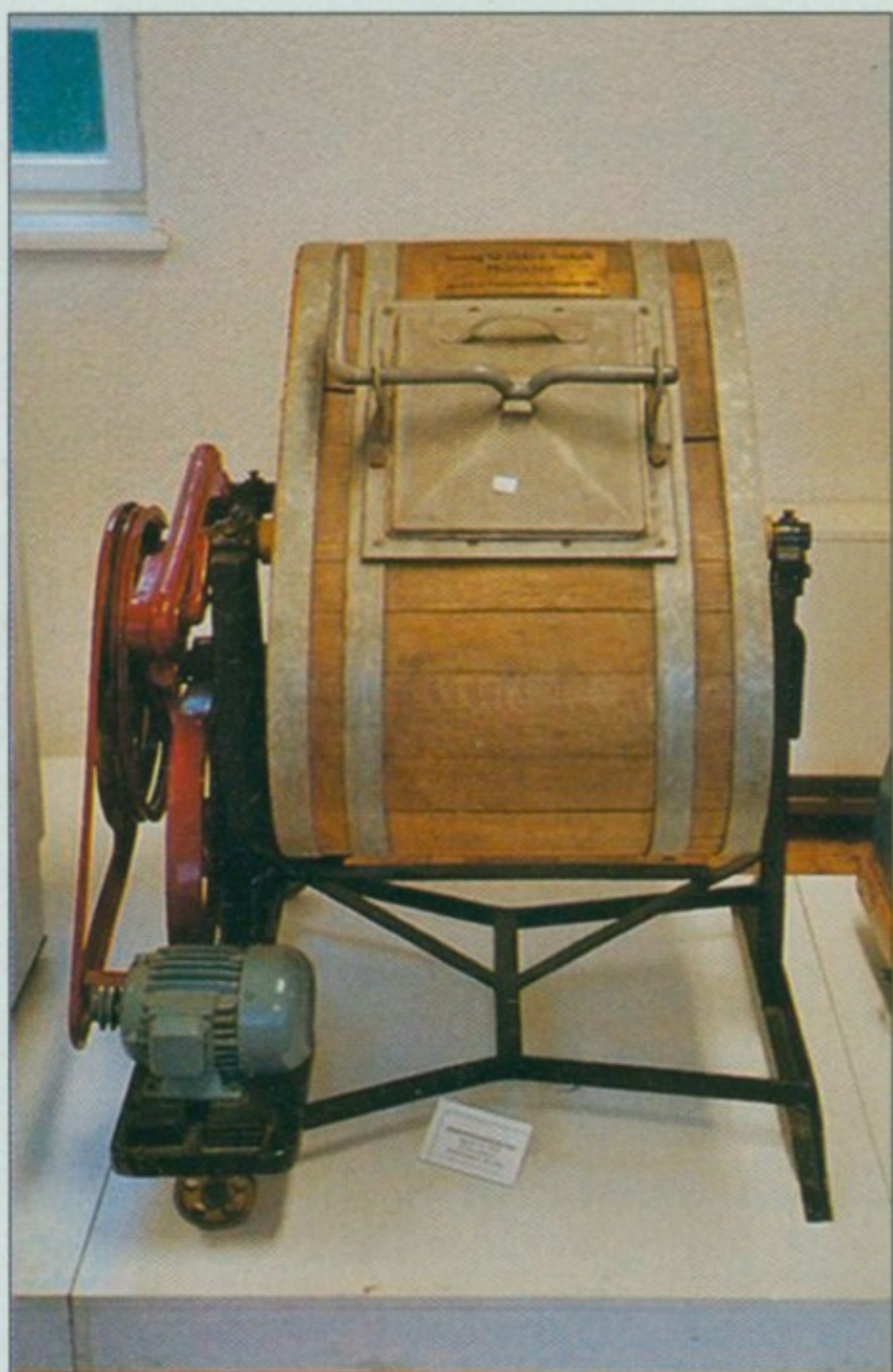
Веш-машина је справа која се користи за прање тканина, пре свега одеће, али и постељине, завеса, прекривача... Некоме понекад случајно у бубањ (или добош) машине упадне и предмет ком ту није место. На пример, ципела, хартија, тамна чарапа, а веш је иначе беле боје. Тада се обично каже да је веш „упропашћен“.

Машина за прање веша је кућни уређај већих димензија (висине око осамдесет, а ширине око шездесет центиметара) и има кућиште с вратима, већ поменути добош, грејач, електромотор и пумпу за воду. Добош је закачен за кућиште и окреће се (преко каиша) помоћу електромотора. Постоји и грејач за воду, затим пумпа за избацивање воде, као и електромагнетни вентил за пријем воде;

пресостат служи за мерење нивоа воде у бубњу и затвара воду када се машина у довољној мери напуни. Нови модели машина опремљени су и рачунарским чиповима и програматорима (који су некада били механички). Да би тканине биле опране, у бубањ треба да уђе вода са одговарајућим детерџентом. Машина ће веш окретати, муљати, намакати, испрати и напослетку оцедити. Постоје и машине за веш са грејачима за сушење тканина.

Не рачунајући машине за хемијско чишћење веша, машине за рубље деле се на индустријске (велике) и кућне веш-маchine (већ поменутих димензија), намењене за одржавање одеће и ствари од текстила. Затим, постоје машине у које се прљави веш ставља одозго, као и оне са округлим вратима на предњој страни.

Нажалост, домаћице нису одувек имале ту могућност да веш перу у машини. У ствари, за прање веша било је потребно: неколико опека, један велики казан, а под казаном – ватрица. У казан би домаћица сипала воду, а затим стављала веш. Док се кувао, свом снагом би га окретала циновском варјачом... Претходно би сипала детерџент. То је у ствари била цеђ, односно пепео, или пак сапун направљен од уља или свињске масти и соде. Испирање је било дуг и муко-трпан посао. У нашим крајевима, же-

Дрвена машина с мотором са спољне стране.

Насеље у предграђу Ђенове чије зграде подсећају на веш-машине.

не су крај потока или реке прале веш пракљачама, својеврсним дрвеним моткама, односно даскама с дршком. Тим дрвеним предметима оне би ударале по вешу, док сва прљавштина не би изашла напоље.

Једну од првих машина за прање веша изумео је 1767. године теолог из Регензбурга у Немачкој, свестрани човек по имену Јакоб Кристијан Шефер. Осим што је био доктор теологије и филозофије, Шефер је био и ботаничар, зоолог и проналазач. Разуме се да је Шеферов изум био смешан у поређењу са данашњим машинама. Подсећао је на буре које се окретало као прасе на ражњу. Али, ипак је на известан начин штедео снагу...

Смртоносна справа

С друге стране, Енглези тврде да су они изумели прву машину за веш, јер постоји нацрт који је 1782. године израдио извесни Х. Сиџир. Прве механичке машине за прање веша почели су да израђују мајстори од половине 19. века и њихов начин рада састојао се у томе да се у њих сипа вода, да машина врти веш лево-десно, и да се онда улива вода за испирање. Истакнути произвођач машина за прање веша био је Американац Хамилтон Смит. Читава замисао била је у томе да тканине буду умочене у воду

и сапун, те да их муља нешто друго а не људске руке.

Прва електрична машина за веш произведена је у САД 1907. године. Овај изум приписан је Алви Џону Фишеру. У сваком случају, и ова машина имала је бубањ са осовином и две криве површи које су се окретале у супротним смеровима, подражавају-

ћи тако покрете руку. Будући да се мотор налазио са стране, а да се у машину сипала вода, многи непажљиви корисници погинули су перући веш. Укратко речено, машине за прање веша биле су опасне справе јер је постојала опасност од струјног удара. Било је јасно да би их, на неки начин, требало унапредити, што се догодило тек 1930. године. Прва машина са кућиштем, донекле налик данашњим, приказана је на сајму у Луизијани 1937. године, а произвођач је била извесна „Бендикс“ корпорација. Међутим, у „Џенерал електриксу“ тврде другачије, односно да су они ти који су изумели и направили, а потом индустријски производили модерне веш-машине, додуше од 1947. године.

Било како било, ови кућни уређаји су у то доба били знак раскоши. Како су људи у давна времена били обучени у беспрекорно опрану и уштиркану одећу, јели са снежнобелих столњака, служили се ланеним или батистаним а не папирним марамицама – то можемо само да замишљамо. Ко је, дакле, прао сав тај веш? Служавке? Домаћице? Да ли су имале времена за било какав други посао? Још шездесетих година прошлог века једна машина за веш коштала је као мањи аутомобил. Масовном производњом временом им је цена била знатно нижа. На радост свих, а пре свега домаћица.

У част машина за прање веша, у предграђу италијанског града Ђенове изграђено је насеље чије зграде веома подсећају на те машине. Насеље по имену Пељи многи називају и комплексом веш-машина. Међутим, становници овог малог ђеновског насеља покрај аутопута нису нарочито задовољни ни изгледом својих зграда ни лепотом станова. Осећају се скучено, баш као да су у веш-машини.

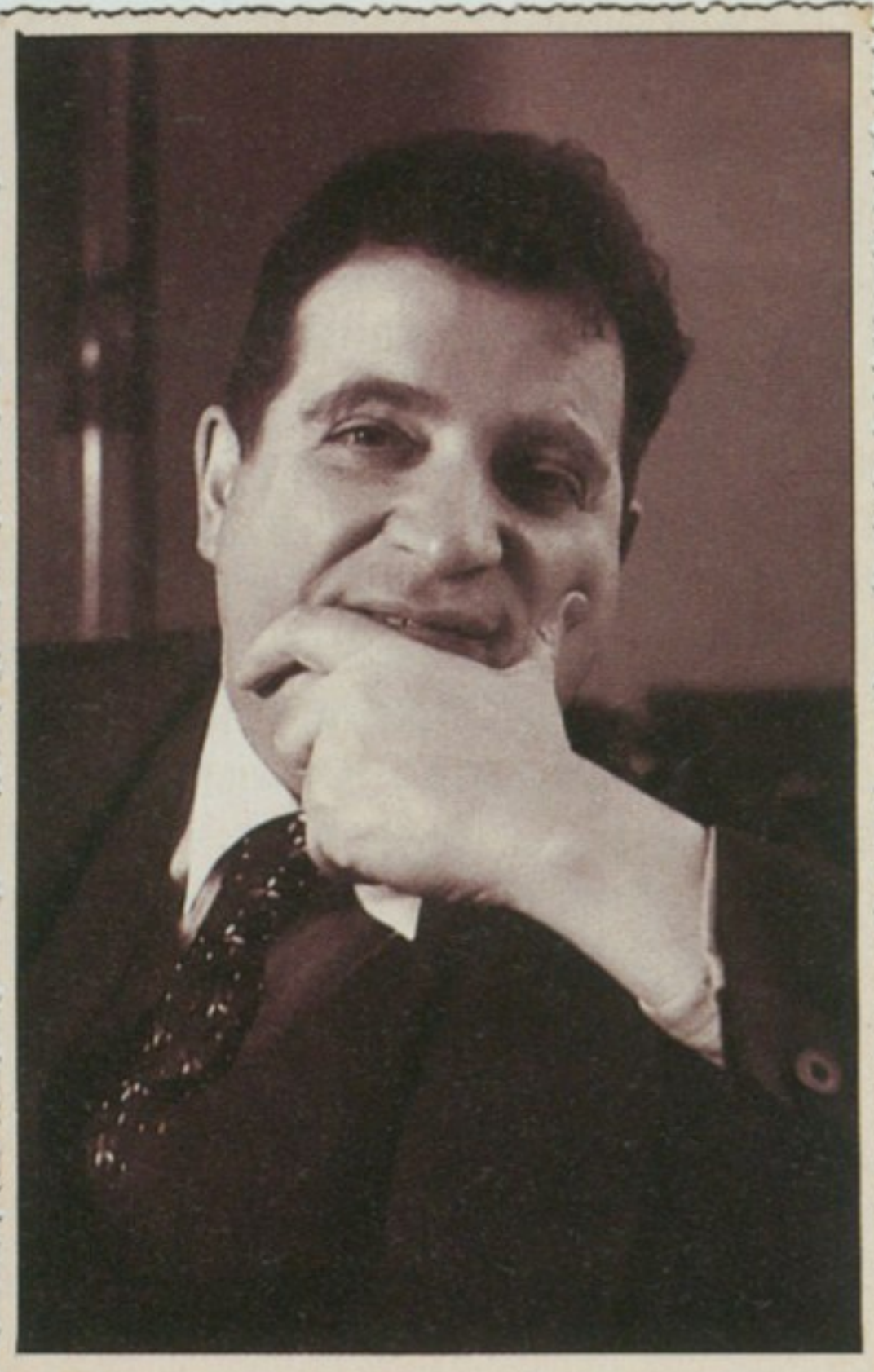
Тешко је предвидети будућност машина за веш. Како ће уопште изгледати људска свакодневица за известан број година... Познато је да се већ данас производе машине за прање веша на чијим вратима је USB прикључак, путем кога се (а може и бежично) повезују са остатком домотике, односно кућне роботике. То је заправо оно о чему домаћице сањају. Да све послове уместо њих обављају роботи. И тај дан ће несумњиво доћи! Треба га само дочекати ■

М. О.

ЗА ЧИТАЊЕ И УЖИВАЊЕ

Станислав
Винавер

Песнички препеви
из „Гаргантуе и Пантагруела”
Франсоа Раблеа

ЧИТАОЦИМА

Читачи који читате књигу,
Једно вас молим, и од свега срца,
Ви не брините саблазни бригу,
Није ми књига да суза врта!
Јест, савршенства Бог мало даде,
Ал' остави нам шалу и спрдњу;
Кад видим ваше сузе и јаде,
Ја смехом дајем разлог и тврдњу:
Смеј се, ко хоће да буде чојствен –
Смех је човеку заиста својствен!

Илустровао
Бранислав
Мојсиловић

НАТПИС НА ВЕЛИКОЈ ТЕЛЕМСКОЈ КАПИЈИ

Не улаз'те, лицемери, гољци,
Не шали се, ти мајмунски роде,
Надувенци, лажни богомољци,
Што тражите препирке и згоде!
Жгадија сте и смрдљиви мољци,
Свађалице, што по свету ходите,
Остроготи сви се од вас воде
И Готи су сви ваши пупољци.
Грешна ваша жуд
Спопала би груд,
Песме смели плод
Опака вам ђуд,
Ваше злобе род –
Грешна ваша жуд!

Не улаз'те, пискарала дробна,
Фарисеји, гадни људождери,
Суци стари са гробишта кобна,
Практичари, што се сваки цери.
Кад наиђе ваша раса злобна,
На вешала – ту плату побери!
Поповски сте сви уцењивачи,
Тамо њачи, влачи и предњачи!

Тих расправа страх,
Да не оста стрв,
Источите крв,
Угушите дах,
И наш сваки мах:
Тих расправа страх!

Не улаз'те, гадни зеленаши,
Ни лихвари, ни грабљиво племе;
Ви хоћете да паднем на теме,
Ви цедите народ, аминаши,
Ви и ваши огавни пајташи;
Проклето вам колено и семе,
Ништа није доста вашој глади,
Боже драги, шта се од нас ради!

Нисте људски лик,
То нек' буде клик:
Беж'те у сав трк,
Лажете у брк,
Сви у један збрк,
Нисте људски лик.

Не улаз'те ларве и намћори,
Лица смркла овешталих маза,
Грк-латине носите у бори
Трулом мишљу, што се мудра каза,
Док курјачка реч вам је и фраза –
Не улаз'те, ларве и намћори.
Болест точи ваше труле жиле,
Цркавамо од срамне вам силе.

Ми хоћемо част,
Звук весеља здрав,
Радост је и сласт
И сва наша част
Кад је неко прав.
Ми хоћемо част.

Уђ'те овде, нек' сте добродошли.
Витезови, преведро госпарство,
Што волите друштво и другарство,
По свету сте далеком пошли.
Овде ваше нека буде царство!
Уђ'те овде и добро нам дошли,
Силни, јаки и прави ко струна.
Нека вас буде и тисућа пуна!

Друг нам сваки драг
И сам његов траг.
Чим је ведар, лак,
Цени сваког свак.
Кад је мио благ –
Друг нам сваки драг.

Уђ'те овде који јеванђеље
Објависте, како оно јесте,
Нек' оно отровано зеље
Што нам трује градове и цесте.
Овде веру свету сви да сместе
У дубоке савести и веље,
Овде нема зверача – тумача
И отровних цепидлачких ткача!

Свето слово
Свак ту цени,
Сваког плени,
Ко да смени,
Свето слово –
Бог га сково!

Уђ'те овде, благородне даме
Храбре мисли и краткога крока,
Чудне, цветне, небеснога ока.
Господар је, да осветли таме,
Потрошио из ока, из бока,
Све је дао да растера чаме.
То је сврха, признајете саме –
Уђ'те овде, благородне даме!

Он је дао дар.
Бог му дао мир
За толики мар!
Свака смртна твар
Нека тражи дар;
Опроштаја чар!

ПУТ ОКО СВЕТА ЗА 99 ДИНАРА

АРГЕНТИНА

Прогони

На прелазу шездесетих и седамдесетих година минулог века, економска нестабилност и подмитљивост државних званичника довела је до политичких немира, протеста и нереда. Коначно је 24. марта 1976. године генерал Хорхе Рафаел Видела

извршио војни пуч и преузео власт. У почетку су јавност и штампа подржавали тај потез јер је нови државни режим обећао успостављање друштвеног реда. Међутим, убрзо је започео такозвани процес националне реорганизације – ублажени назив за систематска хапшења, мучења и убиства сваког Арген-

Престоница: Буенос Ајрес

Број становника: 40 милиона

Суседи: Чиле, Боливија, Парагвај, Бразил и Уругвај. Источна граница – Атлантски океан.

Вероисповест: Католичка, која игра значајну улогу у аргентинској власти. Штавише, Карлос Менем (пореком Сиријац), аргентински председник од 1989. до 1999. године, морао је да пређе из ислама у католичанство да би могао да обавља дужност председника.

Расне разлике: Веома су мале. Око 97 одсто Аргентинаца је европског порекла (углавном шпанског и италијанског), што Аргентину чини најмање расно мешовитом државом америчким континентима.

Занимања: Отприлике на сваких 900 Аргентинаца је по један психијатар. У тој земљи је број психијатара по глави становника већи него било где у свету ■

тинца који је био левичарских опредељења или се на њега само сумњало. Између 1976. и 1983. године у овим чисткама нестало је између 10.000 и 30.000 Аргентинаца.

Тигањирање

На хиљаде становника Буенос Ајреса изашло је 20. децембра 2001. године на прозоре и терасе лупајући у шерпе и тигање, протестујући против убрзаног пропадања аргентинске економије. Овај нови вид политичких демонстрација назван је „cacerolazo”, према шпанској речи за тигањ. Убрзо након протеста аргентински председник поднео је оставку и нова власт почела је да ради на смиривању прилика у земљи. Као нови вид јавног протеста, „cacerolazo” се проширио по целој Јужној Америци. Познат је и код нас!

Танго Аргентино

За танго је потребно двоје, али била је довољна и једна особа да од овог плеса начини светску сензацију. Био је то Карлос Гардел, икона аргентинског плеса. Танго је некада важио за „прљави плес” који су играли најнижи слојеви становништва и проститутке у загушљивим кафанама. Међутим, почетком 20. века Гардел је у Паризу унапредио музички и плесни стил танга, прерадио га и прочистио, и танго је постао светски признати плес, а Гардел истинска музичка звезда. Када је погинуо у авионској несрећи 1935. године, многе же-

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

27. 7. 2007.

ГАУЧОВИ СИНОВИ

Како су бунтовни гаучи од изопштеника
постали јунаци

Од средине 16. века па до почетка 20. гаучи су владали пространим пашњацима аргентинске пампе (тамошња прерија или савана). Били су довољни сами себи, и то захваљујући Шпанцима који су у то поднебље почели да пристижу почетком 16. века. До-сељеници су са собом довели коње и говеда. Међутим, бавећи се превасходно изградњом насеља, нису водили рачуна о стоци, па се она размножила и раширила по целој пампи. Гаучи су на коњима ловили слободна говеда због меса и коже и водили номадски живот, издвојени од осталих људи. Због тога су постали озлоглашени међу Европљанима као усамљеници, пијанице, женскарочи, чудаци. Међутим, то изопштавање из друштва помогло је гаучима да развију јак осећај сопственог идентитета. Носили су широке панталоне, беле кошуље, живописне пончо огртаче и црне шешире широког обода (као Зоро). Пекли су месо на роштиљу (carne asada) и пијуцкали свој јерба мате из издубљених тикви.

Живот гауча почео је да се мења средином 19. века. Говедина и производи од коже постали су важни извозни производи, и имућне породице по-

не од Њујорка до Хаване биле су скрхане болом, а неке су чак покушале и да себи одузму живот. И данас поклоници и обожаватељи великог уметника посећују његов гроб на гробљу Чакарита.

Диносауруси

Југозапад Аргентине мора да је био опасно место за живот пре 90 милиона година. На сат вожње од овог места леже три важна палеонтолошка налазишта. У једном су нађени остаци *Argentinosaurus huinculensis*, највећег диносауруса на свету (дугачког 40 и високог 18 метара). У другом је откривен *Giganotosaurus carolinii*, највећи диносаурус месождер (дугачак 14 метара). На трећем месту нађени су толико велики отисци диносаурусових стопала, да су их мештани некада користили за роштиљ у време масовних прослава.

Говедина

Сваки становник Аргентине поједе годишње у просеку 60 килограма говедине, вероватно зато што је изузетно добра. Аргентинска го-

веда слободно пасу на пампи, травом богатој равници, и узгајају се без хормона за раст и антибиотика који мењају укус, а користе се у Европи и Америци.

Напици

Омиљени напитац у Аргентини је врста чаја јерба мате, који се прави од осушеног зимзеленог лишћа. У припремању и испијању овог напитка обред је подједнако важан, као и уживање у укусу. Штавише, имућне аргентинске породице некада су имале слугу чији је једини задатак био умешно припремање јерба матеа. Данас су, наравно, ствари поједностављене па се на бензинским пумпама може узети загрејана вода како би путници сами себи правили напитац.

Масно

Огњена земља, крајњи југ Јужне Америке, није баш најгостољубивије поднебље. Тамо је влажно и веома хладно. Па ипак, урођеници подносе ту хладноћу, снег, оштре ветрове и смрзнуту земљу и носе чак веома мало (или нимало) одеће. Њи-

хова тајна је у масти. Они мажу тела дебелим слојем масти добијене од фока, риба и понеког кита који се насуче на обалу. Овај премаз не пропушта воду и одлична је за топлотну изолацију.

Водопади

На граници Аргентине и Бразила су Игуазу водопади, јужноамерички еквивалент водопадима Нијагаре. То значи да их подједнако посећују и туристи. Некада су биле популарне пловидбе чамцем по ивици водопада. Наравно, пре или касније је неко морао да настрада, па је 1938. године тако погинуло седам немачких туриста и водич. Данас су такви подвизи забрањени.

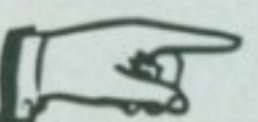
Као и на Нијагариним водопадима, и овде је подигнута велика хидроцентрала – Итаипу. За изградњу највеће хидроцентрале на свету, која снабдева струјом готово цео Парагвај и четвртину Бразила, било је потребно 16 година. Хидроцентралу и њен водени резервоар површине 1295 квадратних километара посети годишње око 10 милиона туриста.

Марија Ева Дуарте де Перон и данас омиљена међу Аргентинцима

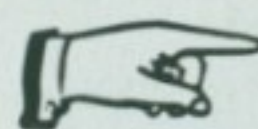
Не плачи за мном, Аргентино!

Нема Аргентинца коме се допао филм „Евита“ из 1996. године у ком је насловну улогу играла Мадона. Филм је заснован на животу Евите Перон, некадашње

челе су да омеђују пампу како би узгајале стоку. Некадашња пространства којима су гаучи владали, сужавала су се. Како су велепоседници постајали богатији и политички утицајнији, тако им је слободњачки живот номадских гонича стоке све више сметао. С друге стране, вештине гауча биле су им потребне за узгајање стоке. Да би их некако зауздали, прибегли су триковима с јавним мњењем. Није било тешко убедити власти да озлоглашене гониче стоке примора на ограничено кретање. Једино решење за гауче било је да нађу стално запослење, а земљопоседници су им, каква случајност, управо то нудили. Поред тога, аргентинска војска почела је да регрутује и гауче, што се до тада није дешавало. Тако би они који нису желели да се запосле или служе војску били

аргентинске прве даме, која је била врло омиљена у народу. Аргентинцима се није допало што је у филму Евита приказана као дама лаког морала у младости. Ствар је погоршала и сама Мадона која је критиковала аргентинску храну и сале за вежбање док је тамо снимала филм. Све је то проузроковало да Аргентинци убрзо сниме сопствени римејк назван „Ева Перон: истинита прича“, у ком је Евита приказана знатно честитије.

Светица

У знак поштовања према Деолинди Кореа, аргентинској незваничној светици и заштитници путника, Аргентина

ухапшени или, што се још чешће дешавало, убијени на путу до затвора.

Нису само земљопоседници имали користи од лошег угледа гауча. Вође разних банди и сличних незаконитих дружина позивали су их (или приморавали) да им се придруже. Један од таквих вођа, Хуан Мануел де Росас чак се и облачио као гаучо како би се спријатељио са осталима и истовремено заплашио супарнике.

До краја 19. века гаучи су већином били запослени, регрутовани или убијени. Пампа је била пуста, а номада који су јездили по њој готово да више није ни било.

Одумирање гауча поклопило се, вероватно не случајно, са романтичним приказом њиховог живота кроз арген-

тинску књижевност. Ту су гаучи приказани као јунаци и као митске личности. За ово је највише заслужан јужноамерички писац Хозе Хернандес који је 1872. године објавио епску песму „Гаучо Мартин Фијеро“. Кроз 395 стихова испричао је о одметнутом гаучу који се бори против диктаторске власти (односно европског утицаја и подмитљивости). „Мартин Фијеро“ поклопио се са незадовољством Аргентинаца због непоштеног понашања велепоседника. Песма се раширила по народу, у толикој мери да су је многи научили напамет.

Овај талас одушевљења гаучима допринео је да један од њих – Антонио Гил постане светац. Према народном предању, Антонио Мамерто Гил Нуњез био је

аргентински Робин Худ који је узимао од богатих (los ricos), да би помагао сиромашнима (los pobres). На крају је ухваћен и погубљен, али сећање на њега живи и данас. Осмог јануара, на годишњицу Гилове смрти, окупи се сваке године више од 100.000 људи на светилишту насталом на месту где је обешен. Сви носе црвене свеће и заставице којима обележавају невино пролиvenu крв. Дуж улице нанизани су мали гримизни олтари посвећени том гаучу, нечасном за живота, а светом по смрти. Одатле, верује се, Гилов дух надгледа оне којима је данас заштитник – возаче таксија и камионџије.

Данас је гаучо симбол аргентинског националног поноса и персонификација „аргентинидада“: независности, ослобођености на самог себе и снажне везе са земљом. Када је Аргентина била домаћин Светског првенства у фудбалу 1978. године, званична маскота био је Гаучито, дечак који је носио гаучов шешир и пончо. А 10. новембра сваке године Аргентинци славе Dia de la Tradicion, познатији као Дан гауча. На крају су бунтовни изопштеници освојили срца свих својих сународника ■

ЈЕВРЕЈСКИ ГАУЧИ

Брод пун руских Јевреја који су бежали од царског прогона пристао је 1889. године у Санта Фе у Аргентини. Ненавикнути на тешке услове живота у пампи, убрзо су оболели и почели да гладују. Срећом, барон Морис де Хирш чуо је за њихове невоље и основао Друштво за насељавање Јевреја. У то време Аргентина је била махом ненасељена, па је Хирш лако закупио велике земљишне поседе у више аргентинских покрајина, које је населио јеврејским придошлицама.

Јевреји су образовали насеља и земљорадничке заједнице. Ту су упознали гауче, с којима су се убрзо спријатељили. Гоничи стоке научили су придошлице вештинама неопходним да би се преживело у дивљини, а Јевреји су усвојили и обичаје својих нових пријатеља – јахали су коње, пијуцкали јерба мате и носили црне шешире широког обода.

Јеврејски гаучи доживели су судбину осталих – временом напуштали су насеља и одлазили у веће градове, као Буенос Ајрес, где је било више пословних прилика. Данас постоје још само два насеља која су основали јеврејски досељеници – Моузес Вил и Вила Клара. Међутим, иако је у њима остало свега неколико десетина Јевреја, деца мешају шпански и јидиш и ниједна радња не ради на јеврејски празник Јом Кипур ■

Поздрави из Патагоније

Почетком 20. века аргентинска власт покушавала је на све начине да насели проређену област Патагоније, па је поклањала земљиште. Понуда је привукла хиљаде досељеника међу којима су се нашли и чувени амерички одметници Буч Касиди и Санденс Кид. Њих двојица и Санденсова невенчана сапутница Етел Плејс населили су се у Чолила долини 1901. године, жељни мирног живота и поштовања закона. Купили су стоку, поднели захтеве за имања и, временом, постали угледни грађани. Када је обласни гувернер пролазио ту-

да вршећи инспекцију, Буч и Санденс приредили су му добродошлицу за памћење. Нажалост, срећа је била кратког века. Већ 1905. године одметници су морали да беже из Аргентине јер су били оптужени за пљачку банке, иако то нису учинили. Одатле су отишли у Боливију, где су изрешетани у окршају са боливијском војском.

Неколико деценија пре тог догађаја, 1865. године, око 150 велшких насељеника дошло је у Патагонију бежећи од британске власти. С обзиром на то да су намеравали да се баве земљорадњом, били су непријатно изненађени када су сазнали да на том поднебљу скоро никада нема кише. Срећом, спријатељили су се са урођеницима из племена Техуелхе, који су их научили како да направе системе за наводњавање којима ће повећати приносе. Убрзо је пристигло још Велшана, па је у деловима Патагоније остао и до данас присутан снажан велшки културни утицај. Многи становници говоре и шпански и велшки ■

Већ неколико стотина година људи живе на Фокландским острвима – 480 километара удаљеним од обале Аргентине – и тако угрожавају опстанак тамошњих пингвина. Међутим, све се променило 1982. године, када су Аргентина и Велика Британија заратиле око Фокландских острва. Испоставило се да су рат, минска поља и нестабилни дипломатски односи допринели да заједница пингвина настави да се развија.

Откако је 1816. добила независност од Шпаније, Аргентина је покушавала да на било који начин успостави превласт над Фокландом. Неки Аргентинци и данас сматрају да су Фокландска острва њихова, премда се стегнуто лице краљице Елизабете смешка са сваке тамошње новчанице, а све државе на свету признају власт Велике Британије. Иако је Аргентина неславно изгубила сваку наду за превласт над Фокландским острвима 1982. године, истраживања јавног мњења показују да 80 одсто Аргентинаца прижељкује да влада поврати Islas Malvinas, како се ова острва зову у шпанском говорном подручју.

Фокландска острва су мала, а има их око две-ста. Тамо живи око 3000 људи, има 700.000 оваца и око милион пингвина, и то пет различитих врста – јужни камењари, магелански, краљевски, генту и макаронски. Можда милион пингвина делује много, али пре 300 година било их је 10 милиона. Како су десетковани?

У 18. веку китово уље било је на цени, а у водама Фокландских острва било је много китова. Нимало изненађујуће, француски, британски и шпански ловци на китове убрзо су се појавили на острвима. Међутим, у поступку прераде китовог уља користи се кључала вода, за чије је загревање потребно гориво. Пошто би било сулудо да се за прераду китовог уља користи исто то уље, а на острвима није било много дрвећа, морало се наћи нешто друго за ложење. Ма колико изгледало свирепо, китоловци су у ту сврху користили – пингвине! Јер, слојеви заштитног сала испод коже пингвина веома су запаљиви. Пошто се пингвини нису плашили људи и нису бежали од њих, завршавали су у пећима.

Срећом по пингвине, китово уље престало је да буде толико на цени када су у другој по-

ловини 19. века почела да се користе фосилна горива. Острвска индустрија је готово изумрла, и једино о чему су пингвини морали да брину у то време била је повремена крађа јаја. Нажалост, идили је поново дошао крај 1982. године, када је Аргентина покушала да отера Британце са Фокланда.

Премда је присуство Велике Британије на Фокландским острвима одавно било трн у оку Аргентинаца, ниједан представник власти није покушао да то промени, све до генерала Леополда Галтијерија и његове војне диктатуре. Не-

Када се све окончало, британска влада је установила да је потрошено неколико милиона фунти како би „се вратила“ Фокландска острва, па је пред јавношћу требало наћи неки разлог због кога би се цео сукоб, бар привидно, исплатио. Рибарење је изгледало као најједноставније решење, па је влада успоставила рибарску зону око острва и свима продавала дозволе – од месних рибара до међународних рибарских предузетника. Био је то добар план, изузев што су и пингвини рачунали на ту исту рибу да би

гвини или потону и удаве се, или беспомоћно плутају и изгладне до смрти.

Сукоб Аргентине и Велике Британије довео је до напетости између две земље и дипломатског „хода по јајима“. Ниједна страна није вољна да изазове другу, чак ни по питању експлоатације нафте у водама Фокландских острва, премда стручњаци процењују да ту има око 11 милијарди барела. Докле год траје та напетост, пингвини су безбедни.

На другој страни, ратни подухвати заштитили су станиште пингвина на бизаран начин. Наиме, када је аргентинска војска окупирала острва, дуж обала и поља закопала је мине у циљу одбране од Британаца. Данас су минска поља обележена и жицом ограђена и постала су главно станиште

МИНЕ ЗА ПИНГВИНЕ

Рат никада никоме није користио.

Изузев пингвинима на Фокландским острвима.

способан да реши тешкоће аргентинске привреде и озлоглашен због отмица и убиства политичких противника, генерал је покушао да потпири ватру национализма напавши 2. априла 1982. године углавном небрањена Фокландска острва. Брзо је прогласио победу над Британцима, али то је било кратког века. Тадашњи премијер Велике Британије Маргарет Тачер није намеравала да се повуче пред озлоглашеним диктатором чак ни због тако безначајног и безвредног комада земље као што су Фокландска острва. У двомесечном рату који је уследио убијено је око 1000 аргентинских војника, а суноврат генерала Галтијерија био је неминован.

се хранили. Убрзо је надметање с људима у риболову постало за пингвине већа претња него ложење у данима лова на китове. За свега једну деценију, од шест милиона пингвина остало је око милион јединки.

Међутим, рат је истовремено и помогао очувању пингвина на Фокланду. Као прво, спречио је цурење нафте у тим водама, што би пингвине значајно угрозило. Чак и најмања количина нафте која процури у море опасна је за те птице. Њихово перје мора бити подмазано тачно одређеном количином масноће, како би могле несметано да пливају и роне. Ако се запрљају сировом нафтом, пин-

гвина. За разлику од људи и оваца, они немају довољну тежину да би мине експлодирале. Тако су минска поља препуштена пингвинима.

Процењује се да на Фокландским острвима данас има око 25.000 неексплодираних мина. Оне држе на одстојању не само острвљане већ и знатижељне туристе који би пингвинима радо пришли ближе, да се не плаше мина. Премда је британска влада обавезна да уклони мине најкасније до 2009. године, острвљани Фокланда недавно су упутили влади предлог да очисти мине у другим подручјима, где је та опасност већа, као што су Ангола, Камбоџа или Авганистан ■

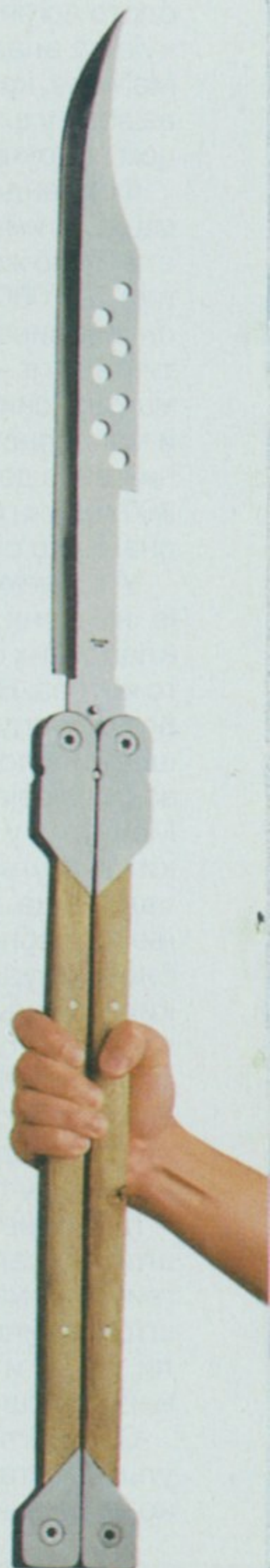

ДАН ЦЕО ДАН

Сунце никад не залази у аустријском граду Инзбруку, осим ако га неко не угаси. Наиме, тамо се налази вештачко небо „Бартенбах Лихт Лабор“, опремљено са 3000 флуоресцентних, халогених и LED сијалица којима се управља преко рачунара. Купола чији је свод висок 4,3 метра може да опонаша услове дневног осветљења било ког места на планети, од блиставог летњег јутра до олујног зимског поподнева. У оваквој куполи архитекте могу да виде и покажу финансијерима како ће се дневна светлост преламати кроз зграду коју су осмислили. На пример, архитекте из пројектантске фирме „Скидмор, Овингс и Мерил“ желели су да покажу финансијерима како ће изгледати њихов пројекат стакленог крова од 919 прозора, намењен терминалу сингапурског аеродрома. „Било их је тешко убедити да издвоје 1,7 милијарди долара“, каже архитекта Рос Вајмер, „све док нису промолили нос у унутрашњост модела зграде под вештачким небом“ ■

ЈАПАНСКА ДИМИСКИЈА

У јапанском манга стрипу „Battle Angel Alita“, главна јунакиња Алита користи необично оружје које назива сабљом димискијом, премда нимало не личи на то древно сечиво (нама познато из јуначких народних песама). Предузеће „True Swords“ израдило је верну копију оружја. Сечиво је од челика, а дршка од храстовине. Када се расклопи, оружје је дугачко читав метар, а тешко 4,5 килограма ■

СНАЖНО ЗАСЕЦАЊЕ

Хидраулична клешта спадају у нарочити алат који се користи у спасилачким подухватима, када треба извући унесрећене из смрсканих кола, срушеног авиона, рушевина зграде... Углавном су веома тешка и гломазна. Међутим, хидраулична клешта Q1, произвођача „Resqtec“, три пута су лакша од уобичајених и теже само седам килограма. Могу да се обрћу за 180 степени и дејствују силом од највише 18,5 тона. Спасилачке екипе могу да на уређај причврсте и мала клешта, дуга свега седам центиметара, која делују снагом од 4,6 тона ■

педесет два

МОЋ У КУЋИ

Можда нисте приметили, али у просечном дому има много рачунарске снаге. При том се не мисли само на кућни рачунар, већ на електронске мозгове који остају скривени наочиглед укућана – у телевизору, машини за прање веша, клима-уређају, чак и аутомобилу. Када би рачунарска снага свих ових уређаја могла да се удружи, била би пет пута јача од просечног лептопа. Произвођачи електронске опреме могу себи да дозволе употребу процесора непотребно веће снаге, па тако на крају врхунска електроника тавори опремљена врхунским чиповима, чији је једини задатак да пусте нову епизоду „Доктора Хауса” ■

Н. В.

Типични лептоп

6300

милиона инструкција по секунди (mips)

Савремени дом

31.670

mips

Расподела по просторијама:

= 200 mips

Дневна соба = 26.750 mips

Конзола за игру	21.000
Кутија од кабловске ТВ	2.000
DVD плејер	2.000
TiVo уређај	1.000
Телевизор	600
Музички уређај	150

Радна соба = 2.600 mips

Бродбенд рутер	800
Бежични рутер	800
Смартфон	500
Инкџет штампач	350
Дигитални фотоапарат	150

Гаража = 1.690 mips

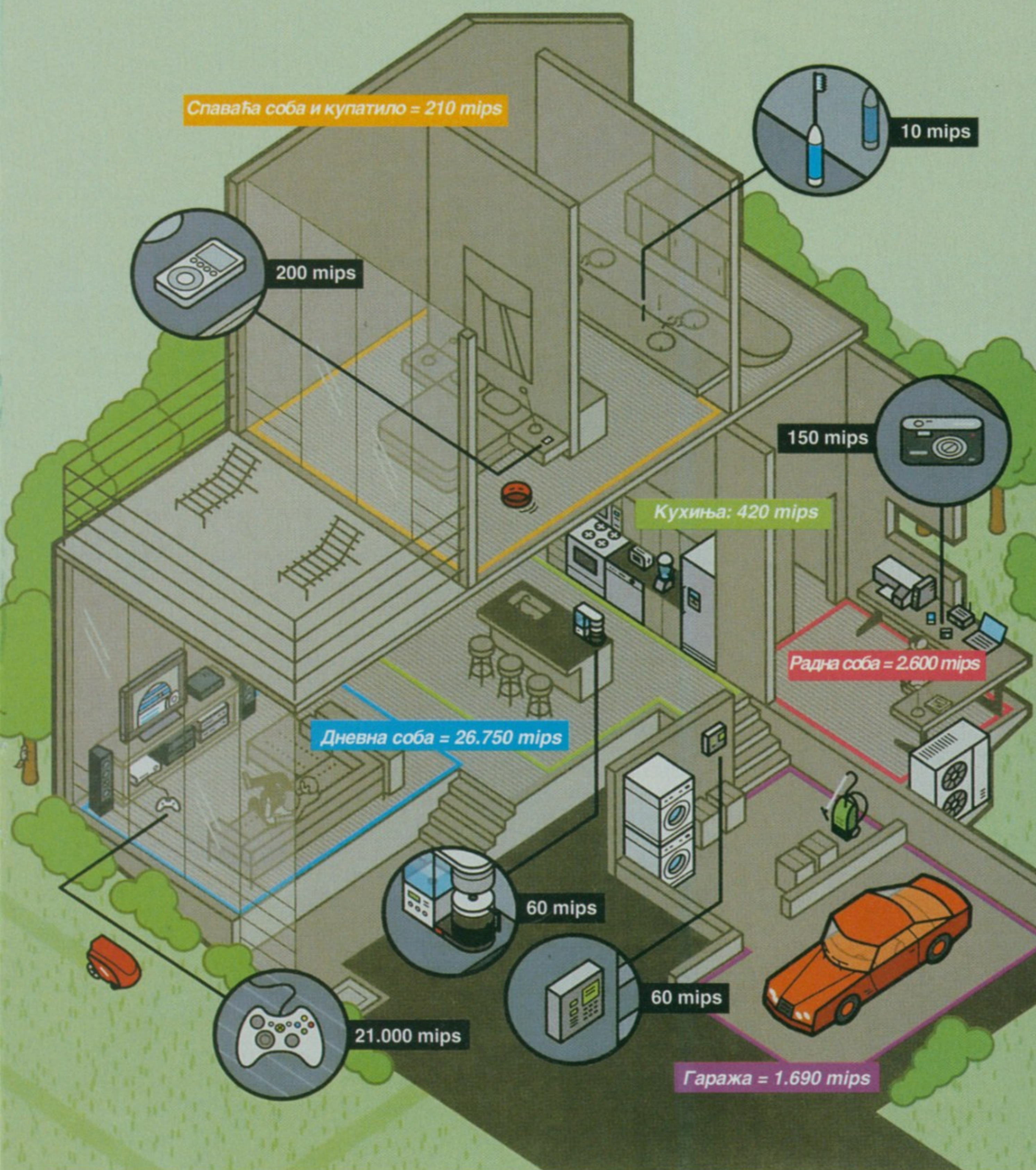
Аутомобил	1.300
Роботизовани усисивач	80
Машина за прање веша	60
Машина за сушење веша	60
Усисивач	60
Подешавање грејања	60
Сигурносни систем	60
Роботизована кос. за траву	10

Кухиња = 420 mips

Фрижидер	60
Машина за прање судова	60
Микроталасна пећница	60
Шпорет	60
Тостер	60
Блендер	60
Апарат за кафу	60

Спаваћа соба и купат. = 210 mips

iPod плејер	200
Електр. четкица за зубе	10

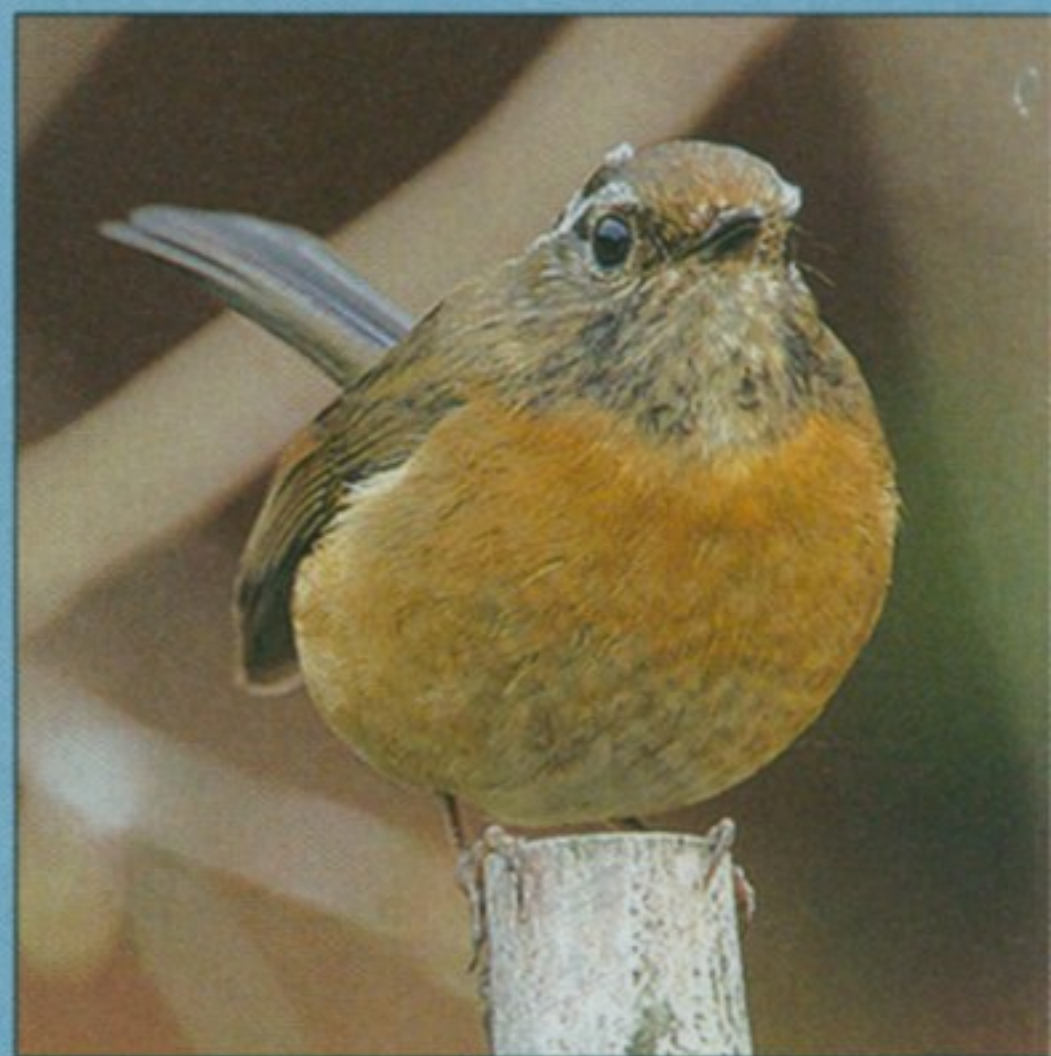

ЗАБАВНИКОВ
300

ПОЈ СЛАВУЈА

Мухарице, Muscicapidae, јесу најбројнија породица у птичијем свету. Једној од 1500 врста припада и славуј, птица певачица. Он је гнездилица која на Стари континент долази с првим данима пролећа. Путује у јатима ноћу, мужјаци одвојено од женки. Мужјаци стижу први. И мали славуј *Luscinia megarhynchos* и велики *Luscinia luscinia*. Да се не огласе песмом, њихов долазак прошао би непримећен јер се бојом перја лако уклапају у околну грмље и крошње. Иако се верује да славујев пој обухвата од 20 до 24 различите строфе, све птице их и не знају и не користе. Тој вештини старији славуји уче млађе, па између њихових гласова може да се уочи разлика, као и између „хорова“ различитих учитеља. Поједини славуји певају само ноћу, други готово увек дању. Иако између малог и великог славуја нема разлике у изгледу, осим у дужини тела од 17 и 19 центиметара, песма их одваја. Велики славуј пева спорије, дубљим тоновима и с дужим размацама између строфа, али јаче и громкије од малог славуја, који уме да отпева много више строфа или чак све да би употпунио своју песму ■

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
27. 7. 2007.

Periophthalmus
је водоземац
необичног изгледа
и начина живота.

СКАКАЧ ИЗ БЛАТА

Подсећа на рибу а не уме да плива, јури по песку иако нема ноге и лети вијугајући телом као да је змија. Ову загонетку природа је поставила научницима и збунила их

Када су природњаци крајем деведесетих година прошлог века у афричком приобаљу Атланског океана око Сенегала и Анголе уочили необичну животињу, на тренутак су се збунили. Пре него што су је пажљиво проучили, нису знали којој врсти припада. Јер, била је налик на рибу која се праћакала у плићак, али је и скакала по гранама вијугајући телом као змија, и попут даждевњака јурила по песку.

Наравно, није им требало много времена да установе да је у питању ретка врста водоземаца која настањује само топле и влажне тропске пределе. Уз латинско име *Periophthalmus* и одговарајући описни назив – скакач из блата.

Као и сви кичмењаци из породице Amphibia, животиња које су прилагођене животу и у води и на копну, и скакач има издужено тело променљиве телесне температуре према околној средини, еластичну кичму, способност да

дише и шкргама и плућима, али и преко глатке љигаве коже. Влага, односно вода, неопходна му је за живот. Размножава се лежењем јаја, о којима води бригу мужјак. Ипак, по свим осталим особинама *Periophthalmus* је јединствен. Животиња је, кажу научници, као живи траг еволуције. У њој су обједињени и трагови древне прошлости, али и одлике данашњих водоземаца.

Обликом тела *Periophthalmus* највише подсећа на рибе, великом главом на даждевњака, а избуљеним очима на жабу. Вретенасто тело дужине до 25 центиметара има два одвојена леђна пераја и два снажна грудна, што је савршена опрема за пливање. Међутим, животиња готово да и не зна да плива, већ тромо плута. Најчешће борави у плићак, где се грудним перајима одбацује од дна или се целим телом укопава у муљевито тло. Тако стопљен с околином, скакач из блата има сигурно уточиште од грабљиви-

ца, добар извор хране, али и полазиште за излазак на копно. Очима, које као дурбини виरे с површине, најпре осмотри околину а потом скаче из муља.

Periophthalmus се вешто креће по тлу грабећи напред снажним грудним перајима као ногама. Ако се умори од шетње или осети да му се кожа суши, брзо зачепрка по земљи и завуче се у влажније тло у дубини. Баш као из воде, и из блата ће искочити да настави потрагу за храном, мушицама и инсектима.

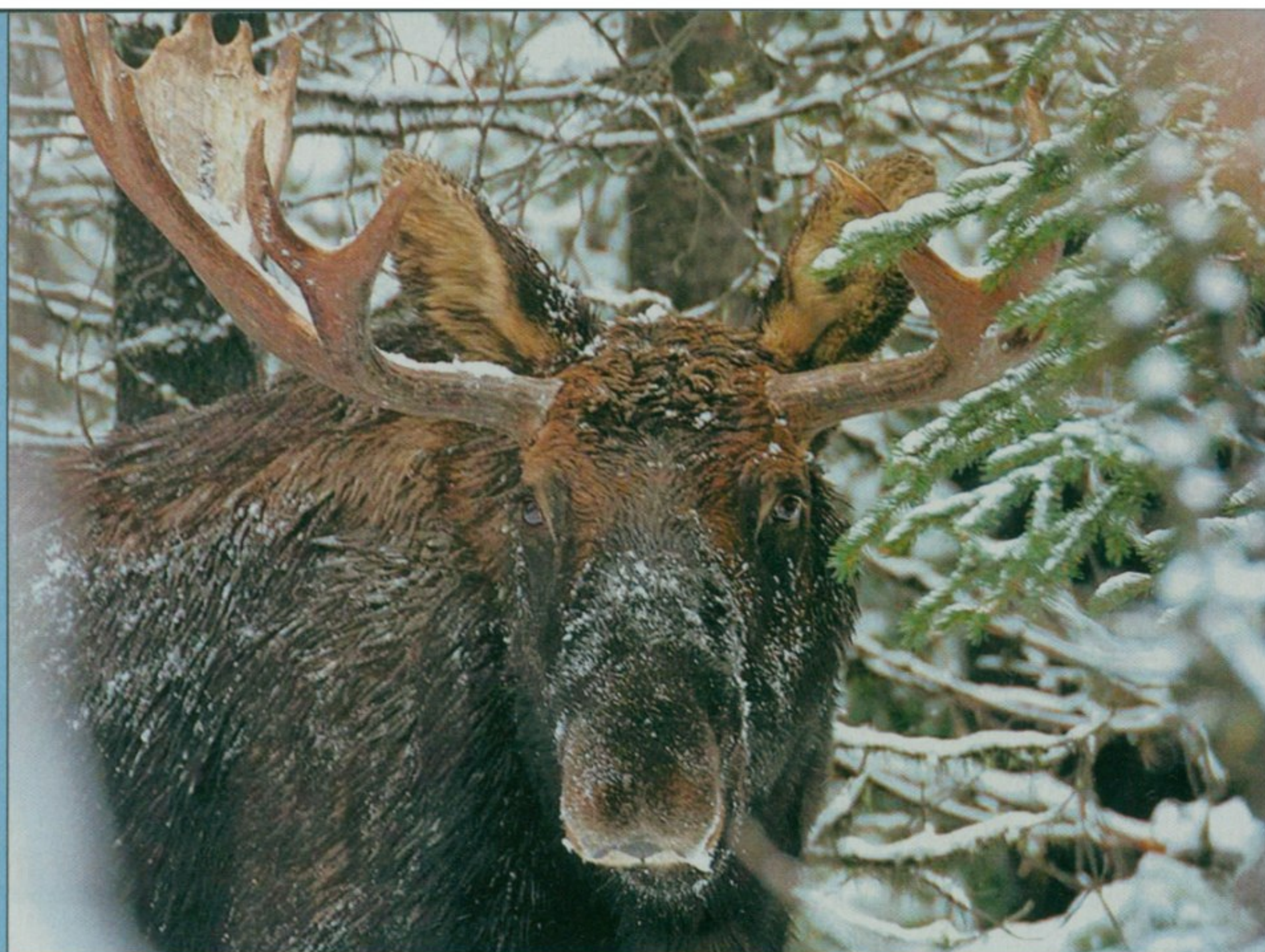
Како у крошњама стабала има довољно и влаге и хране, *Periophthalmus* ће и ту радо заћи. Једноставно ће се узверати уз дрво. Уколико пожели да пређе на другу крошњу, одбиће се од гране и вијугањем тела прелетети.

Ипак, ових чудесних животиња, која броји 35 врста, нема много, па се природњаци залажу за то да се што пре стави под заштиту. Ако је већ касно откривена, бар да не буде прерано изгубљена ■

педесет четири

КАКО СЕ КЛИЗИ УВИС

Веверица, *Sciurus vulgaris*, изузетно је спретан пењач. Захваљујући дугачким и оштрим канцама, које подсећају на људске прсте, и посебној техници пењања, брзо и сигурно може да се узвере уз свако стабло, чак и оно с глатком кором. Веверица се хвата за кору дрвета са све четири ноге, и то истовремено, затим се залети и скочи увис. Пошто се сваки покрет одвија великом брзином и скок иде за скоком, изгледа као да веверица клизи уз дрво ■

ВЕШТИНА ХОДАЊА И ПОТРБУШКЕ И ПОЛЕЂУШКЕ

Најкрупнији међу јеленима је лос. Али, то што је до плећке висок два метра и тежак чак 800 килограма понекад му причињава велике потешкоће. Када се нађе на тресетиштима у којима има

много воде, где тло не може да га држи, *Alces alces* примењује необичне вештине да не би потонуо у блато. На таквом тлу лос се спушта стомаком на земљу, пружа предње ноге и папцима граби напред док се стражњим одупире, лагано клизећи преко муљевите површине. Понекад се велики јелен изврне на бок па се преко опасног тла одбацује машући ногама ■

МАЦ, МАЦ!

Природњаци су се недавно нашли у недоумици. Треба да реше питање да ли ће мачку *Allerca* убројати као још једну врсту у породицу домаћих мачака, *Felis domestica*. Наиме, *Allerca* је мачка коју као кућног љубимца могу сви да имају, чак и они који су алергични на те четвороножне животиње. Калифорнијски стручњаци Биотехнолошког института у Сан Дијегу извршили су незнатну измену у генетском склопу мачке – одстранили су онај који утиче на лојне жлезде да луче беланчевине које изазивају снажну реакцију имунолошког система човека. Овај „недостатак“ мачкама не ствара никакве тешкоће за нормалан живот, али алергичне особе ослобађа непријатног кијања и кашљања ■

Allerca,
безопасни
кућни љубимац.

Челуист рибе оклопника мрвила је плен снагом од пет тона.

СЕЈАЧИ СМРТИ

Амерички научници тврде да су у прадавна времена нашу планету настањивале застрашујуће велике, снажне и крволочне животиње какве човечанство, срећом, не памти. Господар мора била је риба оклопник *Dunkleosteus terrelli*. Живела је пре 350 милиона година, била је дугачка 10 метара, тешка око четири тоне и имала је најсмртоноснију челуист свих времена. Риба је у делићу секунде снагом од пет тона отварала и затва-

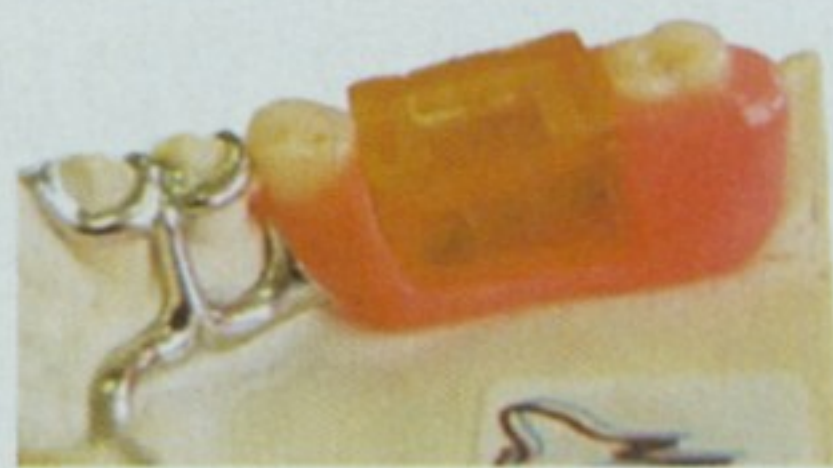
Застрашујући господар копна била је птица која је трчала брзином од 50 километара на сат.

рала уста пуна плочастих зуба, мрвећи плен. Пре 65 милиона година, на копну је смрт сејала животиња *Phorusrhacidae*, врста птице диносауруса. Била је то највећа и најбржа грабљивица, висока око три метра, тешка око 500 килограма, која је трчала 50 километара на сат, изузетно снажног кљуна и канци ногу, којима је хватала и комадала плен. До ових података научници су дошли на основу рачунарске симулације којој су подвргли остатке костију нађених у Патагонији ■

С. Делибашић

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

● Петнаест научних установа широм света, међу њима и немачки Фраухофер институт за биомедицинска истраживања, ради на поузданом начину узимања лекова, погодном за заборавне болеснике. Решење је **вештачки зуб** у који се ставља лек. Спољни уређај наложи вештачком зубу да одложи лек у пацијентова уста, и то тачно у предвиђено време ■

● Међународна агенција за атомску енергију прерадила је стари знак упозорења за **опасност од зрачења**. Нови симбол састоји се од лобање са укрштеним костима и особом која бежи. Агенција је утврдила да многи нису схватили стари знак и шта би требало да раде у случају опасности ■

● Према вестима из Јужне Кореје, корисници Интернета ће за **десет година** моћи да скину и мирисе док посећују сајтове. Тамошњи стручњаци су уверени да ће преко Интернета моћи да се укључи посуда с мирисима коју ће имати сваки корисник рачунара ■

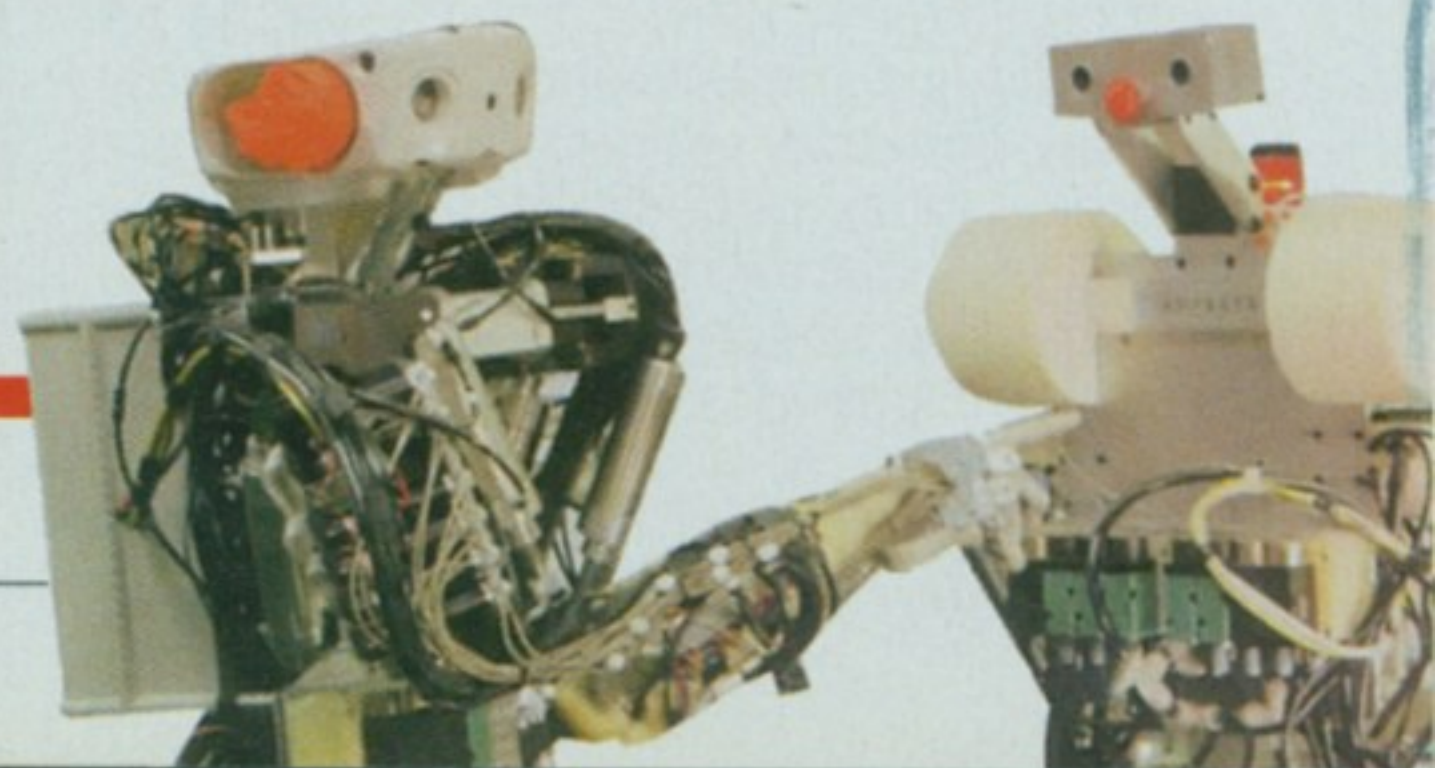

● **Пужеве штеде снагу** клизећи по слузавом трагу који оставе остале јединке. Лучењем слузи пуж троши трећину укупне енергије. Најновија истраживања показују да је клизање по постојећем трагу знатно делотворније. Истраживачи са Универзитета Сандерленд дошли су до ових закључака мерећи дебљину слузавог трага ■

● Изгледа да су Марко Антоније и Клеопатра били **ружни људи**. Сребрњак из 32. године пре наше ере распршио је илузије о лепоти чувеног љубавног пара, о којој је певао Шекспир, а холивудски продуценти снимали филмове. На сребрњаку је Марко Антоније приказан са буљавим очима и меснатим вратом, док Клеопатра има танке усне, шиљату браду и нос ■

● **Робот** који је у стању да учи на сопственим грешкама покушава да научи и да хода. Декстер који је направила независна истраживачка групација „Ениботс“ бележи положај свог „тела“ сто пута у секунди и користи те податке да унапреди кретње. Његови творци се надају да ће Декстер кроз неколико месеци моћи и да потрчи ■

- **Преци човека** и шимпанза кренули су засебним еволутивним путевима пре приближно 4,1 милион година, кажу истраживачи са државног универзитета у Северној Каролини. До тог закључка дошли су поређењем дезоксирибонуклеинске киселине (ДНК) из различитих делова генома човека, шимпанза и гориле. На основу фосилних остатака откривених до сада сматрало се да је до разлике у развоју дошло пре 2 – 10 милиона година ■

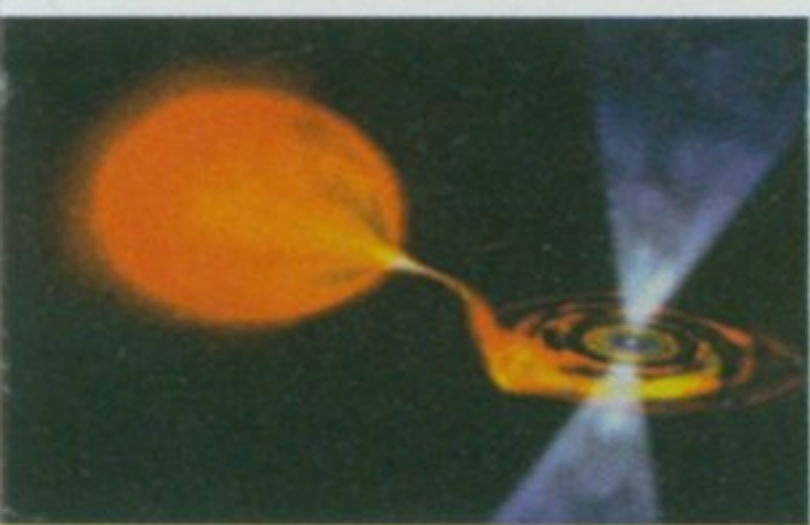

- Истраживачи су открили да **биљни нектар** садржи коктел састојака који неке врсте животиња које врше опрашивање привлаче, али одбијају друге. Ботаничари немачког Макс Планк института за хемијску екологију проучавали су нектар из биљке дивљег дувана и са његових 35 састојака вршили огледе на различитим животињама. Открили су да један од састојака – никотин – одбија неке опрашиваче, док друге привлачи ■

- Чланови друштва за очување живота у дивљини успели су да ухвате и обележе GPS огрлицама **азијске гепарде**, који су на ивици истребљења. Ово је први пут да истраживачи могу да прате ове ретке животиње (Гепарди махом живе у Африци.) ■

- Астрономи Европске свемирске агенције уочили су необичну неутронску звезду која се обрће брже него иједна друга. **Неутронска звезда ХТЕ J1739-285**, која има промер свега 10 километара али масу као Сунце, обрће се 1122 пута у секунди. Њена снажна гравитациона сила одвлачи гас са суседне звезде ■

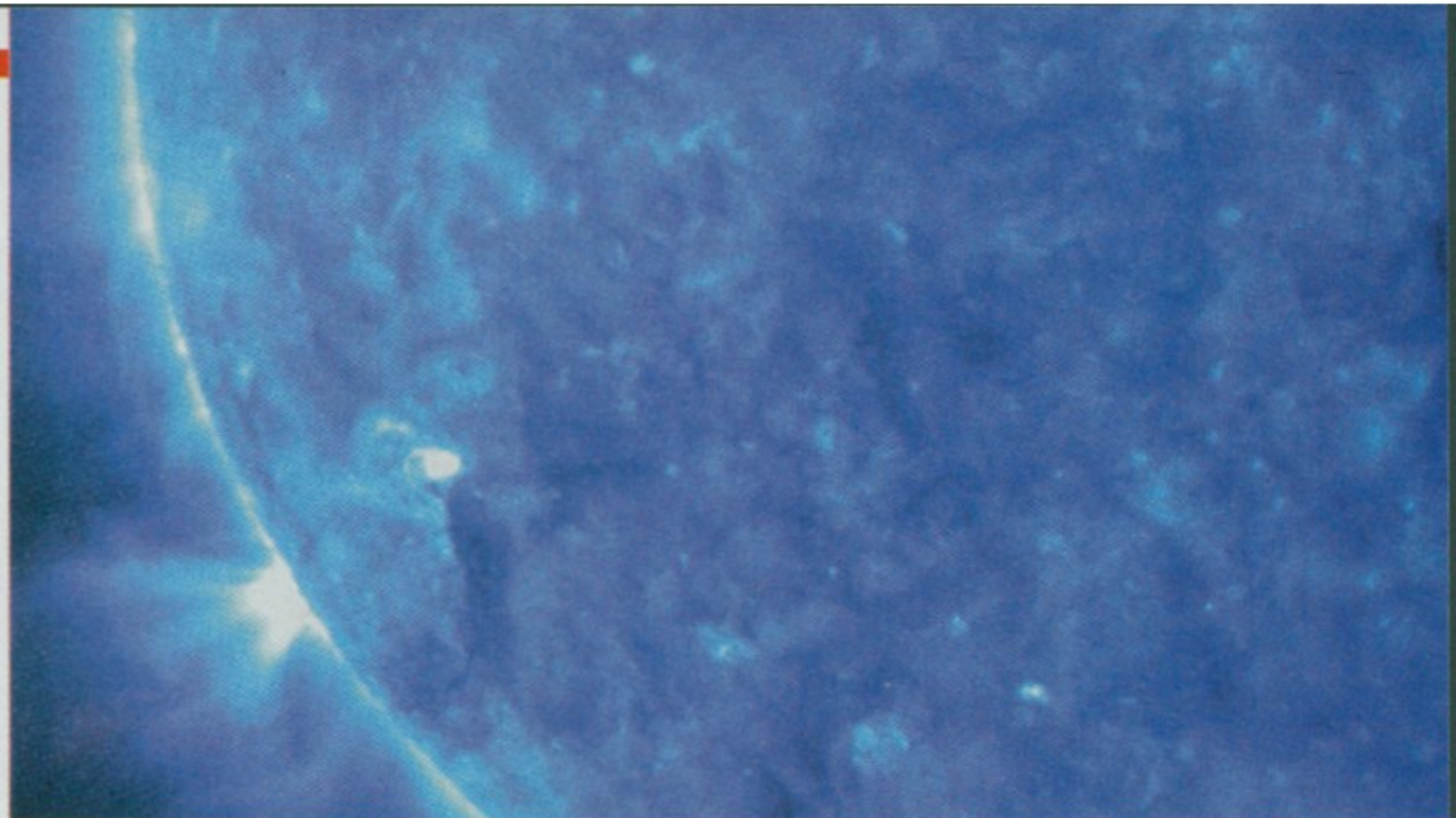

- Пораст температуре могао би да има већи **утицај на децу** него на одрасле. Истраживачи са Сиднејског универзитета нашли су повезаност између пораста температуре и већег броја пријава болести код деце, нарочито оне која болују од гастроентеритиса ■

- **Машине за читање с усана** ускоро ће се користити за хватање криминалаца. Технологија развијена на Универзитету Ист Англије може да на основу видео-снимка помицања усана направи текстуални запис ■

- Живот једне америчке тинејџерке претворио се у **петонедељни пакао** – непрекидно је штучала, осим када би заспала. Џенифер Ми је ишла на прегледе код неуролога, епидемиолога, акупунктуристе, па чак и код хипнотизера. Нико од њих није могао да јој помогне и заустави напад штучавице. Након пет недеља необјашњиво се повукла, као што је и дошла ■

- Када Сунце „подригне”, то **дивљање соларне енергије** може да нашкоди мрежама електричних водова и сателитским везама на Земљи. Наравно, не постоји ништа што би научници могли да учине да би спречили такве појаве на Сунцу. Уместо тога, Насине летелице праве фотографије које могу да нас благовремено упозоре када се то деси ■

- Неке особе које болују од епилепсије могу добити напад само обичним прањем зуба. Истраживачи са Универзитета у Мелбурну прегледали су три пацијента који су искусили **напад епилепсије** док су четкицом прелазили преко одређеног дела уста. Снимци начињени магнетном резонанцом показали су да су сва три пацијента имала оштећења близу делова мозга задужених за говор и покретање руку ■

- Људи су користили **рукавице** још **у древној Грчкој** (помињу се у неким преводима Хомерове „Одисеје”), а Европљани су почели да их носе тек у 13. веку, и то као модни детаљ. Рукавице су биле платнене и свилене, дуге до лаката, и носиле су их даме ■

- Људи су почели да користе **гвожђе** отприлике 1200 година пре наше ере. За разлику од бронзе и сличних метала, гвожђе је могло да се употреби за јако оружје, али и алат за обраду земље и грађевинарство. Штавише, све велике цивилизације ослањале су се на гвожђе сем цивилизације Маја, која је **своје масивне пирамиде и градове подизала** користећи алатке направљене углавном од камена ■

- **Језик глувонемих** разликује се у Северној Америци и Великој Британији. Споразумевање рукама у Британији обавља се помоћу обе руке, док је у Америци довољна једна. У Великој Британији могуће је чак користити и различита наречја у споразумевању ■

- У саопштењу издатом 2003, Економска комисија Уједињених нација дала је процену да **продаја роботизованих усисивача** неће достићи ни 400.000 примерака до 2006. године. Непуних годину дана касније, предузеће „iRobot”, произвођач популарног Румба роботизованог усисивача, објавила је да је продала милион робота до тог тренутка ■

СКЦ БЕОГРАД,
Срећна галерија

ПЕТИ МЕЂУНАРОДНИ
САЛОН СТРИПА
27-30. септембар 2007.

КОНКУРС

ПРИЈЕМ РАДОВА НА КОНКУРС
ПРОДУЖЕН ЈЕ ДО 31. 08. 2007.

Адреса:

СКЦ, Срећна галерија
МЕЂУНАРОДНИ САЛОН СТРИПА
Краља Милана 48
11 000 Београд, Србија

Пропозиције:

1. Право учешћа имају стрип аутори свих узраста из свих земаља света.
2. Радови такмичара млађих од 15 година биће жирирани независно од старијих учесника.
3. Кандидат може послати или донети лично, само један рад у оригиналу или квалитетној копији, обима од 1 до 4 табле.
4. Одабир теме, жанра, ауторски приступ и формат табле за конкурс, потпуно је слободан.
5. Рад може бити дело једног или више аутора.
6. Текст у стрипу мора бити на једном од језика народа бивших југословенских република или енглеском језику.
7. На конкурс послати личну биографију аутора или, ако је више аутора радило на стрипу (цртеж, сценарио, колор), биографију свих аутора појединачно, по следећим ставкама:
функција аутора (цртеж, сценарио, колор..), име и презиме, датум и место рођења, адреса сталног боравка, држављанство, број мобилног и фиксног телефона, e-mail адреса, назив рада, техника, година.
настанка дела, број страница (назначити пагинацију на полеђини).
8. Пристигли радови ће бити селектовани од стране жирија, за велику изложбу Салона, за официјелне награде Салона и награде спонзора.

Награде:

GRAND PRIX САЛОНА (статуета Салона, диплома, 500 евра) * Награда за најбоље остварење у домену класичног стрип језика (плакета Салона, диплома) * Награда за најбоље остварење у домену алтернативног стрип језика (плакета Салона, диплома) * Награда за најбољи сценарио/идеју (плакета Салона, диплома) * Награда за најбољи цртеж (плакета Салона, диплома) * Специјалне награде жирија (дипломе) * Награде у категорији такмичара до 15 година (дипломе) * Награде издавача * Награде спонзора

Специјална награда 5. Међународног салона стрипа:

МЕЂУНАРОДНА НАГРАДА ЗА СТРИП коју додељује Грег Кокс (САД, међународни продуцент анимираних филмова, стрипова и игара)

Награда подразумева новчани износ од 1000\$, уз обавезу да добитник у року од годину дана нацрта албум од 46 табли на задату тему од стране међународног жирија. Албум ће потом бити објављен у САД или Европи!

Информације: www.skc.org.yu; тел: 011/3602044; e-mail: skchappy@bitsyu.net

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК И КЊИГА КОМЕРЦ
ОБЈАВЉУЈУ

најбољу књигу о
РОЛИНГСТОНСИМА
икад написану на нашем језику!

Дејан Цукић
.....

THE ROLLING STONES
Упутство за употребу
.....

ЈОШ ЈЕ
НА СВИМ
КИОСЦИМА!

290
динара

ПРОДАЈА БУБРЕГА НА ЦРНОЈ БЕРЗИ

Људима који су одлучили да продају бубрег на црној берзи свакако је очајнички потребан новац. Иако је тачно да човек може да живи и са само једним бубрегом, такав подухват веома је опасан. Захват често изводи нестручно особље, не марећи да ли ће да оштети остале органе или ребра. Даваоци бубрега овим путем углавном потичу из слабо развијених земаља, где се сума од 1.500 долара за људски орган сматра добром ценом. „Вашингтон пост“ је открио да је половина становника у једном молдавском селу продала делове тела и органе (претежно бубреге) на црној берзи.

Више од 2000 Индијаца годишње прода бубрег, а све је учесталија и продаја половине јетре. Они који се баве откупљивањем органа плаћају им око 1.000 долара по бубрегу, а потом их препродају богатим купцима за 150.000 долара. Купци су углавном из Сједињених Америчких Држава, Израела и Европе. У тим земљама теже се долази до органа. У Америци, на пример, пацијенти чекају и по три године на пресађивање бубрега. Пошто је трговина органима у Америци и Израелу кажњива, тамошњи препродавци и пацијенти одлазе у земље где закони нису тако строги, да би обавили трговину. Бразил је озлоглашен као место

ВОДИЧ ЗА КУПОВИНУ БУБРЕГА (Подаци из 2003. године)

ПРОДАЈНА МЕСТА:
Ирак
Филипини
Турска
Бразил
Пакистан
Украјина
Босна и
Херцеговина

ДРУГИ ПОДАЦИ:

eBay – у фебруару 2000. године аукција за бубрег достигла је 100.000 долара пре него што је управа сајта онемогућила продају ■

САД – породицама преминулог даваоца нуде се бесплатни трошкови погребња, смањење телефонских услуга и – до милион долара за његове органе ■

„трансплантацијског туризма“. Тамо даваоци органа дају чак и огласе у новинама ■

КАКО ЖИВЕТИ У ПРОГРАМУ ЗА ЗАШТИТУ СВЕДОКА

Амерички Програм за заштиту сведока настао је 1970. године и ступио је на снагу законом о контроли организованог криминала.

У њему се дешава управо оно што смо видели у филмовима – сведоци се крију од освете дојучерашњих другова. Добијају нов идентитет, 60.000 долара годишње у ратама, разумну понуду за посао и психолошко саветовање. Откако је програм уведен, прихватило га је око 17000 људи. Нико ко је пратио смернице програма није настрадао. А оне су прилично једноставне:

НЕ ЧИНИТИ НОВЕ ЗЛОЧИНЕ

Веровали или не, око 17 одсто заштићених сведока починило је нови злочин и било откривено у томе. Штавише, већ први заштићени сведок у историји учинио је баш то. Џозеф Барбоза, звани Звер, сведочио је против Коза ностре и након тога је започео нови живот као Џо Бентли у Калифорнији. ФБИ га је уписао у куварску школу. Међутим, већ 1971. године се нашао на оптуженичкој клупи због убиства. Случај и пресуда су га разоткрили. Убрзо након што је помилован 1975. године, нађен је мртав ■

НЕ ЗВАТИ СТАРЕ ДРУГАРЕ У ПОСЕТУ

Живот у новом граду може бити усамљен и тежак, али је ипак најпаветније не звати старо друштво из краја. Нажалост, седамнаестогодишња Бренда Паз, која је сведочила против уличне банде Мара Салватруча, није се тога придржавала. Кријући се под новим идентитетом у хотелском смештају у Минесоти 2003. године, Бренда је позвала старо друштво да дође и види беспрекорно купатило у хотелу. Потом се вратила на подручје банде у северној Вирџинији. Убијена је у року од неколико дана ■

НЕ СКРИВАТИ СЕ У ЕНГЛЕСКОЈ

У британском програму за заштиту сведока, о сведоку воде рачуна локалне полицијске снаге, што се не заврши увек на најбољи начин. Сведок Томас Макартни тужио је полицију Северне Ирске јер му није издала чак ни нова документа на друго име. А Алан Декабрал, који је 2000. био очевидац убиства које је починила једна банда, убијен је на паркингу за мање од годину дана док је живео под заштитом полиције Кента ■

Ако занемаримо показивање поступка у случају пада авиона на почетку сваког лета, остаје да се учини само једно – завалити се у седиште. Ако авион пада,

КАКО ПРЕЖИВЕТИ АВИОНСКУ НЕСРЕЋУ?

гравитациона сила може да проузрокује повреде врата и зато нас подучавају да сагнемо главу међу колена. Из истог разлога, стјуардесе седе на седиштима која су окренута насупротив осталима. Наслони њихових седишта ублажавају удар и предупређују повреде. Али, ако је то безбедније, намеће се логично питање – зашто сва седишта нису

окренута супротно од смера летења. Авионске компаније на то одговарају да само желе да изађу у сусрет жељама и удобности путника, али то није једини разлог. Седишта окренута на супротну страну повећавају и потрошњу горива, што је авио-компанију „Саутвест ерлајнс“ нагнало да 1999. уклони таква седишта из свих својих авиона ■

КАКО ПРЕДУПРЕДИТИ ГРИП?

Током 1918. и 1919. године једна петина светског становништва заразила се gripом и као последица тога умрло је 50 милиона људи. То је већа смртност у току годину дана него што је црна куга у 14. веку проузроковала за четири године. Здравствени радници широм света покушавали су на разне начине да се изборе с вирусом.

1. СЛОГАНИ И ПРОПАГАНДА

Нема сврхе смишљати мере предострожности ако их народ не упамти. Зато су током прве године избијања епидемије званичници смишљали песмице у чијим су стиховима били уткани савети за чување од заразе. Ове песмице штампане су на постерима и лепљене по школама ■

2. КРАЈЊЕ МЕРЕ

Ако стихови не упале, затвор ће сигурно. У децембру 1918. године амерички Завод за здравствену заштиту донео је одлуку да се док траје епидемија затворе све кафане,

плесне дворане и биоскопи. Градске власти у многим америчким градовима донеле су прописе о озбиљним казнама за власнике тих објеката који не поштују одлуку. Неко време је било забрањено чак и окупљање на сахранама ■

3. ЧИШЋЕЊЕ НОСА

Лекари су тек 1918. године почели да увиђају да се грип преноси дисајним путем. То откриће дало им је нову замисао – очисти нос, и очистићеш се од вируса! Зато су пацијентима саветовали да миришу или прскају разне растворе, соду бикарбону, кинин, борну киселину, или сода-воду ■

ПОКРЕТНИ ИЗВОР ЗАРАЗЕ

Мама ме стално опомиње да, с времена на време, добро обришем и посебним средствима очистим мобилни телефон зато што је он извор заразе. Има ли у томе истине?

ЈАНА ЛАЗИЋ
Земун

Стручњаци упозоравају да је мобилни телефон пун бактерија јер, куд год да човек крене, микроорганизми са различитих места спремно ће се „уселити“ на њега. Истраживања су показала да сваки мобилни телефон који се подробно испита има мноштво различитих бактерија. Неке могу да изазову заразу коже, што се догађа ако се, рецимо, с позајмљеним телефоном „позајме“ и нечије бактерије. На двадесет до тридесет одсто мобилних телефона има бактерија које могу да се нађу у тоалетима. Разлог је једноставан: човек често одложи телефон на под или на лавабо и с таквих места покупи невидљиве „бубице“. Зато мобилни телефон заиста треба често добро обрисати и очистити посебним дезинфекционим средствима ■

ЦРН, БЕО, ОБОЈЕН

У нашу редакцију неко је послао ову песму једног црног дечака коју су 2005. на Интернету изабрали за песму године.

<i>When I born, I Black,</i>	<i>Каг родим се, ја црн,</i>
<i>when I grow up, I Black,</i>	<i>каг одрасћем, ја црн,</i>
<i>when I go in Sun, I Black,</i>	<i>кад сам на сунцу, ја црн,</i>
<i>when I scared, I Black,</i>	<i>кад сам ућлашен, ја црн,</i>
<i>when I sick, I Black,</i>	<i>кад сам болесџан, ја црн,</i>
<i>and when I die, I still Black.</i>	<i>и каг умрем, ја и даље црн.</i>

<i>And you White fellow,</i>	<i>А џи, белче?</i>
<i>when you born, you Pink,</i>	<i>Каг се родиш, ружичасџ си,</i>
<i>when you grow up, you White,</i>	<i>каг одрасћеш – бео,</i>
<i>when you go in Sun, you Red,</i>	<i>кад си на сунцу – црвен си,</i>
<i>when you cold, you Blue,</i>	<i>кад џи је хладно – џлав,</i>
<i>when you scared, you Yellow,</i>	<i>кад се ућлашиш – жуџ си,</i>
<i>when you sick, you Green,</i>	<i>кад си болесџан – зелен.</i>
<i>and when you die, you Gray.</i>	<i>А каг умреш – сив.</i>

And you call me colored? И џи мене зовеш обојеним?

СЛИКАР БУДУЋНОСТИ

Молила бих вас да ми кажете име и Интернет адресу аутора слике која се појавила на вашој насловној страни у броју 2887, под насловом „Хомо оптимус, човек будућности“.

**ЈЕЛЕНА
МИРКОВИЋ**
Београд
Жарково

КАД ЛАМА ПОЛУДИ

Недавно сам у Београдском зоолошком врту хранио ламе. Друг с којим сам био упозорио ме је да будем опрезан јер, ако се наљути, лама може да плуње и упрља човека.

Да ли је то тачно?

МИЛАН ВАСИЋ
Крагујевац

Узнемирене или преплашене ламе бране се тако што ће плунути особу која јој се замерила. А кад ова животиња, која изгледом подсећа на укрштену овцу с камилом, избаци стомачне сокове и непогрешиво

нациља човека, несрећнику ништа друго не преостаје него да сместа потражи купатило, скине сву одећу и брже-боље спере с тела ту неподношљиво смрдљиву и лепљиву течност. Срећа је што ламе веома ретко показују ову своју природну особеност. Иначе, није неуобичајено да се ламе међусобно споразумевају тако што ће једна другу да „заплуну“, али том приликом не користе стомачне излучевине, већ обичну плувачку ■

ЗМАЈ НА ТУРСКОМ

Драги мој „Забавнице“, не могу нигде да нађем турцизам за нашу реч змај (лат. draco, митско биће, на пример Змај од Ноћаја), а то ми је потребно за један мој пројекат. Такође бих молила да ме упутите на неки поуздан речник турцизама.

ЈЕЛЕНА
jelenanbg@mail.sbb.co.yu

Прво ћемо да испунимо другу жељу. Дакле, један такав речник је књига „Турцизми у српскохрватском језику“ чији је аутор Абдулах Шкаљић. Ову књигу издала је сарајевска „Свјетлост“ још 1979. године па се данас може наћи само у некој већој библиотеци.

Листајући тај речник, утврдили смо да је нашој речи змај по значењу најсличнији турцизам аждаја. У ствари, на првом месту уз ову одредницу у речнику (после назнаке, у загради, да је она персијског порекла) пише: „огромна неман која прождире људе и животиње“.

У даљем објашњењу, на истом месту, стоји:

< тур. ejderha, ejdeha < перс. e^hderha, e^hdeha, e^hder > „змај, митско биће змијоликог облика, с крилима и једном или више глава“ ■

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

Име аутора илустрације или слике коју објавимо на насловној страни наведемо у импресуму, где се налазе сви подаци о запосленима, наши телефони и Интернет адреса, као и начин претплате на „Забавник“. Ако чуваш бројеве, видећеш да у дну странице у броју 2887 пише да је аутор насловне Мајкл Паркис (Michael Parkes). Паркис припада такозваном магичном реализму и један је од водећих сликара и вајара тог уметничког правца. Дела познатог уметника налазе се у највећим светским галеријама и у приватним збиркама. Мајкл Паркис до сада је учествовао на заједничким изложбама у највећим галеријама Швајцарске, Америке, Холандије, Велике Британије, а имао је и самосталне изложбе у Њујорку, Паризу, Амстердаму. Дело Мајкла Паркиса оживело је на сцени „Шкорпион данс театра“ у америчком граду Фениксу почетком ове године. Више о овом уметнику може да се сазна на његовом званичном сајту: www.theworldofmichaelparkes.com ■

ЈОДОВ ПОДСЕТНИК

Чему служи ?

Има веома важну улогу у људском организму:

1. Подстиче менталну активност, тј. повећава IQ за 15 поена.
2. Подстиче правилан раст и развој.
3. Побољшава исхрану сагоревајући вишак масти.
4. Доприноси здрављу косе, коже, зуба и ноктију.
5. Чини вас бодрим.

Дневна потреба

Одраслом човеку 150- 200 μg /дан, деци 120 μg /дан. Трудницама и женама које доје потребна је највећа количина јода - 200 до 300 μg /дан.

Ко би требало да га узима?

Деца
Труднице и дојиље
Старије особе

Где се налази ?

- * Рибa и плодови мора
- * Млеко и млечни производи
- * Јодирана кухињска со
- * Поврће (шаргарепа, зелена салата)
- * Минерална вода која садржи природно растворен јод

ФАТАМОРГАНА НА АСФАЛТУ

Зовем се Димитрије Зорић и имам девет година. „Забавник“ ми редовно купују мама и тата који су, како кажу, одрасли уз

њега. Ја, у ствари, имам једно питање за тебе. Приметио сам од када су ове врућине, а ја се возим колима, као да је на путу у даљини нека бара, а када се приближим том месту ње нема. Хвала ти на одговору, а ја ћу и даље да те читам.

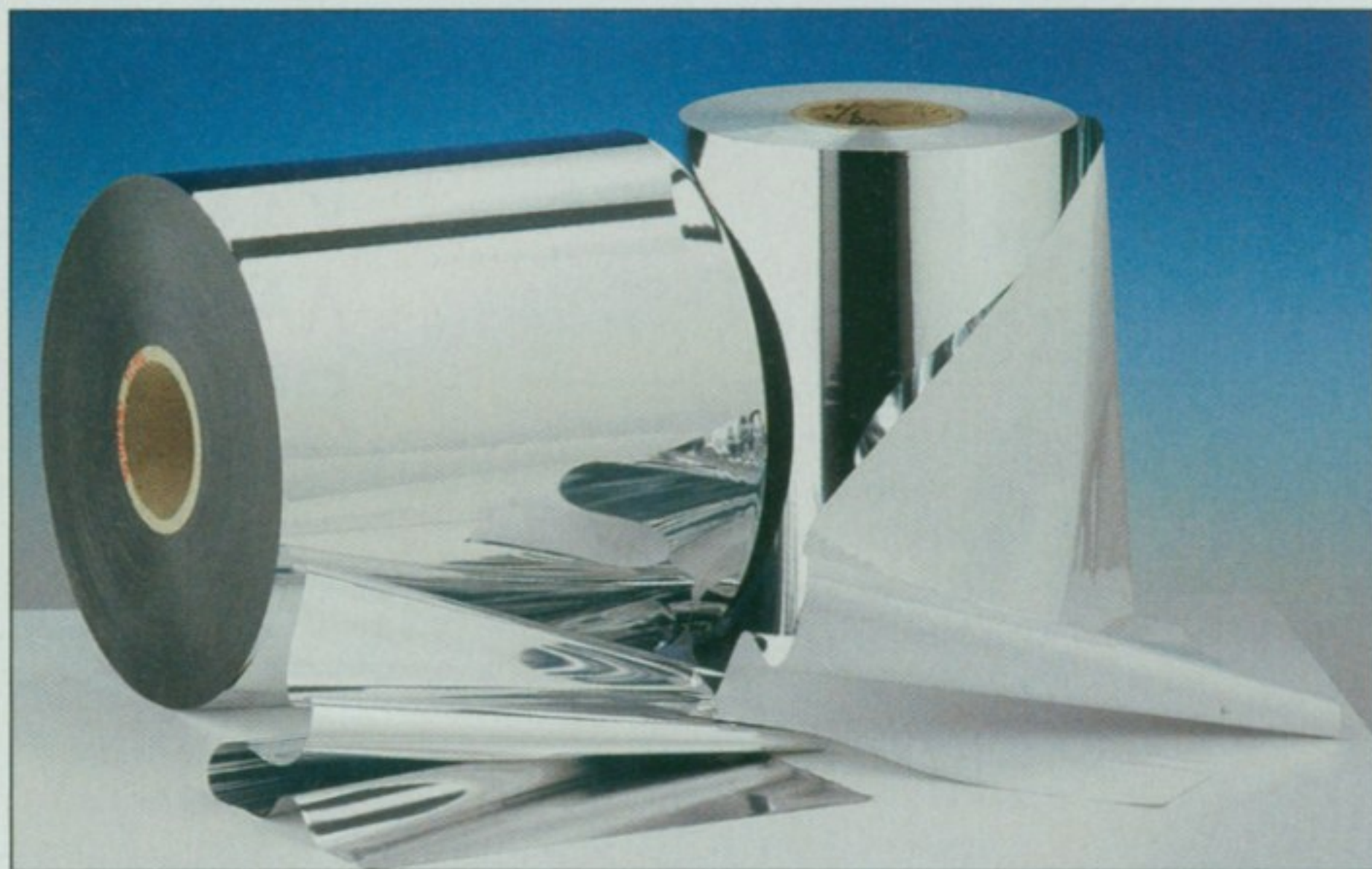
ДИМИТРИЈЕ ЗОРИЋ
Зрењанин

Драги Димитрије, о природној оптичкој појави коју ти помињеш писали смо у овој рубрици пре неколико месеци. Она се назива фатаморгана и настаје услед преламања светлости и њеног потпуног одбијања (тоталне рефлексије) у различито загрејаним слојевима ваздуха.

Фатаморгана се често види у пустињама и у тропским крајевима (рефлексија светлости неба даје утисак језера које „бежи“ како му се приближавамо) и на мору (нарочито у Месинском теснацу, између Сицилије и Калабрије, где се могу видети уздигнути бродови).

У твом Банату, за велике жеге, долази до појаве фатаморгане, коју народ зове „тера баба јариће“. Из истих разлога, и „бара“, о којој ти у свом писму говориш, честа је појава на свим асфалтним друмовима у врелим летњим данима ■

шездесет четири

НЕ ГРИЗИ АЛУМИНИЈУМ!

На сендвичу који сам јео пре неки дан остало је парче

алуминијумске фолије у коју је био запакован сир. Када сам случајно загризао фолију, осетио сам ужасан бол. Зашто?

ЗДРАВКО Ј.
Неготин

Сасвим је сигурно, Здравко, да си алуминијумску фолију загризао пломбираним зубом јер само у том случају човек може да осети бол. У чему је тајна? Смеса којом се пломбира зуб садржи и легуру сребра, а познато је да сребро у додиру са алуминијумом изазива благи електрични набој. Зато кад човек загризе фолију пломбираним зубом, од струје која се појави, осети оштар, готово парајући бол ■

РИБА КОЈА СЕ ЛЕПИ

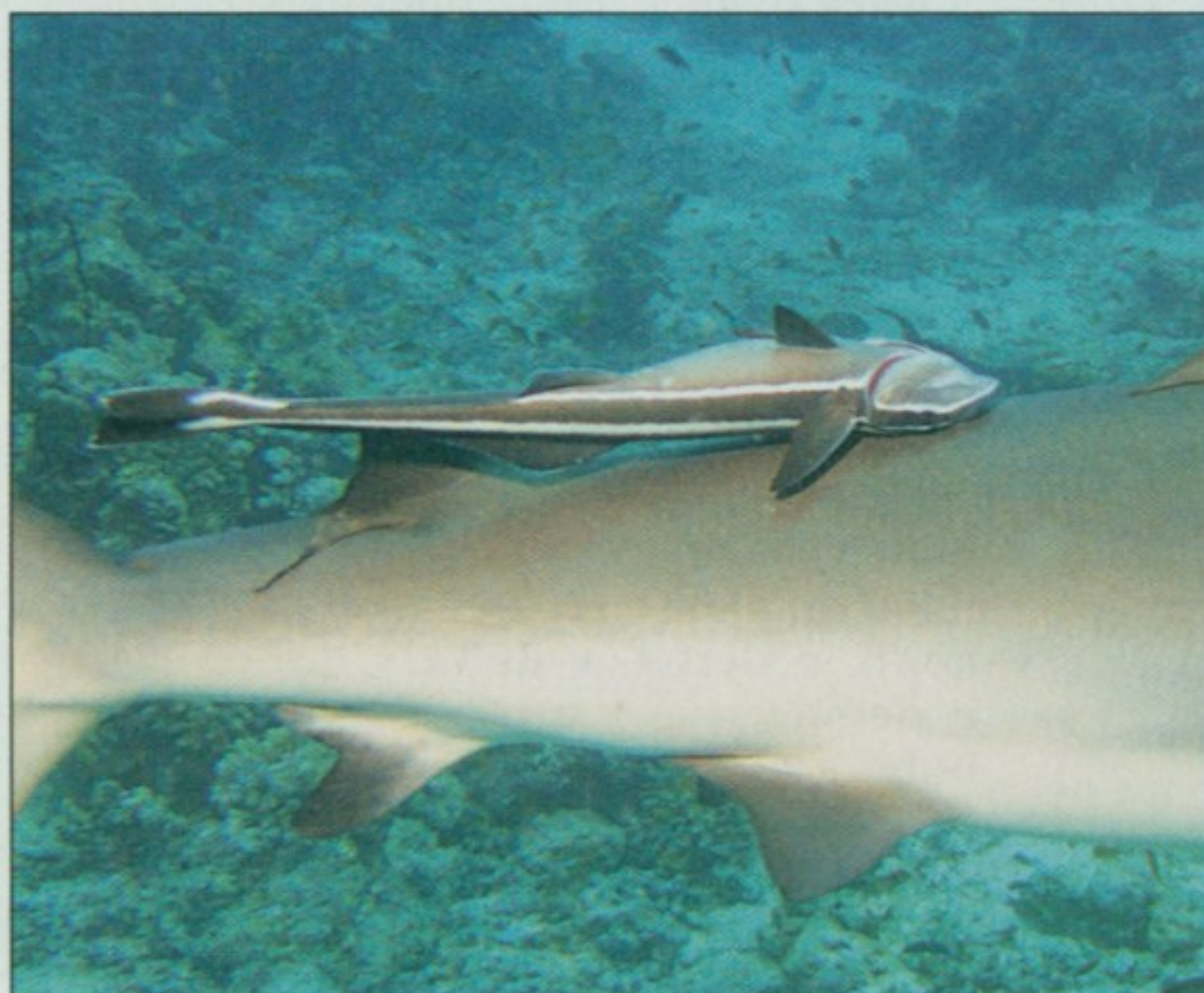
Чуо сам да постоји врста рибе која живот проводи прилепљена за бродове, па бих вас молио да нешто напишете о њој.

АНДРИЈА
Барајево

Реч је о морској риби из породице скуша (*Scombridae*) која се на латинском зове *Echeneis remora*, а код нас је позната под именом прилепуша или уставица. Смеђе је боје и може да нарасте до 25 центиметара.

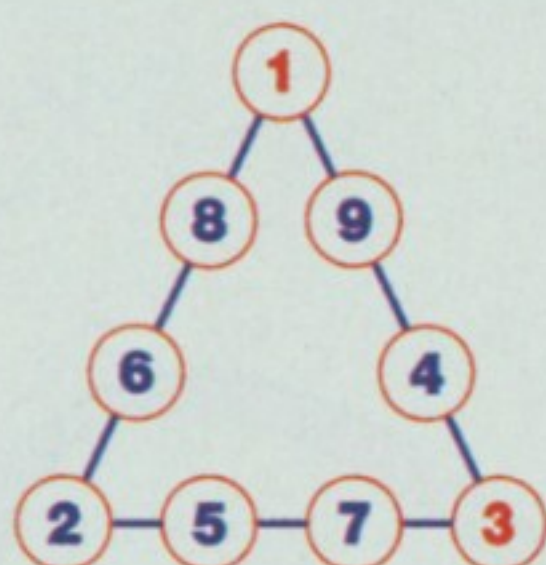
Прилепуша иза главе има пријемчиву, попречно наборану, овалну плочу. Она се овом плочом прилепи за бочне бродове или уз трбух китова, туна или морских паса и у том „друштву“ проведе сав свој живот. Може се наћи и у Јадрану, а њена рођака прилепуша голема (*Echeneis paucrates*), која достиже дужину од 70 центиметара, живи само у топлим морима ■

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ИСТИ ЗБИР

Једно од решења дато је на слици.

2. ПОЗОРИШНА ПРЕДСТАВА

Одредимо прво колико има група од по седам мушкараца и осам жена, то је $720 : 15 = 48$. Значи, мушкараца има $48 \times 7 = 336$ и жена $48 \times 8 = 384$.

3. ПАРНИ ДАТУМИ

Означимо са d датум прве суботе (d је паран број). Следећа парна субота биће тек за две недеље, односно тај датум је $d + 14$. Датум следеће парне суботе је $d + 28$. Како месец нема више од 31 дан, то d може бити само 2. Према томе, 25. дан овог месеца био је понедељак.

4. ЛЕВИ И ДЕСНИ ЦЕП

На почетку нека је x број динара у левом, а y у десном џепу. Тада је $x + y = 35$. По услову задатка имамо да је $2x + 3 = y - x$, те није тешко израчунати да је $x = 8$, а $y = 27$ динара.

5. ОСУМЊИЧЕНИ

Јасно је да нису сви лажови, јер ако је слагао Радош или Миrash онда је Томаш рекао истину. Зато претпоставимо да је Радош рекао истину. Тада је Миrash слагао, па из Миrashеве изјаве следи да и Томаш лаже. Међутим, ако Миrash лаже, онда је Томашева изјава истинита. Тако долазимо до противречности, што повлачи закључак да Радош не говори истину и да Миrash није лажов, а из Миrashеве изјаве произлази да Томаш такође говори истину. Дакле, Радош је разбио прозор.

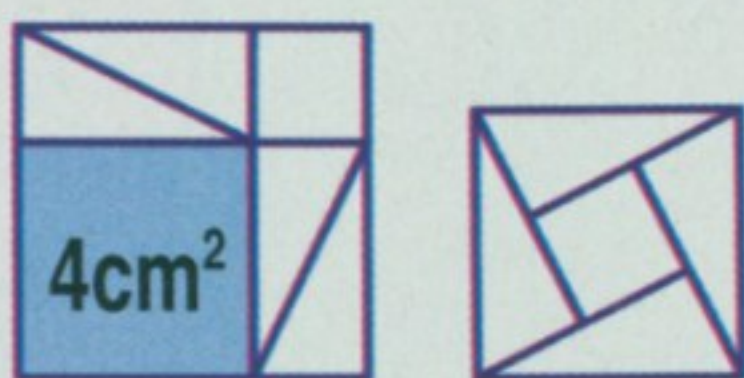
6. БРОЈ КУГЛИЦА

Ако извучемо 21 куглицу, сигурно ћемо имати бар 6 исте боје.

7. ГРУПА НАВИЈАЧА

Означимо са x број чланова групе. Како је у групи више од 70 одсто навијача „Црвене звезде“, то је навијача „Партизана“ мање од 30 одсто. Будући да су у групи сигурно два навијача „Партизана“, то мора бити $2 < 0,3 \cdot x$, односно $x > 6,66... > 6$, па закључујемо да група навијача из улице броји најмање 7 чланова.

8. ПОДЕЛА

9. ПРИМИРЈЕ

Дајемо једно од решења.

10. УОЧИТЕ

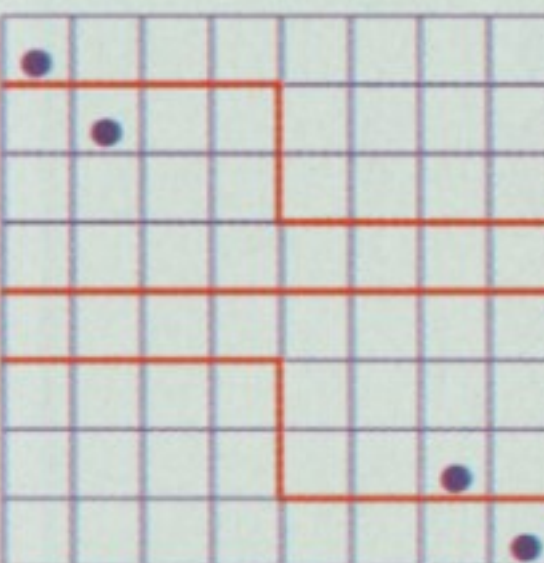
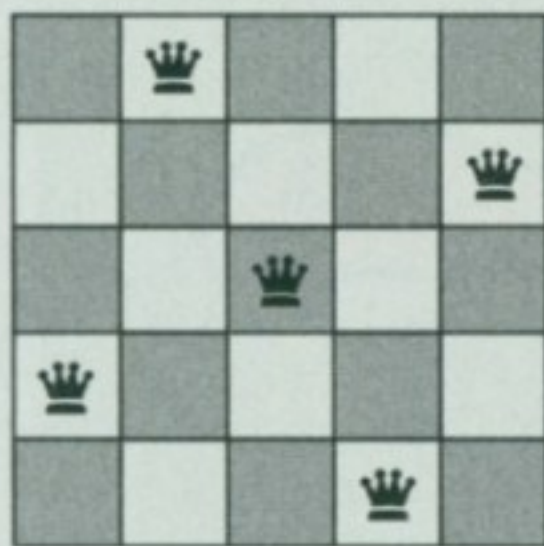
Фигура С (само се код фигуре С звезде налазе у два суседна поља).

11. ЈЕДНАКИ ДЕЛОВИ

12. РЕБУС

Како А мора бити 0 Р мора бити мање од 5, а како је $C + C = K P$, онда је $C = 7$, а $P = 4$, па је тражено решење ребуса:

7 0 4
+ 7 0 4
1 4 0 8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952) - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 см

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Гаetano Доницети

ПОМИЦАЉКА

Грузија, Еквадор.

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Прст, сидерит, ра, уоквирити, острва, ритам, Лионел Меси, о, април, акт, рк, забринути се, Ата, Кено, раж, киклоп, Рабле.

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

Склоп, Сметана, Ератостен, лек, Пиза, марамица, авантура, Есен, ри, арка, старт, Атика, њс, цол, Суец, Иријан, е, јара, Аон, ањ, коцка.

УКРШТЕНИЦА

Судбина, егоизам, ран, Ана, Вока, ОТ, а, имами, нахије, ТРО, Ато, Естонац, СА, Атри.

МОЗГАЛИЦА

Ф (узима се слово које у азбуци долази иза самогласника).

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Србин, лб, а, емисар, Милешева, ози, атон, Авар, Ерк, Онтарио, Срђан, в, т, екрани, око, Илић.

ПАЛИНДРОМ

Невен

АНАГРАМИ

Рубин, опал.

С. Б.

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2894

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Вернер Херић

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Издаје

ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа

ПОЛИТИКА АД

Графички уредник

Горан Војиновић

Редакција

Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Петар Милатовић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција

Бранислав Вукомановић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тиљев

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција

„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони

секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција

330-1454

центра

3373-111

претплата

330-1617

Општински сектор

Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.

6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)

за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM MAIN DE: DEUTDEFF

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBSRSBG

Korisnik: RS35265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main, Germany

SWIFT CODE: DRESDEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOBBSRSGXXX

Korisnik: RS35205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines

- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

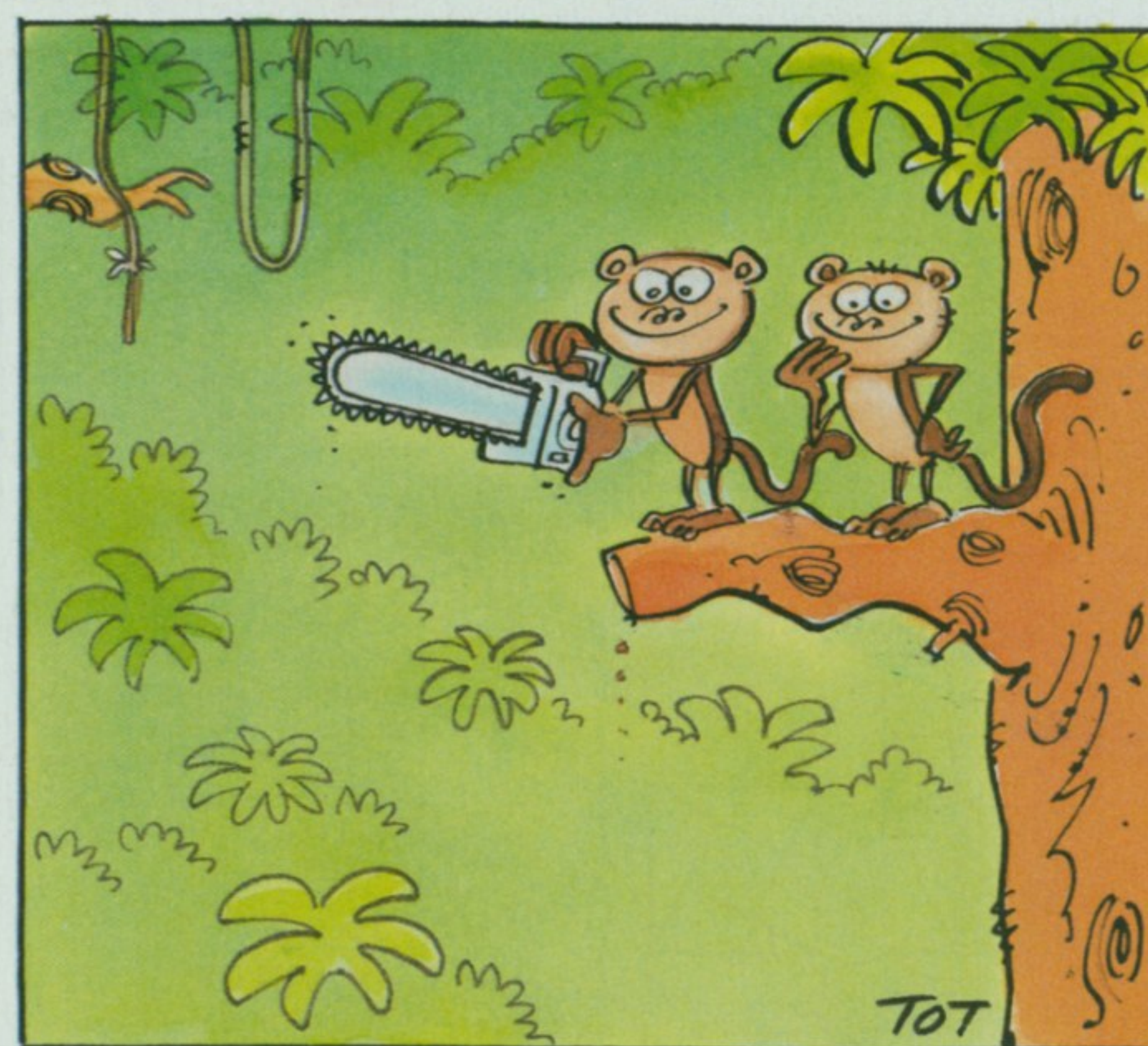
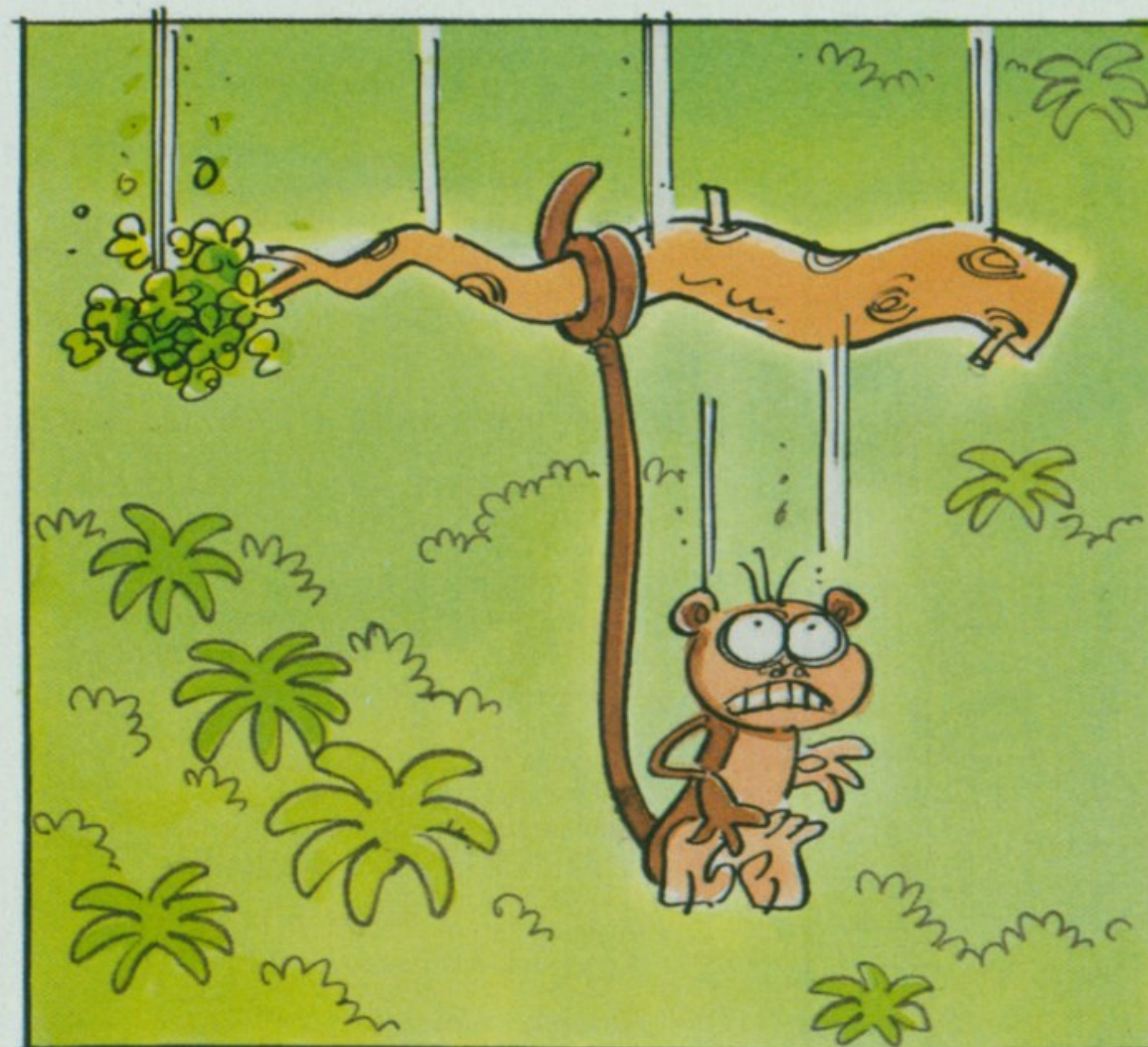
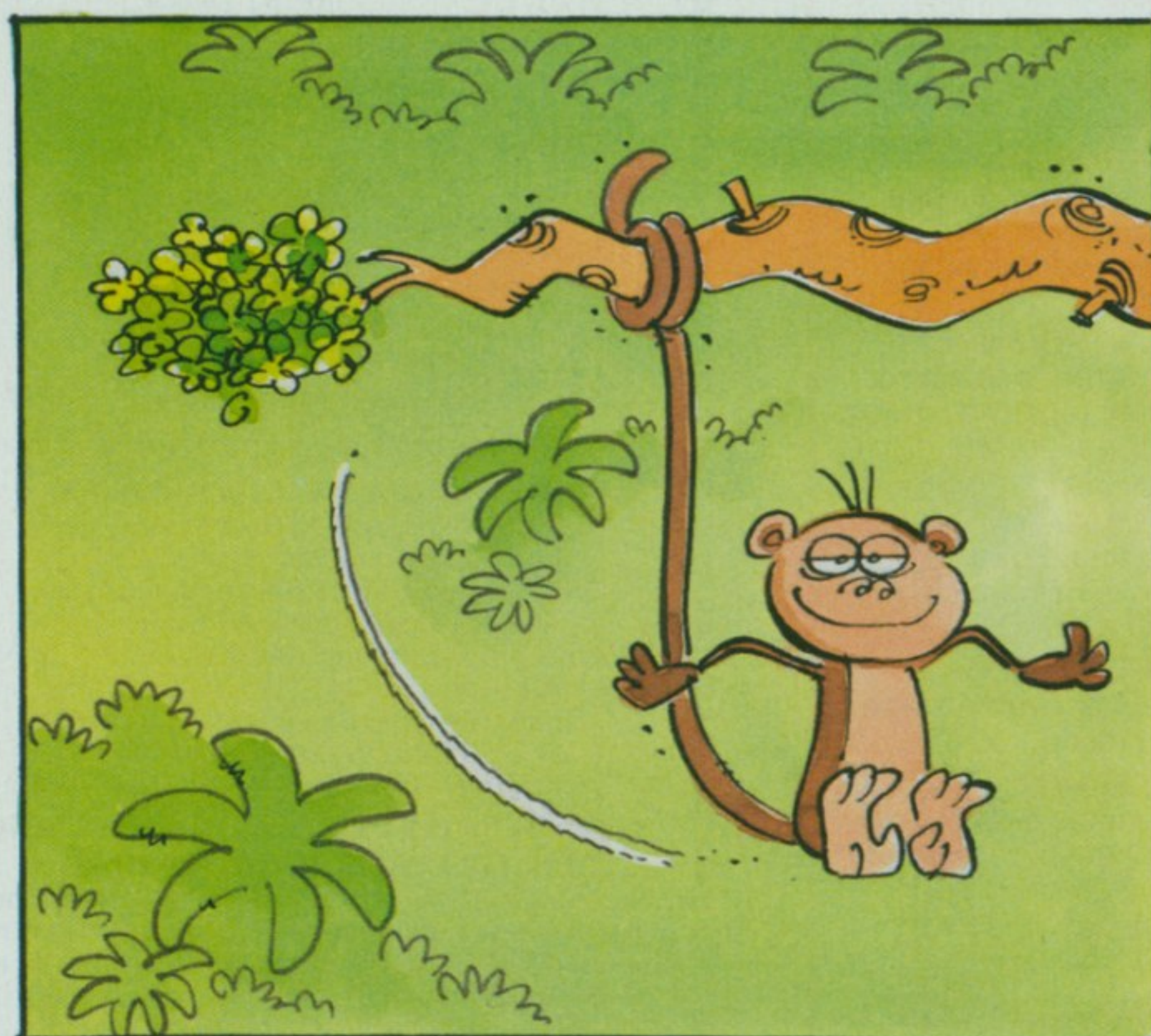
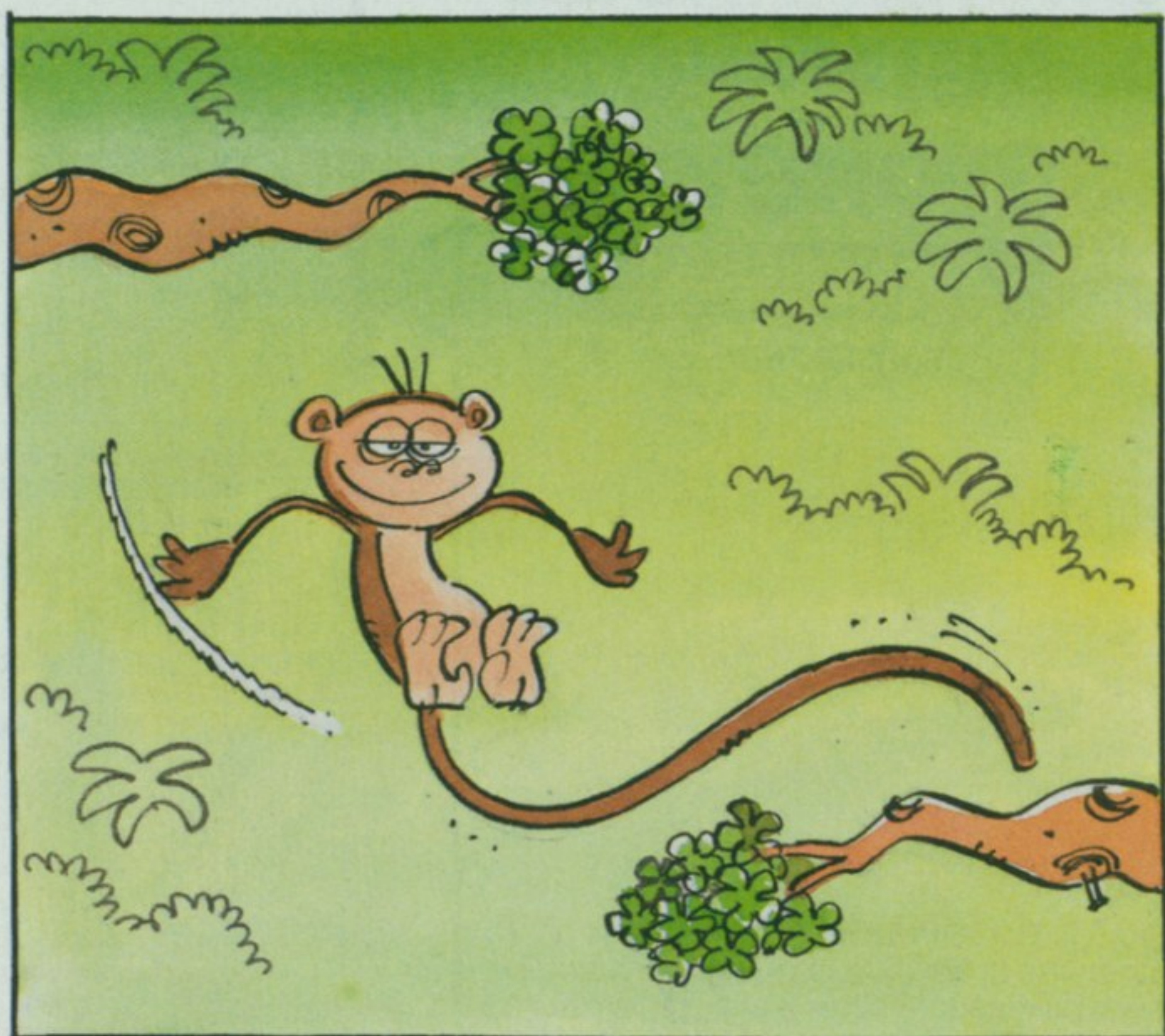
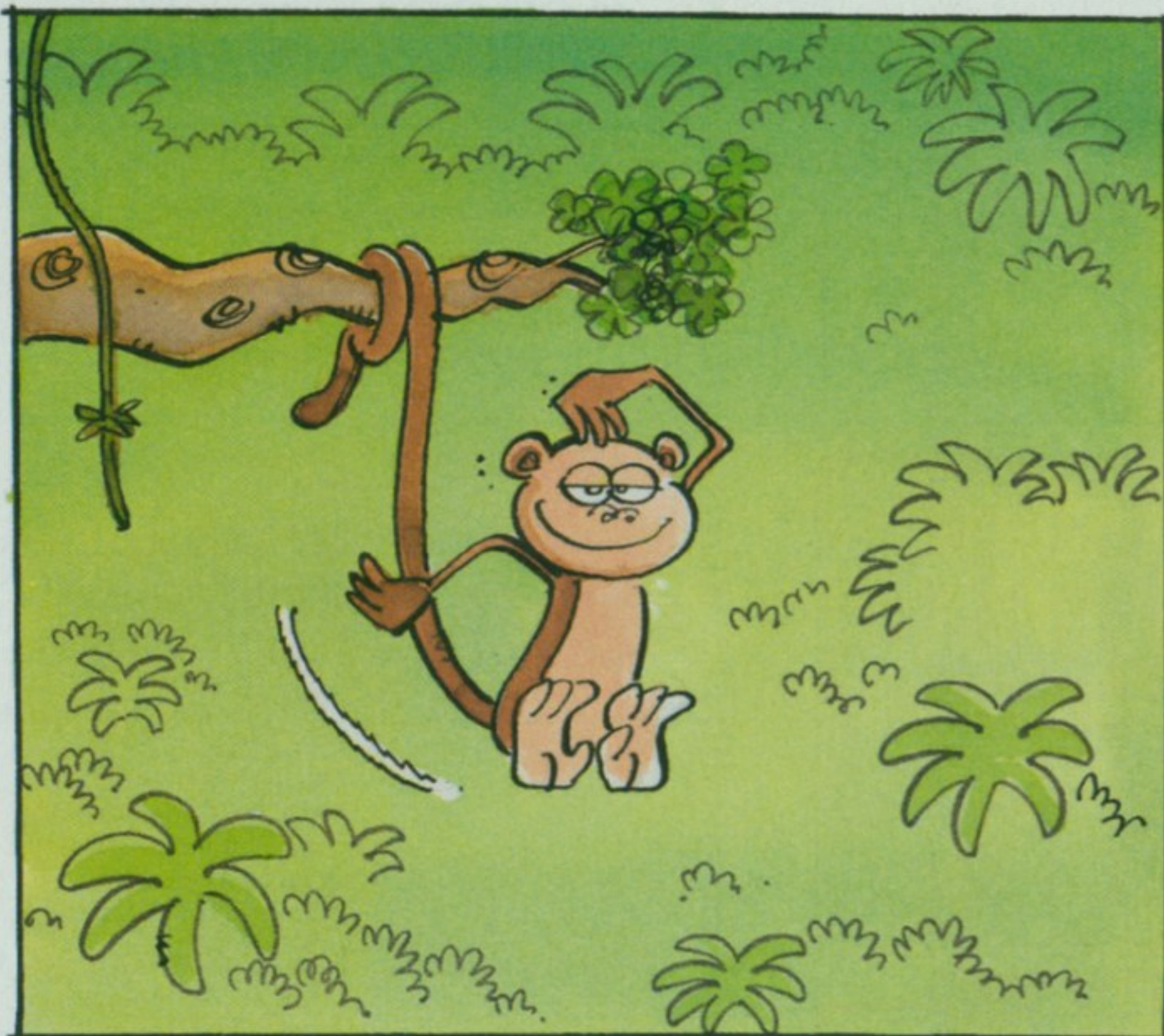
Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

„ПРАШУМСКИ ГЛАСНИК“

ЦРТА И ПИШЕ
РОБЕРТО ТОТАРО

© SAF, 2007

РЕКЛИ

СУ О ОПРОШТАЈУ

Опрости непријатељима,
али никад не заборављај
њихова имена.

Џон Ф. Кенеди
амерички државник
(1917–1963)

Јавност је чудесно толерантна.
Опрашта све осим генијалности.

Оскар Вајлд
британски књижевник
(1854–1900)

Лакше је опростити
непријатељу
него пријатељу.

Вилијам Блејк
енглески песник
(1757–1827)

Када жена одлучи
да опрости свом човеку,
онда не треба сваког јутра
да подгрева његове грехе
себи за доручак.

Марлен Дитрих
америчка глумица
немачког порекла
(1901–1992)

Ако у свему постоји нешто
што се мора опростити,
онда постоји и нешто
што треба осудити.

Фридрих Ниче
немачки филозоф
(1844–1900)

Лана Тарнер
америчка филмска глумица
(1920–1995)

У Холивуду кажу да би требало
опраштати непријатељима,
будући да не знаш с киме ћеш од
њих морати да радиш.

Илустровала
Светлана
Кнежевић

Опроштај је кључ
који отвара врата
делању и слободи.

Хана Арент
немачки филозоф
(1906–1975)

Бог
опрашта,
то је
његов
посао.

Хајнрих Хајне
немачки песник
(1797–1856)

Човек опрашта
у оноликој мери
колико воли.

Франсоа де ла Рошфуко
француски мислилац
(1613–1680)

Опроштај је мирис који
љубичица оставља
на точку кола
која су је прегазила.

Марк Твен
амерички писац
(1835–1910)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

© 1979 United Feature Syndicate, Inc.

